

PERSFOCUS

VIERDE JAARGANG NUMMER 10 - OKTOBER 1988

knipselkrant van vereniging martijn
over kinderen, volwassenen en seksualiteit

NVSH, wg. pedofilie

Blaauburgwal 7-9
1015 AS Amsterdam

R. 85

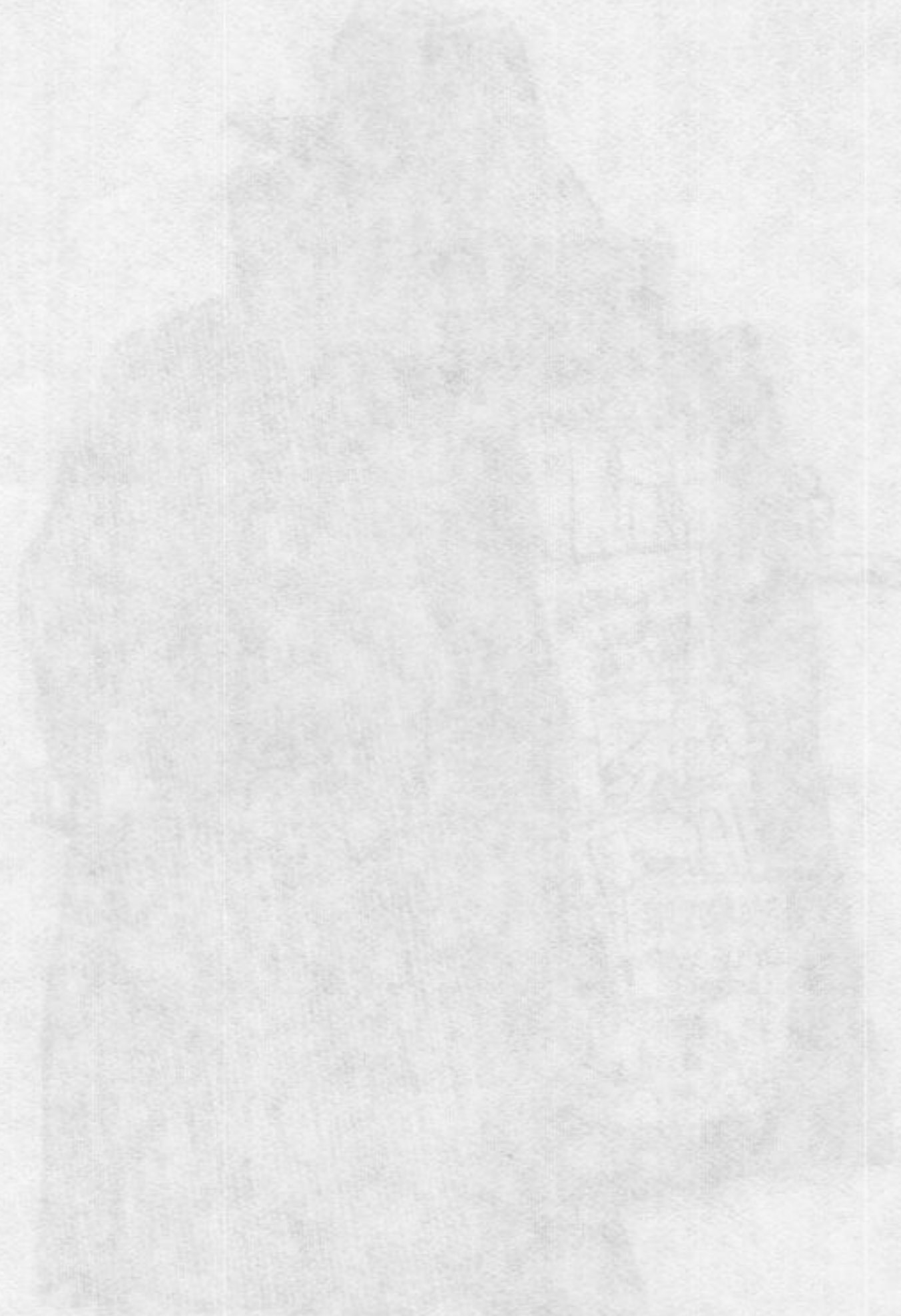
In dit nummer:

Vroeg vrijen niet altijd slecht	pag. 2
Twijfels bij onderzoek	pag. 7
Voorkomen is beter	pag. 11
Peepshow op school	pag. 13
Ontucht van de maand	pag. 14
Ons tolerante volkje	pag. 19
Bloot geeft aanstoot	pag. 21
Bewijs het maar eens	pag. 26
Achtergrond	pag. 29
Documentatie-lijst	pag. 35

REPORT

WEEKS 1964-65

REPORT ON THE WORK OF THE

1964-65

REPORT ON THE WORK OF THE

PERSFOCUS, vierde jaargang, nummer 10, okt. 1988

Knipsels uit:

De Volkskrant	Vk
Trouw	Tr
Het Parool	Par
NRC Handelsblad	NRC
Algemeen Dagblad	AD
Telegraaf	Tel
Utrechts Nieuwsblad	UN
Nieuwsblad van het Noorden	NvHN
Leids Dagblad	LD
Zutphens Dagblad	ZD
De Gooi en Eemlander	G&E
De Prov. Zeeuwse Courant	PZC
Binnenhof	Bh
Tubantia	Tub
De Tijd	DT
Haagse Post	HP
VPRO-gids	VPRO
De GGZ-gazet	GGZ
Scouting Magazine	SM
De Morgen	DM
Seattle Times	SeT

Abonnementen op Persfocus zullen per 1 Jan. 1989
f 65,- gaan kosten. Bezorging als brief is f 15,-
duurder en komt op f 80,-.

Losse nummers: f 8,-.

Giro 5459646 van Vereniging Martijn

Postbus 5478, 1007 AL Amsterdam.

'Sex van oudere met kind moet altijd vrijwillig zijn'

PROMOVENDUS IN PROEFSCHRIFT:

Sekscontact met volwassene niet altijd slecht voor kind

Utrechtse psycholoog: *N v/h N*

'Sex tussen kinderen en volwassenen niet altijd schadelijk'

'Seks tussen volwassene en jongere kan heilzaam zijn'

Onderzoeker ziet positief effect van seksuele contacten kinderen

ONDERZOEK NAAR SEKS TUSSEN JONGEREN EN VOLWASSENEN

Ervaring niet altijd negatief

Trouw ZATERDAG 1 OKTOBER 1988

Vroeg vrijen, minder angst

Onderzoeker: contacten met jongeren niet bij voorbaat misbruik

ZATERDAG 1 OKTOBER 1988 *Tub*

Utrechts onderzoek onder jongeren

'Seksueel contact met kind niet altijd misbruik'

PROEFSCHRIFT

Het proefschrift van de heer Sandfort en de publicaties hierover in de verschillende bladen, zullen er zeker toe bijdragen dat meer kinderen zich „vrijwillig” zullen gaan onderwerpen aan seksuele contacten met volwassenen. Hebben de heren geleerd zich dat gerealiseerd terwijl ze druk doende waren met hun onderzoekingen en het schrijven van een proefschrift ter meerdere glorie van zichzelf?

Is het verder de bedoeling dat wij allen nu weer zachtjes worden klaargestoomd voor acceptatie van een meer tolerante houding ten opzichte van pedofilie en de onvermijdelijke „verzachtende omstandigheden” bij het bepalen van de strafmaat daaraan verbonden? Een hypocriete en verachtelijke ontwikkeling!

Proefschrift *T&S-10*

Schandelijk! In wat voor een wereld leven we? Een doctorandus moet doctor worden op een schandschrift. Wil drs. Theo Sandfort een wit voetje halen bij mr. Korthals Altes? De drs. moet maar eens opnieuw een proefschrift schrijven als hij eenmaal gehuwd is en een dochter of zootje van 10 jaar heeft. De sluitregel van het artikel over sex met kinderen luidt: „Ik ben me ervan bewust dat ze gemakkelijk misbruikt kunnen worden.”

Als iemand zich dat bewust is, getuigt het van weinig mensvriendelijkheid als zo'n proefschrift toch wordt aangenomen.

DEN HAAG, W.J. Kock

Tel 7-10 RIJSWIJK, mevr. S. Schuld-Koster

De Telegraaf Pagina Vrouw 01.10.'88

door
MARJOLEIN SCHIPPER

THEO SANDFORT...
In het harnas tegen de morele opvatting dat seksuele contacten tussen volwassenen en kinderen per definitie vies, eng, schadelijk en bijzonder afkeurenswaardig zijn...

Mits kind er zelf voor kiest

GOEDE

ERVARING

ZIJN

UTRECHT, zaterdag

Kinderen die vrijwillige seksuele ervaringen met volwassenen hebben, ondervinden daar later geen nadelige gevolgen van. Integendeel, ze kunnen er juist voordeel van hebben; ze gaan nadien gemakkelijker met seksualiteit om. 'Het belang van de ervaring' is dan ook de titel van het proefschrift waarop drs. Theo Sandfort gisteren in Utrecht promoveerde.

Waarmee minister Kortals Altes een medestander gevonden heeft. Eind '85 lanceerde hij immers het plan om de leeftijdsgrens waarop vrijwillige seksuele contacten strafbaar zijn, te verlagen van zestien naar twaalf jaar. De minister kreeg een vloedgolf van kritiek te doorstaan;

plannen ten onder gingen. Maar de onderzoeksresultaten van Theo vormen een duidelijke ondersteuning van zijn ideeën.

Afwerend

„Begrijp me goed: ik zeg niet dat seksuele contacten tussen kinderen en volwasse-

den, ik zeg niet van: vooruit, ga je gang maar. Er blijven altijd haken en ogen aan zitten." Drs., inmiddels dr. Theo Sandfort heft afwerend beide handen. Hij wil niet aan het kruis genageld worden als de promotor van pedofiele activiteiten, dat is duidelijk. Toch is hij een beetje Joris in strijd met de draak. In het harnas tegen de morele opvatting dat seksuele contacten tussen volwassenen en kinderen per definitie vies, eng, schadelijk en bijzonder afkeurenswaardig zijn. Want Theo heeft een 256 pagina's tellend onderzoek afgeleverd waarin hij weten-

schappelijk tracht te bewijzen dat dat niet altijd zo is.

Sandfort, die al eerder onderzoek verrichtte naar pedofilie en onder andere het boek 'Jongens over vriendschap en seks met mannen' publiceerde, ondervroeg voor zijn onderzoek 283 jongeren tussen de 18 en 23 jaar. Doel was te bekijken wat voor invloed vrijwillige en onvrijwillige seksuele ervaringen in de vroege jeugdijaren, hetzij met leeftijdgenoten, hetzij met volwassenen, hebben op het seksuele gedrag op latere

Uit onderzoek blijkt: **SEKS MET VOLWASSENE KAN**

Een open deur: jongens en meisjes die onvrijwillige, dus gedwongen seksuele contacten in hun jeugd hebben gehad, hebben later meer last van psychische en lichamelijke klachten. Meisjes zijn ook minder tevreden met hun

„Ik zeg niet van: vooruit, ga je gang maar...”

seksuele leven en zijn bang voor seksueel contact. Lichtelijk bevreemdend is de uitkomst dat jongens die in hun jeugd onvrijwillige ervaringen hebben gehad, later juist minder angst hebben voor seks en ook een sterker seksueel verlangen. Sandfort verklaart dit door een omkering van de gegevens: het zou kunnen dat deze jongens door een al aanwezige sterkere seksuele interesse in zo'n onvrijwillig contact terecht komen.

Verlangen

Minder voorspelbaar is de uitkomst van het effect van vrijwillige contacten. Zowel jongens als meisjes die aan het begin van de puberteit op vrijwillige basis seksuele contacten hebben gehad, of dat nu met leeftijdgenoten of met een volwassene was, hebben later minder angst voor seksueel contact dan jongeren zonder jeugdervaringen.

Ook hun seksueel verlangen en de zogenaamde 'seksuele opwindbaarheid' zijn groter. Ze gaan nu dus gemakkelijker met seksualiteit om. Wat

treft een verschil tussen jongens en meisjes; jongens met vroege ervaringen zijn later meer tevreden dan jongens zonder, maar voor de meisjes is dat omgekeerd.

Theo Sandfort: „Tevreden zijn met, is natuurlijk een breed begrip. Je moet er ten

eerste van uit gaan dat seksualiteit voor jongens en meisjes verschillend is. Een collega-onderzoeker heeft eens gezegd: „Voor jongens is het meer een kwestie van nemen, voor meisjes een kwestie van geven." Je doet het met z'n tweeën, het is een kwestie van 'onderhandelen' om het zo maar uit te drukken. Meisjes die daarmee nog helemaal geen kennis hebben gemaakt, weten dat niet en zeggen: laat maar komen, het is vast leuk. En zijn tevreden.

Meisjes met ervaringen kunnen dat als minder leuk beoordelen, zijn minder tevreden. Wat overigens niet inhoudt dat ze ontevreden zijn."

Nu is natuurlijk de grote vraag: wanneer is er sprake van vrijwillig contact tussen een volwassene en een kind?

Er is toch altijd sprake van een machtsverschil, van een overwicht van de kant van de volwassene? Kan er eigenlijk

wel gesproken worden van vrijwilligheid? „Natuurlijk is er altijd sprake van een machtsverschil. De oudere heeft meer ervaring, meer geld, een maatschappelijke positie, weet meer... Maar machtsverschil hoeft niet hetzelfde te zijn als machtsmisbruik. In de opvoeding is toch ook sprake van een machtsverschil?"

Voor het onderzoek heeft Theo dan ook heel nauwkeurige maatstaven gebruikt om te oordelen of een contact al dan niet vrijwillig is. „Bij verliefdheid is immers al

Machtsverschil hoeft niet hetzelfde te zijn als machtsmisbruik

sprake van een afhankelijkheid, dus dat rekenden we niet tot vrijwillige contacten. Ook als de volwassene probeerde het kind ook maar even over te halen, beschouwen we het als een onvrijwillig contact. De jongere moest zich er, als hij of zij wilde, onmiddellijk aan kunnen onttrekken. Ook contacten die vrijwillig begonnen, maar later in onvrijwilligheid overgingen, hebben we tot de 'onvrijwillige' gerekend. Waarbij ik trouwens wil aantekenen dat seksueel contact niet automatisch geslachtsgemeenschap inhoudt. Het is een brede term, waaronder vele handelingen vallen."

Wat aantallen betreft, vindt Sandfort zijn onderzoek niet representatief: het ging hem er puur om de gevolgen van seksuele handelingen in de jeugdijaren te onderzoeken, niet om de omvang in kaart te brengen. „Ik kan niet zeggen hoe vaak die contacten voorkomen, daar is 283 jongeren een te kleine groep voor. Toch komen er enkele kleine gegevens uit naar voren die misschien aardig zijn voor nader onderzoek. Zo

„Niet alle contacten per definitie in hetzelfde smerige hokje stoppen..."

Kritiek
Verwacht Theo Sandfort onder te gaan in dezelfde vloedgolf van kritiek die Korthals Altes trof? „Daar heb ik natuurlijk geen idee van. Ik heb het onderzoek (wetenschappelijk) veranwoordt wijze verricht, de resultaten zijn dat ook. En waar er mee gaat gebeuren... Ik ben me ervan bewust dat het gemakkelijk misbruikt kunnen worden."

Volgens Theo ondersteunt zijn onderzoek de drie jaar geleden gelanceerde plannen van minister Korthals Altes om de leeftijd waarop seksuele contacten strafbaar zijn, te verlagen van zestien naar twaalf. „Veel mensen hebben het toen verkeerd begrepen. Onze kinderen worden onvrijwillig, werd er geroepen. Maar zo zal het niet, Korthals Altes heeft het ook duidelijk gezegd: er mogen absoluut geen dwangmiddelen worden gebruikt, dat er sprake moest zijn van vrije wil, dat dwangmatige contacten strafbaar zouden blijven. Ik hoop alleen dat er wat genuanceerder tegen dit soort contacten wordt aangekeken, ook door de hulpverlening en de rechtsspraak. Dat niet alle contacten per definitie in hetzelfde smerige hokje worden gestopt."

blijkt dat kinderen uit onvrijwillige gezinnen een grotere kans lopen op onvrijwillige seksuele ervaringen dan kinderen uit een 'normaal' gezin, om het zo maar even te noemen. Ook kinderen die weinig tot geen informatie hebben gehad over seks, hebben een grotere kans. Zij weten immers niet hoe te reageren als zij in een bepaalde ongewilde situatie terechtkomen, hebben daar geen kennis van."

TABOE

Kentert h
era
Klimaat onder invloed van de
nieuwe gegevens over incest?
Worden wij puriteins ten op-
zichte van pedofilie? Een debat.

door **ILONKA LEENHEER & BERNADETTE DE WIT**

staat aan misbruik." Sandfort: "Dat is geen opzet; ik was niet op de hoogte van jouw omschrijving van seksueel misbruik, die inderdaad overeenkomt met wat ik onder onvrijwillige seksuele contacten versta. Wat ik vreemd vind, dat er tegelijkertijd verschillende onderzoeken lopen op hetzelfde terrein, maar dat er vrijwel geen communicatie is tussen de onderzoekers."

SANDFORT: ALS JE NU KIJKT NAAR HET KLIMAAT IN Nederland, naar het laatste voorstel van Korthals Altes inzake de zedelijkheidswetgeving bijvoorbeeld. In dat voorstel zegt hij over seksuele contacten tussen volwassenen en kinderen boven twaalf en onder zestien jaar, dat die een brede dimensie besrijken, uiteenlopend van duidelijke seksuele mishandeling tot vormen die alleen maar een aantasting zijn van onze huidige normen en in die zin ook niet vervolgd zouden moeten worden. Zijn redenering is natuurlijk veel liberaler dan wat in Engeland en Amerika over dit onderwerp wordt gedacht. Maar ik heb de indruk dat wij in Nederland nu die Angelsaksische normen gaan overnemen, zodat de afbeelding van een bloot jongetje al kinderporno is."

Draijer: "Wie zijn die wij?" Sandfort: "Ik bedoel beleidsmakers en uitvoerders, vooral politiek en het ministerie van Justitie."

"ALS JE NU TOCH ZIET," ZEGT NEL DRAIJER verontwaardigd, "hoe er over mijn onderzoek geschreven is! Het is allemaal sex, spanning en sensatie. De journalisten staan meteen op hun achterste benen te gillen over 'schokkend' en 'gruwelijk'. Het wordt allemaal gesensationaliseerd." De kwestie is ter sprake gekomen omdat zij uiterst ontevreden is over de wijze waarop de media haar bevindingen presenteert.

"Journalistiek is niet bezig met verslaggeving," valt Theo Sandfort haar bij, "maar met exploitatie. De verontwaardiging van de samenleving wordt geëxploiteerd. Gisteren nog *Brandpunt*, meneer Frequin interviewde een meisje van wie gezegd werd dat ze niet in staat was daarover te praten. Maar toch: hup, camera erop!"

"Het is zo hypocriet," beaamt Draijer, "het is pure exploitatie." "Maar," zegt Stan Meuwese bedachtzaam, "julie zijn als onderzoekers wel verantwoordelijk voor hoe je resultaten aan de journalistiek worden aangeleverd."

ROND DE TAFEL ZITTEN KLINISCH PSYCHOLOOG Draijer (38), psycholoog Sandfort (35) en jurist Meuwese (43), algemeen secretaris van de Raad voor het Jeugdbeleid. Sandfort is bekend van zijn onderzoek *Jongens over vriendschap en seks met mannen* en wordt vaak vereenzelvigd met de 'pedofilielobby'. Hij is afgelopen week gepromoveerd op zijn onderzoek *Het belang van de ervaring*, een onderzoek over de betekenis van seksuele ervaringen vóór het zestiende levensjaar voor het seksuele functioneren op latere leeftijd. Hij maakt daarbij onderscheid tussen vrijwillige en onvrijwillige contacten, aangezien hij de term 'seksueel misbruik', die met name in Amerika gebruikt wordt, te geladen vindt.

Nel Draijer blijkt hem daarover aan de vooravond van onze sessie al aan de tand gevoeld te hebben. De veelgeplaaide incestonderzoekster, die de afgelopen periode menig staaltie sensatiebelust gegoochel met haar onderzoeksresultaten in de media heeft moeten aanzien, is kwaad: "Jij negeert een aantal Nederlandse onderzoekers, onder wie mij, doordat je je alleen maar afzet tegen Amerikanen, voor wie elk seksueel contact tussen een kind en een volwassene per definitie gelijk

Draijer: "Ik ben het helemaal met je eens dat er een hysterie is ontstaan over alles wat bloot en kind is en dat dat onwenselijk is, maar in de jaren zeventig gebeurde het precies andersom. Het aantal meldingen en aangiften van seksueel misbruik is in die jaren enorm gekelderd, mede onder invloed van het vrije klimaat in Nederland. Er werd in die tijd gedacht dat het allemaal niet zo ernstig was en veel mensen raakten in verwarring. Ik kreeg een mevrouw aan de lijn die mij om raad vroeg: 'Mijn broer zit aan mijn dochter, maar tegenwoordig wordt dat toch niet meer zo erg gevonden?'"

Sandfort: "Er is veel onduidelijkheid, maar wat wil je daarmee zeggen?"

Draijer: "Is het wel waar dat wij in Nederland zo beïnvloed zijn door die Angelsaksische traditie waar jij je zo tegen af zet? Amerika is een gigantisch puriteins land, waar ze bij het minste of geringste al gillen. Volgens mij domineert in Nederlandse onderzoeken een liberale houding."

Meuwese: "Nu gooi je toch twee dingen door elkaar: de sociaal-wetenschappelijke discussie over een onderzoekstrategie en de maatschappelijke discussie." Sandfort: "Volgens mij is de liberalisering doodgewoon. Neem nu de *Brandpunt*-uitzending van vorige week - ze houden een Telegraaf omhoog en zeggen: op één dag vijf berichtjes over ontucht, zonder dat ze onderscheid maken in ernstige en minder ernstige gevallen. Er is een suggestief klimaat aan het ontstaan. Als je wilt hoeveel moeite het mij gekost heeft om geld te krijgen voor mijn onderzoek naar de seksuele ontwikkeling van kinderen. Ze zien je aankomen! Doe je onderzoek naar AIDS of seksueel misbruik, dan ligt het anders."

Draijer: "Pardon, ik heb er vreselijke moeite mee gehad. Ik ben indertijd door staatssecretaris Kappynne van de Coppelto gevraagd een vooronderzoek te doen. Dat verscheen in '85 onder de titel *De omgekeerde wereld*. Voor het eigenlijke onderzoek diende ik een begroting in van acht à negen ton. Dit type onderzoek vereist, dat de interviewers van hun tenen tot hun kruin getraind zijn. Dat kon niet, zeiden ze, dat was te duur. Ik heb dus geprobeerd uit verschillende hoeken subsidie bijeen te sprokkelen. Dacht je dat ik geen weerstanden had ontmoet? Je ziet ze denken, daar heb je die feministe. Bij jou zeggen ze dat je opkomt voor de pedoseksuelen."

misbruik de cijfers kunnen variëren van 6 tot 62 procent. "Kies maar het hoogste cijfer voor de kop," had de dienstdoende eindredacteur nog geroepen tegen de verslaggever. En zo werd haar artikel het voorlopige hoogtepunt in de al jaren durende race om de hoogste misbruikcijfers."

Uitgeroemd Nel Draijer schreef vervolgens in een ingezonden brief ("Bericht seksueel geweld opgeblazen") dat 'ervaringen die in duur en ernst sterk uiteen kunnen lopen eigenlijk niet op een hoop kunnen worden gegoooid'. "Het zou goed zijn," zo besluit Draijer haar brief, "als de berichtgeving over seksueel misbruik genuanceerder en minder sensatiebelust zou zijn." Dat zou ijsde hoop blijken te zijn want bij de presentatie van haar eigen onderzoek in september blijken de verslaggevers opnieuw de complexe werkelijkheid van seksueel misbruik te reduceren tot twee cijfers, namelijk één op zeven voor misbruik van meisjes door verwanten en één op drie

Stan Meuwese is aanwezig als voorzitter van de Nederlandse afdeling van *Defence for Children International* (DCI). Onder zijn voorganger Jaap Doek, hoogleraar jeugdrecht, kwam DCI in het nieuws als de organisatie die ten strijde trekt tegen 'een vermoed internationaal netwerk van handelaars in kinderporno, maar Meuwese wil zich niet op dit punt profileren."

Sandfort: "Schrijft *Defence for Children* zichzelf een taak toe op het gebied van seksueel misbruik van kinderen? En wat verstaan jullie onder rechten voor kinderen en hoe weten wij als meerderjarige wat rechten van kinderen zijn?"

Meuwese: "Dat is de kernvraag. Je kunt zeggen: kinderen hebben recht op sex, maar je moet óók zeggen: kinderen hebben recht op géén sex. Dat is het probleem. Ik zie DCI trouwens niet als kinderbeschermingsorganisatie, maar als een soort advocatencollectief voor kinderen. Beschermen slaat snel om in betuttelen - volwassenen die weten wat goed is voor kinderen. Een van de kernpunten in een discussie over seksualiteit is de vrijwilligheid. Wie bepaalt dat? Daar komt bij dat seksualiteit en macht niet volstrekt van elkaar zijn los te koppelen. Kinderen hebben geen zelfstandige rechtspositie, om over hun machtspositie maar niet te spreken. Ze kunnen zichzelf en hun belangen niet effectief verdedigen. Dat betekent dat ze een vertegenwoordiger moeten hebben. In de meeste gevallen zullen dat de ouders zijn, maar dit wil niet zeggen dat kinderen daarmee in alle gevallen goed uitkomen."

Sandfort: "Volgens mij wordt er op dit moment van alle kanten weer een beeld van kinderen naar voren geschoven als a-seksueel, onschuldige en recht hebbend op bescherming. Ik denk dat dat niet de juiste begrippen zijn als je praat over de rechten van het kind. Volgens mij moeten we eerder de kant op dat we kinderen versterken in hun verlangen om zelf vorm te geven aan een aantal zaken."

Draijer: "Ik heb het idee dat, als het erop aankomt, bescherming voor veel kinderen niet is weggelegd. Uit mijn onderzoek blijkt dat hulpverleners, politie en kinderbescherming meisjes met incest-ervaringen tot voor kort lange na niet genoeg ondersteunden. Kinderbescherming beschermt lang niet altijd daadwerkelijk,

voor seksueel misbruik in het algemeen. Voorover in de vele artikelen een definitie van seksueel misbruik voorkomt, gebruiken de meeste verslaggevers ruime omschrijvingen ('het misbruik varieerde van handastelijken tot meervoudige verkrachtingen', 'Trouw), een enkele uitzondering daargelaten ('hoeveel een op de zes à zeven vrouwen met seksuele toetsingen te maken heeft, maakt een op de tien à vijftien een ernstige en traumatische vorm mee', NRC Handelsblad). De Telegraaf illustreert de cijfers met voorbeelden die maar één indruk kunnen achterlaten: misbruik betekent verkrachting."

Het doornee-verhaal over dit thema begint met de uitspraak dat misbruik véél vaker voorkomt dan we denken (een op zeven, een op drie) om vervolgens de gruwelijke ervaringen weer te geven van slachtoffers die langdurig en ernstig seksueel misbruikt zijn, gecombineerd met enkele citaten van deskundigen. De keuze van de journalist voor ernstige gevallen is

begrijpelijk, want schokkende verhalen hebben meer 'nieuwwaarde' dan een eenmalige betasting door een vervelende oom op een verjaardagsfeestje. Toch tellen die ervaringen ook mee in de genoemde cijfers, die gebaseerd zijn op een brede definitie. Op zoek naar 'gevallen' komt de verslaggever altijd uit bij de hulpverlening en daarmee bij vrouwen die ernstig seksueel zijn misbruikt. Ook de geïnterviewde deskundigen spreken uitsluitend over ernstig misbruik, want daarmee krijgen ze in hun praktijk te maken. Door deze journalistieke aanpak ontstaat onvermijdelijk een vertekend beeld, namelijk seksueel misbruik komt heel veel voor (een op drie) en is altijd zeer ernstig (aanranding, verkrachting). De berichtgeving over het onderzoek van Nel Draijer heeft dat beeld alleen maar versterkt, ook omdat in dezelfde week de kranten bol stonden van de gruwelijke details over de Mauritiek incestzaak.

Voor een deel is de journalistiek verantwoordelijk voor dit beeld van de

Theo Sandfort

waardoor de kwetsbaarheid van het meisje voor misbruik nog wordt vergroot.

Meuwese: "Het ingewikkelde aan jouw onderzoek over incest is dat het de zoveelste aantasting is van de nestwarme-theorie van het gezin als hoeksteen van de samenleving. We houden dat in allerlei maatschappelijke systemen overreed en het is voor veel mensen nog steeds een ideaal. Dit soort onderzoek is schokkend en op zijn minst verward, omdat we nog geen alternatief hebben ontwikkeld."

Draijer: "Op zich klopt dat idee van nestwarme, tenminste zolang het goed gaat. Maar als het fout loopt, blijven mensen hardnekkig in die illusie geloven en durven hulpverleners en de raden voor de kinderscherming niet in te grijpen. Maar ik vind het als oplossing zo gek nog niet dat er minstens twee ouders - of dat mannen of vrouwen zijn kan me niet schelen - verantwoordelijk zijn voor de kinderen. Er moet niet één persoon de macht hebben, ik vind dat er een tegenwicht moet zijn."

Sandfort: "Dus jij vindt BOM-moeders niet goed voor kinderen?"

Draijer: "Nee, maar ik vind het geen onderwerp voor nu."

Sandfort: "Juist wel, het heeft te maken met de condities waaronder kinderen opgroeien. In jouw onderzoek noem je het moeten missen van één van beide ouders als een van de factoren die op de achtergrond meespelen bij seksueel misbruik."

Draijer: "Ik zou het vanuit het oogpunt van kinderen wenselijk vinden dat volwassenen eerst hun eigen problemen hebben opgelost, voordat ze kinderen krijgen."

Sandfort: "Je mag pas kinderen krijgen als je eerst gelukkig wordt? Heel idealistisch. Ik ben het er niet mee eens, ik vind dat ouders best problemen kunnen hebben en dat kinderen dat mogen zien. Als het maar niet ten koste van de kinderen gaat."

Draijer: "Dat vind ik nu idealistisch. Ik bedoel: je ziet vaak hoe ouders die als kind mishandeld of misbruikt zijn dat herhalen bij hun eigen kinderen."

negatiever dan met anderen?"

Sandfort: "In mijn onderzoek staat dat het niet per definitie negatiever is, maar gemiddeld wel ingrijpend. Maar er zijn ook gevallen van seksueel contact met volwassenen die een aanzienlijk lagere ernstscore hebben dan bepaalde contacten met leeftijdgenoten."

Draijer: "Daar heb je op zich gelijk in, maar in je proefschrift zeg je dat onvrijwillige sex met volwassenen een negatieve invloed heeft dan met leeftijdgenoten. Dat komt waarschijnlijk omdat het met volwassenen ingrijpend is. Ik vind dat je dat niet zo gemakkelijk kunt loskoppelen: het is ingrijpend doordat er meer overwicht is. In mijn onderzoek is het ontwikkelingsstadium erg belangrijk: hoe jonger het kind, hoe minder mogelijkheden ze hebben om te begrijpen en te benoemen wat er gebeurt, des te erger zijn ze er later aan toe."

Sandfort: "Ik zeg alleen: als kinderen jonger zijn, dan is het contact ingrijpend en omdat het ingrijpend is, is het schadelijker. De conclusie is hetzelfde. Verder heb ik minder de nadruk gelegd op leeftijd dan jij, omdat ik geen onderzoek doe naar seksueel misbruik op zich."

Meuwese: "Er is een onderscheid tussen volwassenen in de rol van opvoeder, belast gezag, en andere volwassenen die op grond van hun leeftijd overwicht hebben en meer macht kunnen uitoefenen."

Sandfort: "Je kunt er ook anders tegenaan kijken, een volwassene die een relatie met een kind begint, stelt zich kwetsbaar op. Dat kun je je als opvoeder niet permitteren, omdat het de gezagsverhouding aantast. Als je alle andere factoren gelijk houdt, heb je gelijk dat seksueel contact met een ouder of opvoeder schadelijker is. Maar er vallen soms dingen voor tussen ouders en kinderen die officieel onder seksueel misbruik vallen en die ik toch niet bij voorbaat afkeur. Ik laat geslachtsgemeenschap dan wel buiten beschouwing. In mijn onderzoek heb ik een voorbeeld van een jongen die uit nieuwsgierigheid naar zijn vader ging voor sex."

Draijer: "Ik ben zoets niet tegengekomen. Wel een meisje die het jammer vond dat ze op haar twaalfde plotseling niet meer met haar vader onder de douche mocht, maar dat is niet hetzelfde als wat ik onder een seksuele handeling versta. Wat me opviel in jouw onderzoek is dat jongens met vrijwillige sexcontacten later meer problemen krijgen dan jongens die helemaal geen sex hebben gehad voor hun zestiende. Voor

een deel zou dat te maken kunnen hebben met problemen die de eerste groep toch al had; het zouden jongens kunnen zijn die seksuele contacten aangaan om erkenning en aandacht te krijgen en de sex op de koop toe nemen. Die hele psychodynamiek van een verhouding heb ik gemist in jouw boek."

Meuwese: "Hoe zie je de sex? Als een realisatie van menselijke interactie of als iets wat daarbuiten staat? In zekere zin is de drie-eenheid sex, voortplanting en relatie losgekoppeld, maar sex blijft toch een vorm van interactie. Als je het hebt over een systeem van aandacht en serieuze genotmen worden, kan ik me voorstellen dat sex daar een plaats in heeft. Maar als je de sex apart zet, komt het in een heel andere context."

Sandfort: "Toch denk ik dat er kinderen zijn die gewoon willen weten wat sex is en niet uit zijn op een relatie, terwijl de volwassene dat misschien graag wil. Wat daarvan de gevolgen kunnen zijn is een tweede."

Meuwese: "Maar wat betekent dit nu voor de maatschappelijke beeldvorming? Moet je concluderen dat alles moet worden vrijgelaten, dat leeftijd helemaal moet worden losgekoppeld van de bepalingen in het strafrecht over misbruik?"

Sandfort: "Ik moet het antwoord daarop schuldig blijven, omdat ik het nog niet wil geven. Heel simpel zou ik zeggen: leeftijd zou er niet toe moeten doen. Kinderen horen ook rechten te hebben als ze nul jaar zijn, daargelaten of ze van die rechten gebruik willen of kunnen maken. Maar om er een oordeel over te geven zou ik nog veel grondiger moeten nadenken, vooral over de consequenties. Ook uit wat we weten over de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen kunnen we geen scherpe leeftijds grenzen afleiden. Om te bepalen of een kind in staat is tot *informed consent* moet je weten of het al zo ver is dat het zichzelf en de wereld om zich heen kan begrijpen. In mijn boek hanteer ik de leeftijds grenzen van zestien jaar niet uit inhoudelijke, maar praktische overwegingen. Je moet een afbakening hebben en deze is maatschappelijk bepaald. Hetzelfde geldt voor een grens als twaalf jaar: ook die komt niet voort uit puur theoretische overwegingen."

Draijer: "Het is idioot om te doen alsof kinderen van twaalf geen seksualiteit hebben. Alleen blijf ik problemen houden met de kwestie van vrijwilligheid. Ook voor kinderen zelf is dat vaak onduidelijk. Bij volwassen partners is het al lastig vast te stellen."

Meuwese: "Als we iets strafbaar stellen doen we meestal twee dingen: we stellen een algemene maatschappelijke norm vast en we roepen een middel in het leven waarmee we bepaalde gevallen die we te ver vinden gaan, kunnen bijvoeten. Het strafrecht is dus als een soort hegghechaar die een beetje bijknijpt."

Draijer: "Maar het wordt selectief gebruikt, niet altijd in het belang van de gedupeerden. Als er iets ergs in een familie gebeurt houden mensen hun mond, maar als ze in de verte een man zien lopen met zijn broek open, rennen ze massaal naar de politie."

Sandfort: "Er zijn nu gevallen van ouders die tegen hun kind zeggen: jij gaat morgen weer naar die meekomt. Ze weten nergens van, maar zodra de buren er wat van zeggen is het plotseling morele verontwaardiging troef. Over pedofilie wel te verstaan."

Meuwese: "Dat zou je bijna een vorm van seksuele exploitatie kunnen noemen."

Draijer: "Als je nu terugkijkt op je eerdere onderzoek naar pedoseksuele ervaringen en daar je afbakening van vrijwillige en onvrijwillige ervaringen op los laat, zou dat verschil uitmaken?"

Sandfort: "Ik denk dat als ik het aan het oordeel van de jongens had overgelaten, het resultaat gelijk zou zijn. Maar ik zou het opnieuw moeten bekijken. Ik ben in elk geval terughoudender geworden. Het lijkt erop dat onvrijwillige ervaringen met volwassenen vaker voorkomen dan vrijwillige, vooral bij meisjes. Ik had gedacht dat de verhouding gunstiger zou liggen. Mijn eerste onderzoek naar jongens is gebeurd in het circuit van de werkgroepen pedofilie. Dat is een klein stukje van de samenleving, daarbuiten kom je waarschijnlijk eerder onvrijwillige ervaringen tegen."

Draijer: "Wat ik het leukste vond aan jouw boek is dat je masturbieren een vaardigheid noemt, die een positief effect heeft op het latere sexleven. Dat wil ik nog eens gaan aanbevelen, vooral voor meisjes."

Sandfort: "Waarom heb je dat in je incestonderzoek niet gedaan?"

Draijer: "Mijn onderzoek gaat niet over sex, maar over het leven."

Sandfort: "Nee, dit slaat nergens op."

moeieven van de weigeraars zijn 48 vrouwen opnieuw benaderd en uit enkele van deze gesprekken zijn de citaten afkomstig die de pers haalden.

Maar als minister De Koning zelf zegt dat het onderzoek heeft aangetoond dat iedere onderwijzer per twee jaar minstens een ernstig incest-slachtoffer in de klas moet hebben (dus een op de 40 kinderen, d.w.z. 40.000 slachtoffers per jaar) is dat toch nieuws? Er is niet veel inzicht voor nodig om te begrijpen hoe opgeblazen dit cijfer is, aangezien het vastgestelde misbruik betrekking had op een zeer ruim tijdvak (maximaal 36 jaar). Al hou je rekening met een gemiddelde duur van het misbruik van 3,8 jaar, dan nog kom je nog niet boven de 1 pct. uit.

Een interessante testcase voor de media vormt het verschijnen vorige week van het proefschrift van de Utrechtse psycholoog Theo Sandfort, die onderzoek heeft gedaan naar de gevolgen van vrij- en onvrijwillige seksuele ervaringen van kinderen met leeftijdsgenoten en generaliseerbaar zijn. Maar zowel zij zelf als de verslaggevers projecteren met grote stelligheid de aangevoerde percentages op absolute aantallen vrouwen vroeger en nu, zodat thans 'bewezen' is dat 385.564 vrouwen tussen 20 en 40 jaar oud ooit seksueel zijn misbruikt. In de berichtgeving worden de motieven van de weigeraars direct in verband gebracht met het niet willen praten over eigen misbruikervaringen in het verleden. Vaak staat er nog een treffend citaat uit de samenvatting bij om dat te bevestigen: "Mevrouw, ik slik medicijnen om niet te praten," of: "Als ik nu zou gaan praten kost me dat een paar jaar." Daarmee wordt de indruk gewekt dat deze uitspraken typerend zijn voor de meer dan duizend weigeraars. Nel Draijer zelf hield over haar wetenschappelijk rapport: "We beschikken ondanks doorvragen van dit punt over weinig aanwijzingen van wat er precies aan de hand moet zijn geweest in de kindertijd van de weigeraars." Om meer informatie te krijgen over de

aldus Draijer, "geen reden om aan te nemen dat zich bij de weigeraars méér vrouwen met een misbruiksgeschiedenis bevonden. Wel hebben we de indruk dat de kans op weigering des te groter was naarmate misbruikervaringen traumatischer zijn geweest." Met andere woorden, wanneer alle vrouwen uit de steekproef hadden meegedaan, zouden de cijfers niet hoger zijn uitgevallen. Opvallend in de berichtgeving is dat niemand twijfelt aan de representativiteit en generaliseerbaarheid van de resultaten, alsof de berekende percentages absolute geldigheid bezitten. Versluitend spreekt men over een representatieve steekproef van 1054 vrouwen, terwijl de steekproef in totaal 2182 vrouwen tussen de 20 en 40 jaar bevatte, van wie er uiteindelijk 1054 mee wilden doen. Dat levert een *non-response* (niet in staat of bereid mee te doen) op van 50,7 pct. De onderzoekster komt in haar rapport tot de conclusie 'dat de resultaten van dit onderzoek als gevolg van de selectieve *non-response* beperkt

"Volgens de onderzoekster," aldus Algemeen Dagblad, "laat de studie nog maar het topje van de ijsberg zien." En de Volkskrant bevestigt dat: "In werkelijkheid zou het allemaal wel eens veel erger kunnen zijn." Vrouwen verdringen pijnlijke herinneringen, en weigeren om die reden medewerking aan onderzoek naar seksueel misbruik. "Het beeld van seksueel misbruik in het gezin dat in dit onderzoek wordt geschetst, is hierdoor minder ernstig dan de werkelijkheid," schrijft Nel Draijer in haar samenvatting ("Een lege plek in mijn geheugen"). Hoerzo ernstiger? Is het eerder een op vier in plaats van een op zeven? Of heeft het misbruik misschien ernstiger traumatiserende gevolgen voor de slachtoffers dan nu is aangetoond? In de media is uitsluitend de eerste interpretatie vaker voor - terwijl volgens het wetenschappelijke rapport "Seksueel misbruik van meisjes door verwanten" het tweede antwoord juist is. "Wij hebben,"

volwassenen. Hoewel de meeste dagbladen de belangrijkste conclusies redelijk weergeven (De Telegraaf kopt 'Sex met volwassenen kan een goede ervaring zijn') en er bij vermelden dat het onderzoek niet representatief is, kunnen zij de verleiding niet weerstaan om cijfers en percentages te noemen. De verbaasde krantlezer werd zodoende getraceerd op een misbruikcijfer dat veel hoger ligt dan de 34 pct. van Nel Draijer. Volgens de meeste kranten had immers 46 pct. van de ondervraagde meisjes ervaring met onvrijwillig seksueel contact met volwassenen! Maar dat 108 van de ondervraagde 283 jongeren juist zijn gekozen vanwege hun vroegere seksuele ervaringen met volwassenen, wordt in de meeste kranten niet vermeld, uitgezonderd Trouw en Parool.

Op de persconferentie over het proefschrift zei een journalist het al: "Als ik hier een aardig verhaal van maak, snapt de lezer er na al die publiciteit over seksueel misbruik niets meer van!"

seksueel gewelds-epidemie", maar ook de onderzoekster heeft daartoe bijgedragen door met een op zeven en een op drie opnieuw zeer uiteenlopende gebeurtenissen op één hoop te gooien. Het enige echt belangrijke cijfer, namelijk dat 6,4 pct. van de ondervraagden ooit slachtoffer was van verkrachting of pogingen daartoe dreigt daardoor uit het zicht te verdwijnen. Draijer heeft zich in haar definitie weliswaar beperkt tot 'aanrakingen' maar dat het bij die 15,6 pct. (een op zeven) in bijna de helft van de gevallen (61 van de 156, ofwel 40 pct.) gaat om lichte, onschuldige, eenmalige vervelende incidenten, eenmalige seksuele toenaderingen of ambivalent beleefde seksuele experimenten met leeftijdgenoten - het woordgebruik is van Draijer zelf - is in de berichtgeving niet duidelijk geworden, goedbedoelde relativeringen als het was niet allemaal even ernstig ten spijt. Die hebben weinig effect als je er tegelijkertijd op hamert dat de cijfers niet onderschat moeten worden.

MEUWSE: "HET PROBLEEM BIJ SEKSUEEL MISBRUIK in het gezin is dat ouders of opvoeders die een seksuele relatie aangaan met een kind, dat kind beroven van de opvoedingsrelatie, die anders is dan de relaties met andere volwassenen of met leeftijdgenoten. In hoeverre is sex met een ouder of opvoeder ingewikkelder, 'seksueel gewelds-epidemie', maar ook de onderzoekster heeft daartoe bijgedragen door met een op zeven en een op drie opnieuw zeer uiteenlopende gebeurtenissen op één hoop te gooien. Het enige echt belangrijke cijfer, namelijk dat 6,4 pct. van de ondervraagden ooit slachtoffer was van verkrachting of pogingen daartoe dreigt daardoor uit het zicht te verdwijnen. Draijer heeft zich in haar definitie weliswaar beperkt tot 'aanrakingen' maar dat het bij die 15,6 pct. (een op zeven) in bijna de helft van de gevallen (61 van de 156, ofwel 40 pct.) gaat om lichte, onschuldige, eenmalige vervelende incidenten, eenmalige seksuele toenaderingen of ambivalent beleefde seksuele experimenten met leeftijdgenoten - het woordgebruik is van Draijer zelf - is in de berichtgeving niet duidelijk geworden, goedbedoelde relativeringen als het was niet allemaal even ernstig ten spijt. Die hebben weinig effect als je er tegelijkertijd op hamert dat de cijfers niet onderschat moeten worden."

NRC HANDELSBLAD
DINSDAG 25 OKTOBER 1988

WETENSCHAP & ONDERWIJS

SEKSUEEL MISBRUIK

Theo Sandfort. Het belang van de ervaring - Over seksuele contacten in de jeugd en seksueel gedrag en beleving op latere leeftijd. 256 blz. Publicatiereeks Homostudies Utrecht, no. 13. Promotie: Rijksuniversiteit Utrecht, 30 sept. 1988. Promotoren: prof.dr. W.Th. Everaerd, prof.dr. V.J. Welten.
Thijs Maasen. De pedagogische eros in het geding - Gustav Wyneker in de pedagogische vriendschap in de Freie Schulgemeinde Wickersdorf tussen 1906-1931. 208 blz. Publicatiereeks Homostudies Utrecht no. 11. Promotie: Vrije Universiteit Amsterdam, 29 juni 1988. Promotor: Prof. dr. W.F. van Stegeren

Paul Schnabel NRC 25

Waardevrij is het seksuologisch onderzoek nooit geweest. De feiten die Kinsey bijna veertig jaar geleden over het seksuele gedrag van de Amerikanen aan het licht bracht, werden de normen voor de jaren daarna en dat was ook wel de bedoeling. Het sexleven van de doorsnee Amerikaan ging steeds meer lijken op Kinsey's gemiddelden. Toen in het midden van de jaren zestig de oude seksuele normen steeds openlijker werden afgewezen, stelde het seksuologische onderzoek zich welbewust in dienst van de bevrijding van de seksualiteit. Uit en te na werd aangetoond dat onderdrukking van de seksualiteit mensen ongelukkig maakt en onvermijdelijk leidt tot slechte huwelijken en ongewenste kinderen. Weer bijna twintig jaar later lijkt de strijd tegen de onderdrukking van de seksualiteit bijna helemaal plaats te hebben gemaakt voor een even fel gevecht tegen de seksualiteit van de onderdrukking tegen het seksuele misbruik van kinderen en het seksuele geweld tegen vrouwen, in alle variaties van pornografie en prostitutie tot verkrachting en incest. Het seksuologische onderzoek richt zich niet meer op het algemeen tekort aan lust, maar op het bijzonder — vooral mannelijke — teveel aan agressie.

De seksualiteit is weer lelijk geworden en dat is niet het gevolg van een verandering van visie, maar van blikrichting. Dankzij de seksuele revolutie is de seksualiteit meer in het licht komen te staan, maar onbedoeld — en aanvankelijk ook onopgemerkt — heeft daardoor ook de schaduwzijde van de seksualiteit meer contouren gekregen. De vermindering van de maatschappelijke onderdrukking van de seksualiteit maakte individuele seksuele onderdrukking beter zichtbaar als misstand en sterker voelbaar als onrecht. In de studies van De Haan en Van Brederode (1969) en Van Kooij

(1976) over seksueel gedrag van jongeren is over seksueel misbruik nog helemaal niets te vinden en noch in 'Sex in Nederland' (1969) noch in een van de latere onderzoeken naar het seksuele gedrag van de Nederlandse bevolking is iets over seksueel geweld tegen vrouwen te vinden. Het was nog allemaal seksuele revolutie wat de klok toen sloeg: hoe snel verliep de seksuele liberalisering van de Nederlandse bevolking? Nu zijn grote nationale steekproeven niet de beste bronnen voor onderzoek naar seksueel geweld, maar dat verklaart de totale afwezigheid van iedere aandacht voor dit probleem niet. Soms werd de realiteit van seksueel misbruik zelfs eenvoudig ontkend ('a family who stays together lays together'), maar de algemene houding was toch vooral een sterke individualisering en pathologisering van seksueel geweld als een zeldzame gedragsafwijking die zijn oorsprong vindt in de maatschappelijke onderdrukking van de seksualiteit.

Het is de vrouwenbeweging geweest, die als eerste en voortdurend het seksuele geweld van mannen tegen vrouwen en meisjes aan de kaak heeft gesteld. De manier waarop dat gebeurd is, mag dan niet altijd even verheffend zijn geweest, de praktijken waar men zich tegen keerde, zijn dat nog veel minder. Als Nel Draijer in haar recent gepubliceerde onderzoek 'Seksueel misbruik van meisjes door verwanten' (1988) constateert dat in een steekproef van ongeveer 1000 vrouwen tussen de 20 en 40 jaar meer dan 6% van de getrouwden voor het zestiende jaar slachtoffer is geworden van een verkrachting of een poging daartoe door een familielid, dan is dat een cijfer dat veel en veel hoger is dan in het verleden ooit werd gedacht. Nu is de steekproef in dit onderzoek door de grote uitval misschien niet helemaal representatief, maar zelfs als er bij alle vrouwen die niet aan het onderzoek mee wilden doen, niemand zit die door vader, broer of oom verkracht is, komen we nog altijd op een cijfer van tenminste 3%. En ook dat is niet gering, zeker als je bedenkt, dat het hier om de ernstigste categorie van misbruik gaat (de cijfers voor 'lichtere' vormen van misdrijf liggen veel hoger en lopen op tot een op elke drie respondenten, van een min of meer ernstige vorm van misdrijf kan bij een op de zeven vrouwen gesproken worden). Dat seksueel misbruik voor het slachtoffer ernstige en blijvende gevolgen kan hebben, blijkt uit het onderzoek van Nel Draijer overduidelijk. Seksueel misbruik is een bedreiging voor de lichamelijke en geestelijke gezondheid, zo concludeert zij.

Theo Sandfort richt zich in zijn proefschrift ook op de seksuele contacten van (jong)volwassenen in hun jeugd, maar anders dan Nel Draijer betreft hij in zijn onderzoek ook

jongens en meer dan Nel Draijer behalve verwanten ook vrienden en vreemden als seksuele partners. Daarnaast geeft hij — net als zijn collega — ook aandacht aan het verschil in beleving van een seksueel contact met een volwassene of met een leeftijdgenoot. Anders dan Nel Draijer echter spreekt hij bij voorkeur niet van seksueel misbruik maar van vrijwillig en onvrijwillig seksueel contact onafhankelijk van de leeftijd of de aard van verwantschap met de seksuele partner. In de uitvoering van hun onderzoek is het verschil tussen beide onderzoekers overigens toch niet zo groot, maar hun uitgangspunt is anders en

den, de kans groter is dat ze onvrijwillig zijn en door het kind ingrijpender en negatiever worden beleefd. Naarmate contacten onvrijwilliger zijn, zijn ze vaak ook seksueel explicieter en is de 'partner' ook vaker een volwassene man met wie de jongen of meisje verwant is: de (stief)vader, een oudere broer of een oom.

De mate van vrijwilligheid speelt bij alle jongeren een belangrijke rol in de waardering achteraf van de eerste relevante contacten, maar onafhankelijk van de mate van vrijwilligheid blijkt er een opvallend verschil te zijn in de betekenis op langere termijn van de eerste seksuele contac-

PROEFSCHRIFT

dat geldt ook voor de doelstelling van hun beider onderzoeken. Draijer wil weten hoe vaak en in welke vormen seksueel misbruik in het gezin voorkomt, hoe de betrokken meisjes ermee omgaan en hoe ze het verwerken. Sandfort wil vooral weten wat 'het belang is van de ervaring', dus wat de invloed is van seksueel contact op jeugdige leeftijd op het seksuele gedrag en het seksuele beleving later als volwassene.

Zijn hypothese is dan dat vrijwillige contacten — van welke aard ook — een positieve invloed op het latere seksuele functioneren hebben en onvrijwillige contacten een negatieve. Om zijn hypothesen te toetsen, heeft hij geen steekproef uit de bevolking nodig maar voldoende grote groepjes respondenten die systematisch van elkaar verschillen op de kernvariabelen van de hypothese: vrijwillig of onvrijwillig seksueel contact, helemaal geen seksueel contact, alles steeds voor het zestiende jaar.

De vergelijking tussen de groepen levert dan uiteindelijk een beeld op van de betekenis die deze verschillen — in combinatie met andere factoren — hebben voor het seksuele leven. Net als in het onderzoek van Nel Draijer kijken ook hier de respondenten (allemaal inmiddels jong-volwassen) terug op wat er eerder is gebeurd. Dat is methodologisch altijd een wat riskante onderneming maar een andere manier om dit soort onderzoek te doen is er eigenlijk niet. Je kunt als onderzoeker moeilijk op het seksuele misbruik gaan zitten wachten.

De uitkomsten van Sandfort's onderzoek bevestigt voor een belangrijk deel toch wel de ellende, die Nel Draijer in haar onderzoek heeft aangetroffen. Het perspectief bij Sandfort is echter breder dan alleen misbruik en daardoor ontstaat een beter inzicht in de specifieke plaats van seksueel misbruik in het totaal van de seksuele ontwikkeling van jongeren. Ook bij Sandfort wordt duidelijk, dat naarmate de eerste seksuele contacten ionger plaats vin-

ten. Jongens lijken in hun seksuele ontwikkeling positiever bepaald te worden door positieve ervaringen en omstandigheden, terwijl meisjes juist de invloed van ongunstige omstandigheden sterker ondergaan. Zowel bij jongens als bij meisjes is seksuele ervaring op jonge leeftijd een goede voorspeller voor een actief seksueel leven in de jonge volwassenheid maar uit het onderzoek komt toch ook naar voren dat jongens over het geheel genomen meer zin in sex hebben, gemakkelijker seksueel opwindbaar zijn en minder angst hebben voor seksualiteit dan meisjes. Ze hebben ook duidelijk minder problemen met seksualiteit. Jongens zo blijkt uit het onderzoek van Theo Sandfort worden door vroege seksuele ervaringen, ook onvrijwillige, duidelijk minder persoonlijk en diepgaand geraakt dan meisjes. Het zijn voor hen uiteindelijk allemaal ervaringen, die vooral naar meer doen verlangen. Dat ligt bij meisjes toch anders, precies dus zoals iedereen altijd al dacht.

Theo Sandfort neemt in het wereldje van de seksueel misbruikonderzoekers een bijzondere plaats in. De uitvoerige literatuurstudie die aan zijn onderzoek voorafgaat is een stevig getoonzette kritiek op de vanzelfsprekendheid waarmee seksueel contact van en met jongeren en kinderen als seksueel misbruik wordt bestempeld. Hij vindt dat een vooroordeel, zolang niet eerst de schade van dat gedrag is aangetoond. Daar heeft hij op zichzelf natuurlijk gelijk in, maar uit het onderzoek van Sandfort zelf blijkt dat het vooroordeel toch minstens voor een belangrijk deel juist is en misschien nog wel meer dan hem lief is. De uitkomsten van Sandfort's onderzoek worden immers sterk positief bepaald door het vrij grote aantal jongeren, dat alleen met leeftijdgenoten en pas na het veertiende jaar voor het eerst seksueel contact heeft gehad. Dat is nog steeds rijkelijk vroeg — al zou ik dan toch niet meer willen spreken van 'vroege' jeugdijaren

— maar het beeld is toch heel anders dan wanneer het jonge(re) kinderen en relaties met volwassenen betreft. Dat het ook in de beleving van de betrokkenen anders is, heeft Sandfort zelf in zijn onderzoek moeten constateren.

Het is toch wel aardig om hier nog even stil te staan bij het feit dat zowel meisjes als jongens in hun seksuele contacten met volwassenen vrijwel uitsluitend te maken krijgen met mannen. Het verschil tussen jongens en meisjes in beleving van deze contacten is in dit opzicht niet zonder betekenis, zoals ook de betekenisgeving door volwassenen aan dit soort contacten lijkt te variëren met de seksuele oriëntatie.

Heteroseksuele mannen hebben, voorzover ik weet, hun eventuele voorkeur voor jonge meisjes nooit anders dan in strikt egocentrische en lustgerichte termen verwoord. Homoseksuelen met een zwak voor baardeloze knapen presenteren zich daarentegen graag altruïstisch als raadsman, initiator, begeleider en pedagoog. Ik heb dat altijd een beetje flauwekul gevonden, maar Thijs Maasen is er in zijn proefschrift over de onafwendbare ondergang van een typisch Duitse reformpedagoog toch in geslaagd de 'pedagogische eros' als een fantastische poging tot sublimatie van homoseksualiteit een eigen kwaliteit te geven.

Gustav Wyneker was een invloedrijke vernieuwer van het onderwijs (veel 'Natur' en veel 'Geist') die met bepaalde jongens op zijn internaat interesse en exclusieve vriendschappen aanging, die naar de brieven te oordelen een nogal geëxalteerd karakter hadden. Dat moest natuurlijk een keer fout gaan en hoewel het onduidelijk is of er tussen Wyneker en zijn jonge vrienden (meestal toch wel 15 of 16 jaar minstens) echt iets is voorgevallen, kwam er toch een Oscar Wilde-achtige proces van, dat Wyneker's carrière brak.

De pedagogische eros was zeker geen 'jongens-met-de-jongens'-zijn (de relaties waren toen zeker meer verticaal-partriarchaal dan ze nu zouden zijn — Wyneker doet ook in het geheel niet jeugdig), maar wat het nu meer was dan een verheerlijking van het jongen-zijn, met alle fascistotde trekjes die daar bij horen, wordt toch ook niet duidelijk. Maasen wijst erop dat het voor ons ook heel moeilijk is daar nog iets van te begrijpen, omdat we zozeer gewend zijn over erotiek in strikt seksuele termen te denken. De 'reine, zuivere' omgangsvorm van de pedagogische vriendschap is ons vreemd geworden. Dat is misschien wel zo — als wij over reinheid en zuiverheid spreken, dan gaat het om kwaliteiten die we in het milieu missen en nauwelijks meer over mensen en hun motieven.

Signalement / Piet Vroon

Sex 'VICI

Het schijnt dat u niet helemaal tevreden over mij bent als we aan de praat raken over seksueel misbruik. Op enigerlei wijze zou één op de drie vrouwen daardoor zijn getroffen. Ik geloof dat niet en de redenering kan in één zin worden samengevat. Als we uitgaan van het feit dat verreweg het merendeel van de vrouwen meent dat hun relatie slecht is, kleuren zij alle herinneringen die met relaties verband houden in een negatieve richting. Op die manier bereik je enorme percentages. Het genadeloze toeval wil dat deze week een omvangrijk proefschrift over deze materie is verschenen (T. Sandfort: Het belang van de ervaring, Rijksuniversiteit Utrecht). Eerst wat dorre gegevens.

Wat betreft de frequentie van seksueel misbruik bestaat de literatuur uit een puinpan. Voor meisjes liggen de percentages tussen 6 en 62, bij jongens tussen 3 en 31, waarbij me het overigens opvalt dat in ons land zelden over misbruik van jongens wordt gesproken. Sommige dingen mogen van de wetenschap niet bestaan.

Misschien zijn de percentages afhankelijk van beroep of scholing: bij studenten ligt het getal in ieder geval onder de 10. De zogenaamde risicofactoren zijn talloos. Gewezen is onder meer op ongelukkige huwelijken, affectie-loze moeders die de kinderen zelf lichame-lijk mishandelden en hun seksuele impulsen afstraffen. Wat de gevolgen betreft, beweren velen dat er zowel op de lange als op de korte termijn het nodige aan de hand is. Anderen menen echter te weten dat in 75 tot 90 procent van de gevallen (veel) later geen sprake is van problemen. „De verwerking van seksueel misbruik is tot nu toe vooral onderwerp geweest van theorievorming”, schrijft Sandfort fijntjes. Hij bedoelt natuurlijk „er wordt geuwoeherd bij het leven zonder fatsoenlijk turfwerk”.

De jonge doctor probeerde wat meer te weten te komen door een onderscheid te maken tussen vrijwillige en onvrijwillige seksuele contacten met leeftijdgenoten en ouderen. Denkbaar is dat vrijwillige seks (met leeftijdgenoten) zaken in een ander licht zet. Voorts blijkt Sandfort inderdaad te weten wat in het begin van dit stukje staat: „Bij het herinneren gaat het niet om het eenvoudig terugvinden van informatie; herinneren is een gecompliceerd reconstructieproces” (pag. 61). Maar goed.

Naarmate het eerste seksuele contact of de eerste relatie leuker werd gevonden, heeft men vervolgens vrij vaak vrijwillig seksueel contact en is er weinig onvrijwillig gedoe. Hier komt de hamvraag weer op: is er in dit geval

geen onvrijwillig contact geweest, of werd het contact later als onvrijwillig ervaren. De geheugenrap, dus. Ook het omgekeerde geldt: is de eerste ervaring onvrijwillig en ellendig, dan worden de volgende gelegenheden ook vervelend genoemd. Aardig is hierbij dat „de schuld” ten dele op het bordje van de ouders ligt: kinderen met onvrijwillige contacten hebben vaak gevoelloze vaders en moeders.

Wat gebeurt er nu een aantal jaren later? Door de bank genomen, beleven meisjes seksualiteit negatiever dan jongens, en naarmate de relatie seksueel problematischer is, worden alle seksuele contacten negatiever beleefd. Maar waar het natuurlijk om draait, is: wat is de invloed van de aard van vroege seksuele contacten op latere tafelen? Daarvoor moeten zowel bij jongens als meisjes paarsgewijze vergelijkingen worden gemaakt tussen jongeren zonder seksuele contacten, alleen vrijwillige contacten, alleen onvrijwillige contacten, en beide soorten van contact.

Onvrijwillige contacten op jonge leeftijd leiden in aansluitende relaties vaak tot seksuele problemen. Interessant hierbij is dat onvrijwillige benadering door leeftijdgenoten een minder ernstige zaak is. Verder is dit effect bij meisjes meer uitgesproken dan bij jongens. Het lijkt de heren der schepping dus allemaal niet zoveel te kunnen schelen. Dit alles uit zich natuurlijk in de tevredenheid over het seksuele bestaan. Als meisjes een historie van onvrijwilligheid hebben, zijn zij relatief ontevreden, maar dat verschijnsel wordt veel minder uitgesproken als ook vrijwillig is gevreesd.

Je kunt dus niet zeggen dat misbruik per definitie verschrikkelijk is. Afgezien van relaties worden ook zaken zoals opwindbaarheid, verlangen en angst voor sex in het algemeen mede bepaald door de aard van de contacten. Bij jongens ziet men het paradoxale verschijnsel dat de opwindbaarheid juist sterker wordt na misbruik.

Samenvattend kun je dus zeggen dat de effecten van seksueel misbruik nogal wat te maken hebben met de vraag of er ook vrijwillige contacten zijn; in dat geval is misbruik minder ernstig. Heel aardig is tenslotte dat steeds weer hetzelfde naar voren komt. Emotioneel koude of affectie-loze ouders zetten op de een of andere manier een proces in werking waardoor seksueel misbruik (ook door anderen dan de ouders) wordt bevorderd. Dat kunnen we dus in onze zak steken. Kortom, aardig denkvoer voor hulpverleners- en voorlichtersland.

Over het vak. DT 21

— 'Het geheugen is een is een fabriek van herinneringen', schreef u onlangs, naar aanleiding van onderzoek dat uitwees dat één op de drie vrouwen in haar jeugd seksueel is misbruikt.

„Daar geloof ik niets van. Gebeurtenissen die je je herinnert worden onbewust gekleurd door analoge ervaringen van later, vooral als het gaat om emotionele ervaringen. Daardoor gaan mensen dingen zeggen die niet kloppen, die anders gebeurd zijn. Ik denk dat dat bij seksueel misbruik onder meer het geval is. Een voorbeeld. Ik sla een arm om de schouder van mijn dochter. Als zij later een leuke relatie krijgt met een man die dat ook doet, herinnert ze zich mij als een aardige man. Als ze later slechte ervaringen heeft op dat gebied krijgt ze een weerzin tegen aanraken en wordt diezelfde ervaring in een andere context gezet. Als er dan naar haar jeugd wordt gevraagd zal ze zich dat herinneren als iets vervelends. Over twintig jaar maakt zij uit wat er nu is gebeurd.

Er zit ook iets modieus in, een platvloers element van aandacht trekken. Ik hoorde laatst dat iemand voor een aantal vrouwen een lezing had gegeven over seksuele kindermishandeling. Die vrouwen hadden allemaal gezegd dat zij indertijd seksueel mishandeld waren en het daarom zo goed be-

gripen. Dat kan niet. Dat is niet zo. Maar je bent wel populair in bepaalde kringen. Mensen trekken graag aandacht, met een mooie auto, met een mooi huis, en desnoods met de mededeling dat ze seksueel mishandeld zijn. Ik zeg niet dat het niet voorkomt, natuurlijk komt het voor, het is hoogst laakbaar, verwerpelijk, schandelijk, maar het gebeurt naar mijn overtuiging veel en veel minder dan de één op drie waar men het nu plotseling over heeft.”

— Het is toch niet voor te stellen dat al die vrouwen dermate slechte ervaringen hebben met seksualiteit.

„Een feit is wel dat de meeste relaties en huwelijken puur slecht zijn, en dat het seksuele leven van de Nederlander — zeker van vrouwen — niet veel voorstelt. Het merendeel van de vrouwen voelt zich affectief en erotisch verwaarloosd. Dan ligt het in de rede dat zij alle ervaringen van vroeger die zijdelings verwant zijn met erotiek negatief interpreteren. En als je dat als onderzoeker klakkeloos gelooft dan zeg je: één op de drie vrouwen heeft geleden onder ongewenste seksuele intimiteiten. Maar er ligt bij de post al een dikke envelop van de Volkskrant. Met brieven.”

Stuurman aan wal

door PETER HOFSTEDE

Incest Nvhw

Het onschuldige tv-spelletje 'Wie van de drie' uit de jaren zeventig heeft tien jaar later plaats gemaakt voor een grimmige variant: Incest. 'Onderzoek' heeft uitgezonden: één op de drie vrouwen en meisjes in ons goede vaderland krijgt er mee te maken. 'Goede vader-land? Wie waagt deze term anno 1988 nog in de mond te nemen? Sterker nog, wie durft in dit door seksueel misbruik geobsedeerde land de uitdrukking 'in de mond nemen' nog in de mond te nemen?

Wetenschappelijk beschouwd behoeven de cijfers een korrel zout. De onderzoekster, verbonden aan de Universiteit van Amsterdam, trok geen steekproef uit de bevolking, maar plaatste een oproep aan slachtoffers die bereid waren het achterste van hun tong te laten zien. (Terwijl ik dit neerschrijf realiseer ik mij met schrik, hoe verdacht het gebruik van woorden als 'achterste' en 'tong' in de Nederlandse samenleving aan het worden is. Trouwens, wat wordt er eigenlijk verstaan onder 'samenleving'? Is dat wel zuivere koffie?)

Het is natuurlijk geenszins mijn bedoeling de ernst en ellende van seksueel misbruik van machtelozen te bagatelliseren. Maar er valt voor niemand prettig te leven in een maatschappij die tot massahysterie en onderlinge achterdocht vervalt. Toen er vragen rezen over de betrouwbaarheid van de uitkomsten, liet de samensteller van het Amsterdamse rapport zich ontvallen: 'Cijfers zeggen mij niet zoveel; het verschijnsel op zich zelf is al erg genoeg'. Ondertussen hebben juist de door haar gesuggereerde getallen, het 'één op de drie', een schokgolf van verbijstering te weeg gebracht.

Behalve een vermoedelijke getalsmatige overdrijving, speelt ook een ingeslopen taalzonde een rol in het opkweken van een crimino-hysterische sfeer. Ik doel hierbij op het misbruik van het woord 'incest', dat meer en meer bezig is synoniem te worden met 'ontucht'. Incest betekent: bloedschande, een goed Nederlands woord voor geslachtelijk verkeer tussen bloedverwanten,

die geen huwelijk kunnen aangaan. Nog afgezien van het feit dat incest betrekking heeft niet op handtastelijkheden maar op de geslachtsdaad zelf, pleegt iemand die aan anderzamen kinderen zit dus nooit incest. Hetzelfde geldt voor stief- of pleegkinderen.

Juist deze laatste categorie is echter in opkomst. Dat hangt samen met het grote aantal echtscheidingen, waardoor bijvoorbeeld een nieuwe, vlottende populatie van 'ooms' is ontstaan, wier aanwezigheid in menig gehalveerd gezin niets met vaderlijke autoriteit, maar alles met seks te maken heeft... Die - vaak zelf nog jeugdige - ooms of stiefvaders staan heel anders tegenover de opgroeiende kinderen met wie zij plotseling de intimiteit van het huiselijk samen-zijn delen dan de eigen vader zou doen. En omgekeerd kijken kinderen anders aan tegen de spannende minnaar in moeders ledikant.

Echtscheiding op grote schaal heeft de brede middenlagen van ons volk getroffen. Gaan wij de seksuele nasleep daarvan criminaliseren onder het mom van 'incest', dan zal de toekomst een aansenschakeling van treurige strafzaken te zien geven. Dat een maatschappij niet straffeloos het instituut huwelijk op de helling kan zetten is evident. Maar moet de straf daarvoor aan op zichzelf niet misdadige individuen worden doorberekend, omdat zij mensen van vlees en bloed zijn?

'INCEST' Nvhw II

Als 'Stuurman aan wal' schreef Peter Hofstede zaterdag 1 oktober een stukje over 'incest'. Als wij goed zijn geïnformeerd is de heer Hofstede media-socioloog. In die functie zou hij toch moeten weten dat berichtgeving in kranten over wetenschappelijk onderzoek niet altijd nauwkeurig en genuanceerd is. Wil je iets over een dergelijk onderzoek beweren dan zal je op zijn minst de samenvatting van het onderzoek zelf moeten lezen.

Dat nu, was blijkbaar te veel moeite. Het is dan ook een lijvig rapport. Gevolg is wel dat meneer Hofstede het onderzoek misbruikt om allerlei troebele opmerkingen rondom thema's als incest, scheiding en huwelijk te maken. Op die opmerkingen willen we verder niet ingaan, de lezer oordele zelf.

Daar waar het onderzoek op volstrekt onjuiste wijze is weergegeven willen we dit rechtzetten.

A: Resultaat van het onderzoek is niet dat '1 op de 3 vrouwen en meisjes in ons goede vaderland met incest te maken krijgt'. Resultaten van het onderzoek zijn: - Eén op de drie vrouwen heeft ongewenste seksuele ervaringen voor het 16e jaar (32,2%); - Deze lopen uiteen van hinderlijke aanrakingen tot verkrachting; - Eén op de zes à zeven geïnterviewden is ooit door één of meer verwanten misbruikt (15,6%); - Sexueel misbruik vergroot het risico op meervoudig misbruik (revictimisering). In totaal is één op de veertien respondenten vóór haar zestiende jaar door verschillende daders misbruikt (7%), hetzij ver-

wanten, hetzij andere, hetzij beiden.

De manier waarop de kranten deze cijfers door elkaar gehutseld hebben en fout hebben weergegeven (zie stukje meneer Hofstede) ondersteunt eens te meer de opmerking van de onderzoekster 'cijfers zeggen me niet zoveel, het verschijnsel op zich zelf is al erg genoeg'.

Die opmerking maakte ze niet als reactie op vragen over de betrouwbaarheid van de cijfers, maar omdat ze bang was dat de discussie alleen maar daarover zou gaan. Daar heeft ze helaas gelijk in gekregen.

Jaren van onderzoek hebben Piet Vroon de indruk gegeven dat een oude Duitse theorie een goede verklaring zou kunnen geven voor veel vormen van menselijk gedrag. In het kort komt de theorie erop neer dat de hersenen verdeeld zijn in drie min of meer los van elkaar staande 'breinen'. Een brein dat wij gemeen hebben met reptielen, een zoogdierenbrein waarin onder meer onze emoties zetelen, en een nog hoger brein dat de zetel is van ons verstand. Het probleem is, aldus Vroon, dat die drie elementen niet goed geïntegreerd zijn.

„Hoe vaak komt het niet voor dat mensen dingen doen en achteraf zeggen: hoe is het mogelijk dat ik dat heb gedaan. Dat heeft te maken met een gebrekkige afstemming van gevoel en verstand. Er gebeurt heel veel in je leven waar je met je ratio geen toegang toe hebt, dat zich aan je voltrekt, en dat betreft altijd emoties. Emoties kun je niet benoemen, je kunt hooguit zeggen: ik ben bang, of ik ben boos. Het verstand, dat het ons mogelijk maakt desnoods miljoenen objecten te benoemen en van elkaar te onderscheiden, is niet in staat die laag van ons bestaan te ontrafelen. Je loopt wat dat betreft als een vreemdeling in je eigen geest rond.

Onderzoek naar seksueel misbruik roept veel twijfels

op

Het rapport van Nel Draijer over „Seksueel Misbruik van meisjes door verwanten” heeft nogal wat opzien gebaard. Marianne Broeder en Anton de Goede maken grote bezwaren tegen haar onderzoeksmethode. Zij vindt wat ze wil vinden.

VK 0

Het onlangs verschenen rapport „Seksueel misbruik van meisjes door verwanten” van kinderpsychologe Nel Draijer heeft in de media veel aandacht gekregen.

Nel Draijer liet zich interviewen in bijvoorbeeld Vrij Nederland, door EO's Tijdsein, VPRO's Welingelichte Kringen maar ook in het NOS-Journaal en in Veronica's Nieuwsradio. Naar aanleiding van een kritische column van Piet Vroon (de Volkskrant, 17 september) ontspan zich eveneens een discussie.

De onderzoekster deed er natuurlijk verstandig aan om alle media-uitnodigingen in te gaan. Er was drie jaar aan het rapport gewerkt. Er was door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid veel geld aan uitgegeven. En het ging volgens Draijer om „Het eerste representatieve onderzoek, uniek in zijn soort, ingesteld naar omvang, aard, gezinsachtergronden, emotionele betekenis en psychische en psychosomatische gevolgen van seksueel misbruik van meisjes door verwanten” Kennelijk bestaat er bovendien een grote behoefte aan de studie: het rapport is weliswaar onvindbaar in de

boekwinkel, de veel beknoptere handelseditie „Een lege plek in mijn geheugen”(uitgeverij SUA) gaat daar grif over de toonbank.

Geen wonder ook: een van de conclusies luidt immers: „Een op de drie vrouwen is op jonge leeftijd seksueel misbruikt”. Schokkende gegevens over een onderwerp dat niet lang geleden nog onbespreekbaar was. Gegevens die nu boven water kwamen dank zij Draijers interviews met 1054 Nederlandse vrouwen van tussen de twintig en de veertig jaar over mogelijk seksueel misbruik in hun jeugd.

Overschatting

Maar zijn de conclusies van Draijer wel zo degelijk gefundeerd? Opvallend is dat deze vraag in de media, alle aandacht ten spijt, tot dusver nauwelijks aan de orde kwam. Kennelijk denkt men: „Zal het allemaal iets minder ernstig zijn, so what, elke aanranding is er één te veel, elke trauma dat daaruit voortkomt ook. Seksueel misbruik is een onderschat probleem.”

Natuurlijk, maar leidt overschatting niet tot nodeloze misverstanden, tot rare paniek en tot zinloze angsten over een zo delicaat onderwerp? Het gaat om een gruwelijke probleem en het is best mogelijk dat dat erger is dan tot nu toe werd verondersteld. Gegevens en uitspraken daarover moeten gebaseerd zijn op betrouwbaar onderzoek.

Op vier fronten roept het rapport ernstige twijfels op, namelijk: de feministische ideologie van de onderzoekster;

haar eenzijdige gebruik van psychoanalytische inzichten;

de betrouwbaarheid van de herinneringen waarop zij de uitkomsten van haar onderzoek baseert en

haar gratuite uitspraken naar aanleiding van de weigering tot deelname van de zogenoemde non-respondenten.

Ongelijkheid

● Een star feministisch uitgangspunt leidt ertoe dat het onderzoek op verschillende plaatsen de indruk wekt dat de auteur vindt wat zij wil vinden, namelijk een bevestiging van het idee dat de vrouw in veel opzichten (hier seksueel) wordt overheerst door de man.

Geweld binnen het gezin wordt gezien als inherent aan de structurele ongelijkheid tussen man en vrouw. „Pas met de komst van de vrouwenbeweging werd het mogelijk om seksueel misbruik van meisjes als een machtsprobleem te zien, ingebed in een cultuur van dagelijkse, vanzelfsprekende en daardoor nauwelijks benoembare machtsongelijkheden”.

● Kan het zijn dat vanuit deze ideologie de antwoorden bevooroordeeld in het rapport verwerkt zijn? Het is voor de lezer lastig na te gaan. Over de interpretatie van de herinneringen van de an-

nieme respondenten wordt onvoldoende geïnformeerd.

Dat zich over mogelijk dogmatisme één en ander laat melden blijkt uit het volgende.

Het is bekend dat een van de verdiensten van Freud is dat hij wees op de onmiskenbare invloed die seksualiteit (seksuele daden, fantasieën of angsten) heeft op lichaam en geest. Geen mens zal trouwens ontkennen dat seksualiteit niet alleen aangename gevoelens maar ook verwarring, angst en verdriet te weeg kan brengen. Is het dan niet vreemd dat in een onderzoek dat juist over seksualiteit handelt, zo eenzijdig gebruik is gemaakt van psychoanalytische inzichten?

Eenzijds omarmt het rapport Freud: als de ondervraagden zich niet veel herinneren van seksueel misbruik, wordt dat nogal eens geweten aan afweer, verdringing, verdraaiing of vergeten. Maar

VERVOLG

B: In het onderzoek wordt de term 'incest' vermeden, onder andere om redenen die de heer Hofstede noemt. 'Incest' kan immers ook betekenen vrijwillig gewenst sexueel contact tussen verwanten. In het onderzoek spreekt men van 'sexueel misbruik van meisjes door verwanten'. Pagina 69 t/m 87 van het onderzoeksrapport geven een verantwoording van de keuze van de terminologie en de gehanteerde definities.

C: Het onderzoek werd gedaan onder een representatieve steekproef van vrouwen van 20 t/m 40 jaar. Op pagina 30 e.v. wordt besproken hoe men deze steekproef heeft getrokken. De heer Hofstede zuigt dus gewoon uit zijn duim dat: 'de onderzoekster geen steekproef uit de bevolking trok, maar een oproep plaatste aan slachtoffers die bereid waren het achterste van hun tong te laten zien'.

Tot slot. Uit het bovenstaande zult u begrepen hebben dat wat ons betreft de heer Hofstede als stukjesschrijver een slechte beurt

heeft gemaakt. Als wetenschapper zou hij voorlopig niet alleen aan wal moeten blijven, maar zou ook moeten worden overwogen zijn 'vaarbewijs' niet te verlengen. Soms, meneer Hofstede, kan je maar beter niet alles geloven wat er in de krant staat!

RIEKJE KOK
namens Stichting
Tegen Haar Wil

● De column "Stuurman aan wal" is geen wetenschappelijke verhandeling en evenmin het product van een dienstbetrekking, doch vormt naar intentie van de auteur een private, soms ietwat poëtische kanttekening bij het publieke klimaat in Nederland. De journalistieke signaalfunctie ervan kent morele en esthetische raakvlakken. Om welke echt gevaarlijke tendenties het in dit geval gaat, blijkt uit de strekking van bovenstaande ingezonden brief. Namens een stichting geeft de brievenschrijfster publiekelijk te kennen, dat de ondergetekende vanwege dit particuliere stukje uit zijn baan aan een universiteit gezet dient te worden. Een dergelijke hang naar een beroepsverbod, naar de sociale doodstraf tekent precies de grimmige sfeer van verketting, die ik probeerde te signaleren.

Voor het overige: het bewuste rapport heb ik via de boekwinkel vergeefs trachten te bemachtigen. Ik moge verwijzen naar de uitvoerige kritiek van de historisch-pedagoge Marianne Broeder c.s. (Volkskrant 8-10), waarin op verschillende gronden ernstige twijfel wordt uitgesproken aan het wetenschappelijk karakter en de betrouwbaarheid van het rapport.

UIT ONDERZOEK BLIJKT: Eénderde vrouwen België wordt seksueel misbruikt

(Van onze correspondent
Frans Boogaard)

BRUSSEL — Eén op de drie vrouwen in België is het slachtoffer van seksueel geweld. Dat geweld kan variëren van ongewenste contacten tot en met verkrachting. Seksueel geweld, gepaard aan zware mishandeling, gaan soms jaren achtereenvolgend door.

Dat zijn de uitkomsten van een uitvoerige studie die de Belgische staatssecretaris voor Maatschappelijke Emancipatie, Miet Smet, gisteren bekend maakte. Al tijdens haar vorige regeerperiode gaf zij de universiteiten van Luik en Limburg opdracht onderzoek te

doen naar de omvang van seksueel geweld in België en de hulp aan slachtoffers daarvan. Het resultaat van het nu afgesloten onderzoek bevestigt de tendens die begin dit jaar na een veel beperkter onderzoek al was bespeurd: één op drie vrouwen wordt seksueel misbruikt. In éénderde van de gevallen door een familielid, in éénderde van de gevallen door een andere bekende en in éénderde van de gevallen door een onbekende. Het onderzoek is gehouden onder duizend vrouwen tussen dertig en veertig jaar.

Staatssecretaris Smet kondigde al eerder aan dat ze een brochure over incest wil laten maken. Daarnaast wordt de hulp aan slachtoffers van seksueel geweld verbeterd.

Belgische mannen zijn AD 22 ploerten

BRUSSEL — Als de resultaten van het eerste wetenschappelijke onderzoek dat in België werd verricht naar seksueel en fysiek geweld tegen vrouwen juist zijn, (en er is geen enkele reden om daaraan te twifelen), dan zijn heel wat Belgische mannen echte ploerten.

Uit dat onderzoek onder 709 Vlaamse en 247 Waalse vrouwen blijkt dat één op vijf vrouwen het slachtoffer is van seksueel of fysiek geweld of een combinatie van beide. In het laatste geval is er voorts duidelijk sprake van een toeneming van geweld en ondervinden heel wat vrouwen daarvan voor de rest van hun leven narigheid.

Dat heel wat Belgische mannen zich aan dit soort praktijken, die variëren van exhibitionisme tot sadisme, bezondigen, werd tot voor kort nauwelijks geloofd bij onze suidburen.

Het ongeloof bij de publieke opinie is er de oorzaak van dat het geweld tegen vrouwen en kinderen ongestoord kan doorgaan.

Het onderzoek toont verder aan dat het vooral onbekenden zijn die zich aan seksueel geweld tegen vrouwen schuldig maken. Een derde van de daders blijkt uit familieleden te bestaan (vaak de broer van de man), een derde uit bekenden van de vrouw en voor de rest gaat het om onbekenden.

In 99 procent van de gevallen gaat het om geweld door een man en in twee derde van de gevallen zijn de geweldplegers van dezelfde generatie als het slachtoffer.

De hoogleraar Rosemie Bruynooghe, die het onderzoek leidde, geeft de Belgische slachtoffers de raad om zich niet als doetjes alles te laten welgevalen.

„Vrouwen moeten meer weerbaar trachten te zijn,” zegt ze en harder van zich afbijten als ze worden bedreigd, en ze moeten hulp zoeken als het om ernstige vormen van geweld gaat.”

twijfels over de betrouwbaarheid van het geheugen.

Slechts in een heel kort hoofdstuk gaat het rapport in op de fantasie en de mogelijke invloed die deze zou hebben op de herinnering. „De voordelen die een kind bij een ‚valse beschuldiging‘ zou kunnen hebben, wegen onzes inziens niet op tegen de nadelen: verwerping door de dader, de woede van andere familieleden, de schuld ervan krijgen, uit huis gezet worden, etcetera”.

Een niet relevante mededeling omdat hiermee iets gezegd wordt over beken- tenissen van kinderen, niet over beken- tenissen van volwassenen aangaande hun kindertijd.

De cijfers waren immers zo onthul- lend omdat de onderzoekssituatie zo- veel bescherming bood? Medewerking was volstrekt anoniem en de informatie werd vertrouwelijk behandeld. Daar- door kon een grote groep vrouwen waarvan 23,6 procent „nog nooit over haar problemen had gesproken” haar trauma's op tafel leggen.

Zó veilig en beschermd was die onder- zoekssituatie dat „de gesprekken nau- welijks voor emotionele problemen zorgden”.

(Hoe kan Draijer weten dat tegen een vreemde onderzoekster vertellen over wat een leven lang verzwege werd, „nauwelijks voor emotionele proble- men zorgde?”)

Hoe het ook zij, men kon niet beticht worden van „een valse beschuldiging”, men liep niet het risico van „verwer- ping door de dader”, men kon niet „de schuld” ervan krijgen of „uit het nest gestoten” worden; men kon bij wijze van spreken, bewust of onbewust, gaan fantaseren.

Twijfel

Maar wordt er dan in het rapport met geen woord gesproken over het in twij- fel trekken van (sommige) antwoor- den? Een geheugenprobleem is immers niet alleen dat je je iets niet herinnert, maar ook dat je je iets denkt te herinne- ren, wat niet waar is.

Deze cruciale kwestie kwam ter sprake in een vraaggesprek met Draijer in Vrij Nederland (10 september) door U- rula den Tex en Elma Verhey.

De interviewsters legden haar voor: „Professor W. A. Wagenaar (geheugen- deskundige in Leiden, MB/AdG) nog onlangs opgeroepen in een kindermis- handelingszaak, zegt dat het geheugen van kinderen juist onbetrouwbaar is.”

Waarop Draijer beknopt antwoordde: „Wagenaars mening is discutabel.” Wel voerde Draijer nog de niet logische ver- dediging aan: „Er waren vrouwen bij die zeiden: ‚Ik droeg een wit bloesje met gele balletjes, ik had rode schoenen aan.’”

Jammer dat Den Tex en Verhey zich hiermee het bos in lieten sturen. Want bewijzen doen die balletjes natuurlijk niets. Alleen dan wanneer was nage- gaan (kon worden nagegaan) of de be- trokkene rood schoeisel en witte blouse met gele balletjes droeg, zou iets gezegd kunnen worden over de betrouwbaar- heid van haar herinneringen.

Wellicht ten overvloede: het gaat er ons niet om het leed te bagatelliseren, maar het onderzoek is gebaseerd op her- inneringen en daaraan kleven proble- men. Bijvoorbeeld verdringing, ver- draaiing of fantasie. Daarmee is in het onderzoek te weinig rekening mee ge- houden.

Als gezegd: Draijer vindt wat ze wil vinden. Maar wat meer zegt: Als Draijer niet vindt wat ze wil vinden, vindt ze het toch!

● Daarmee komen we op het vierde bezwaar: de gratuite uitspraken naar aanleiding van de weigering tot deelna- me van de zogenoemde non-responden- ten (één op de twee benaderde vrou- wen).

Over hen brengt de auteur te berde: „We hebben geen reden om aan te ne- men dat zich bij de weigeraars meer vrouwen met een misbruikgeschiedenis bevonden. Wel hebben we de indruk dat de kans op weigering des te groter was naarmate misbruikervaringen trauma- tischer zijn geweest”.

En elders: „De kans op non-participa- tie wordt groter naarmate de kinder- traumata ernstiger zijn”.

Draijer verstrekt ter illustratie we- nig meer dan de volgende gegevens: „10,1 procent beweerde dat hun weig- ering met het onderwerp te maken had”, „2,7 procent wordt door de partner of ouders van deelname weerhouden” en: „1,6 procent smijt zonder enige reden op te geven de telefoon erop”.

Als we daarbij, aldus Draijer, in aan- merking nemen dat vrouwen die in een psychiatrische inrichting verbleven buiten de steekproef vielen, dan rijst het vermoeden „dat met name de zwaarst getraumatiseerden onderverte- genwoordigd zijn in de onderzoek- sgroep”.

En dit zou alweer „te begrijpen zijn vanuit de afweer en vermindering als reactie op traumatische ervaringen”. Niet gegeven informatie doet Draijer ver- moeden dat het allemaal nog erger is.

Veronderstellingen

Ook elders worden conclusies getrok- ken uit door de onderzoekster veron- derstelde ervaringen: „Mijn zusje en ik werden allebei door m'n stiefvader ge- dwongen. Ik weet zeker dat het ook met haar is gebeurd en waarschijnlijk nog meer dan met mij. Maar die komt er zelfs in therapie niet achter.

Een ander citaat: „Mijn zus is vijf keer overspannen geweest. En is opge- nomen geweest in een psychiatrische in- richting. Maar ik wil het niet weten of het met haar ook gebeurd is”. En: „Mijn oudere zus heeft er een veel grotere klap aan overgehouden, want die heeft er nooit over kunnen praten”.

In geen van deze voorbeelden is de geïnterviewde er zeker van of de res- pectievelijke zusters de dupe waren van seksueel misbruik. Niettemin luidt de conclusie „Natuurlijk kan het een po- ging zijn om de ernst van de eigen er- varingen enigszins te bagatelliseren, maar waarschijnlijker is dat de oudere zusjes ernstiger getraumatiseerd zijn en tot de groep behoren die we met dit onderzoek niet hebben kunnen bereiken”.

Zo zijn er veel voorbeelden die aant- onen dat het onderzoek van Draijer in- derdaad „uniek” is. Zoals Draijers uit- spraak uniek was tijdens het TROS-in- terview met Jongbloed & Joosten. Uit haar onderzoek zou zijn gebleken dat sprake is van een opvallende correlatie tussen seksueel misbruik en zelfmoord.

Je vraagt je af hoe zij deze categorie „respondenten” zover heeft gekregen aan haar onderzoek deel te nemen.

MARIANNE BROEDER
ANTON DE GOEDE

De auteurs zijn respectievelijk histo- risch-pedagoge en publicist.

GEACHTE REDACTIE

Redactie: Margot Minjon

Seksueel geweld ^{VK} ~~NM~~ 27

Het was te verwachten dat het rap- port van Nel Draijer over „seksueel misbruik van meisjes door verwanten” ook negatieve reacties zou oproepen. De resultaten van haar onderzoek zijn im- mers schokkend.

Kritiek op de methodologie van we- tenschappelijk onderzoek is niet alleen legitiem, maar ook gezond. De wijze echter waarop dit in de rubriek Open Forum van de Volkskrant van 8 okto- ber werd gedaan door Marianne Broe- der en Anton de Goede is venijnig en ondermaats.

Onder het mom van wetenschappelij- ke kritiek op de onderzoeksmethode proberen zij in feite de wetenschappelij- ke integriteit van de onderzoekster in twijfel te trekken. Hierbij wordt een beproefde methode toegepast: de tegen- stander wordt bestreden op uitspraken die niet werden gedaan.

Zo wordt reeds aan het begin van het ingezonden stuk gesteld: „Geen wonder ook: een van de conclusies luidt immers: ‚Een op de drie vrouwen is op jonge leeftijd seksueel misbruikt.’”

Hoe anders luidt de echte conclusie van het rapport (blz. 337): „In totaal heeft een op de drie vrouwen ongevens- te seksuele ervaringen vóór het zestien- de jaar. Deze lopen uiteen van hinderlij- ke aanrakingen tot verkrachting”. En verderop (blz. 348): „De voorvallen die wij tot misbruik rekenen, komen op grote schaal voor (15,6 procent), maar lopen in ernst sterk uiteen. Sommige ervaringen zijn betrekkelijk weinig in- grijpend, andere buitengewoon trauma- tisch.”

De onvolledige en eenzijdig gekleur-

de weergave van de conclusies van het rapport door Broeder en de Goede staat in schrill contrast tot de voorzichtigheid en genuanceerdheid waarmee onder- zoekster Draijer haar conclusies formu- leert. Vervolgens wordt de onderzoek- ster een „star feministisch uitgang- punt” toebedacht (alsof dat een schande is!) en wordt zij beschuldigd van een bewust gekleurde interpretatie van haar resultaten: „Draijer vindt wat ze wil vinden. Maar wat meer zegt: Als Draijer niet vindt wat ze wil vinden, vindt ze het toch!”

Los van het feit dat van een „star feministische” visie in het rapport geen sprake is — terecht wordt wel gewezen op de niet te loochenen rol van de vrou- wenbeweging bij het signaleren en ana- lyseren van de achtergronden van sek- sueel geweld in het algemeen — is een dergelijke niet onderbouwde, op per- soonlijke interpretaties gebaseerde openbare aanval op de wetenschappelij- ke integriteit van de onderzoekster nauwelijks meer fatsoenlijk te noemen.

De in het ingezonden stuk geuite kri- tiek is onder andere gebaseerd op selec- tieve en onvolledig geciteerde uitspra- ken van de onderzoekster in de media. Mijns inziens niet de meest wetenschap- pelijke manier om bezwaar aan te teke- nen tegen een onderzoeksmethode. In dit kader is de laatste, vermoedelijk als „grap” bedoelde alinea van het stuk even macaber als onthullend. Naar aan- leiding van een uitspraak van de onder- zoekster tijdens een televisie-interview over de correlatie tussen seksueel mis- bruik en zelfmoord (een kind begrijpt dat hier bedoeld wordt poging tot zelf- moord), vragen de schrijvers zich af hoe

deze categorie (dode) „respondenten” aan het onderzoek kon deelnemen. Flauwer en smakelozes kan het niet.

Intussen is uit een onderzoek van de afdeling klinische en gezondheidspsy- chologie van de Rijksuniversiteit te Lei- den gebleken dat seksuele kindermis- handeling als een serieus risico voor suïcidaal gedrag moet worden be- schouwd.

NOORDWIJK E. V. van Hall
Hoogleraar gynaecologie aan de
Rijksuniversiteit te Leiden

VK 19

15

Open Forum publiceert artikelen die discussies kunnen uitlokken over actuele onderwerpen. De auteurs schrijven op persoonlijke titel. De lengte van een bijdrage dient bij voorkeur de 800 woorden niet te overschrijden. De redactie behoudt zich het recht voor artikelen in te korten.
Redactie: Suzanne Baart & Wim de Valk

Reconstructie van seksueel misbruik levert meer inzicht

Cijfers over seksueel misbruik – hoe nuttig ook – kunnen aanleiding geven tot veel vruchteloos gekissebis.

A. X. van Naerssen bepleit een andere invalshoek. Wat is waarheid? De rol van het geheugen.

VERVOLG VK 19

In zijn rubriek Signalement (1 oktober) heeft Volkskrant-medewerker Piet Vroon aandacht besteed aan de onderzoeken van N. Draijer en T. Sandfort inzake seksueel misbruik. Dit is verheugend, want in beide gevallen gaat het om vraagstukken die ons allen aangaan: hoe frequent zijn seksueel misbruik en seksueel geweld in Nederland, respectievelijk wat is de invloed van vrijwillige en onvrijwillige seksuele contacten in de vroege jeugdijaren?

Het is uitermate moeilijk om over beide zaken op rationele wijze een discussie te voeren. Seksualiteit staat nu eenmaal voor een reeks menselijke gedragingen en belevingen die uitermate emotioneel zijn, zowel in positieve als in negatieve zin.

Positief beleefd brengt het ons in contact met onszelf en een ander, op een wijze die bijna „natuurlijkerwijze“ geestverruimend is. Negatieve belevingen leren ons het tegengestelde; de ander als vijand, een persoon die inbreuk maakt op de persoonlijke integriteit.

Wat alle onderzoeken op dit terrein — en die van Draijer en Sandfort bevestigen dit nogmaals — uitwijzen, is dat het negatieve dat mensen elkaar aandoen via het seksuele, niet alleen plaatsvindt tussen mensen die elkaar niet kennen, maar ook tussen mensen die getrouwd zijn of een vergelijkbare relatie met elkaar zijn aangegaan, tussen mensen die biologisch met elkaar verwant zijn of tussen mensen die, in elk geval ooit, de illusie hebben gehad dat ze elkaar konden vertrouwen.

Gekibbel

Eigenlijk vind ik dat het meest schokkende van beide onderzoeken. Uiteraard zijn verkrachting en aanranding door mannen op hen onbekende vrouwen en kinderen verschrikkelijk, maar de preventieve middelen liggen dan voor de hand: bevordering van een betere aangifte en een beter opsporings- en vervolgingsbeleid. Maar wat te doen met geweld in relaties waarvan we aannamen dat ze niet gewelddadig waren?

Het zou jammer zijn als Vroons reactie op het rapport van Draijer zou uitlopen op een gekibbel over de frequentie van seksueel geweld en seksueel misbruik. Dat is immers een kwestie van definities, breed of smal.

Brede definities hebben het voordeel dat ze het vraagstuk waarom het gaat in alle duidelijkheid structureren; ze hebben het evidente nadeel dat nuances verloren gaan. Al te smalle definities hebben het nadeel dat ze onze kennis over een verschijnsel nauwelijks vergroten.

Het hangt er uiteraard vanaf welk verschijnsel men bestudeert. Soms is het zinvol om percentages tot vier cijfers achter de komma te achterhalen, maar het lijkt onzinnig om dat bij rapportcijfers te doen.

Wetenschap werkt met afspraken en als Vroon bestrijdt dat een zo hoog percentage vrouwen seksueel geweld en seksueel misbruik heeft ervaren als Draijer rapporteert, hanteert hij kennelijk andere afspraken dan zij.

Dit geldt zowel voor de wijze waarop de steekproef tot stand is gekomen, de wijze waarop de interviews zijn gehouden, de gehanteerde omschrijvingen van geweld en misbruik als de interpretatie van de resultaten.

Geheugen

Volgens mij draait het om de interpretatie van de onderzoeksresultaten. Vaststelling van het feit of er geweld/misbruik heeft plaatsgehad, of een seksueel contact vrijwillig of onvrijwillig is geweest, gebeurt zelden of nooit door directe waarneming van het verschijnsel, maar door een beroep te doen op het geheugen van een persoon.

In de psychologie bestaan over de werking van het geheugen globaal twee belangrijke opvattingen die elkaar overigens niet geheel uitsluiten.

In de ene visie wordt de mens gezien als een wezen met een uitermate zwak waarnemings- en verwerkingsapparaat. Met een zekere wellust wordt in experimenteel-psychologisch onderzoek vastgesteld dat proefpersonen dingen vergeten, vertekenen, onopzettelijk een slechte getuige zijn van de innerlijke en uiterlijke werkelijkheid, en zo meer. We zien dingen die er niet zijn, we herinneren ons gebeurtenissen die niet voorgevallen kunnen zijn.

De andere, meer personalistische visie gaat ervan uit dat de mens op elk moment van het leven moet handelen in een vrij ingewikkelde wereld. Het geheugen heeft daarbij twee functies. We moeten ons op elk moment realiseren dat we iemand zijn en we moeten als een persoon kunnen handelen in die ingewikkelde wereld.

Hoe belangrijk, wezenlijk, het geheugen is, ziet men bijvoorbeeld bij dementerende mensen. Zoals Bunuel over zijn moeder schrijft: met haar geheugen werd zij zelf uitgewist, niet als biologisch, maar als psychisch persoon. We hebben een geheugen om te kunnen leven.

Waarheid

Wie de nadruk legt op de eerste visie, zal zich ten aanzien van seksueel geweld en misbruik vooral de vraag stellen: wordt de waarheid gesproken, dat wil zeggen de waarheid als weergegeven in de definities die de onderzoeker hanteert.

In de tweede visie is alles wat de persoon zegt waar, de vraag is veel meer: welke functie heeft deze waarheid voor de rapporterende persoon.

De tweede visie is bijvoorbeeld bruikbaar om te begrijpen wat een persoon doet die net een geliefde — of juist zeer gehate — partner heeft verloren. Er wordt een relatie afgesloten die zeer emotionerend was; men ziet bij de overlevende een reconstructie van het verleden die voor een buitenstaander uitermate verwarrend is.

Het lijkt er niet om te gaan wat er nu precies gebeurd is. Het belangrijkste is dat een persoon verwerkt dat een ander onbereikbaar is geworden. Zij/hij moet met die werkelijkheid leren leven. Daarbij zijn door de onderzoeker te analyseren wetmatigheden in het geding, maar de subjectiviteit, het beleefde verleden, geeft de doorslag.

In mijn werk met een aantal mannen die geweld uitoefenen en op wie geweld is uitgeoefend (meestal beide), is me opgevallen dat de eerste benadering, waarbij de door mij gehanteerde definities van geweld en misbruik het gesprek bepalen, veel minder resultaat oplevert dan de tweede, waarbij het uitgangspunt is: hoe reconstrueer jij het verleden en daarmee jezelf en welke functies heeft dat?

Gesprekken met collega's die meer ervaring hebben met het begeleiden van vrouwen suggereren dat daarbij precies dezelfde processen kunnen worden vastgesteld.

Met de eerste benadering objectieveert de hulpverlener het geweld. Verkrachting en aanranding zijn bijvoorbeeld zulke objectiverende termen. In het geheugen zit zelden de herinnering: ik ben en/of heb verkracht en aangerand.

Het geheugen structureert, veel meer in termen als: er is iets gebeurd wat ik niet begrijp, ik heb er geen greep op, ik kan er niet mee leven, iemand heeft mij iets aangedaan, ik heb iemand anders iets aangedaan.

Die iemand, blijkt uit de onderzoeken die nu verricht zijn, is heel vaak geen onbekende. Het is een vader of een moeder, een broer of zus, een onderwijzer of onderwijzeres, een vriend of een vriendin.

Waar ik voor pleit is dat na de onderzoeken van Draijer en Sandfort in plaats van vruchteloze discussies over wat nu precies een vrijwillig en onvrijwillig contact is en wat de omvang van deze contacten nu exact is, wordt overgegaan op onderzoek waarin geanalyseerd wordt hoe en waarom in intieme relaties de onvrijwilligheid, het misbruik en het geweld kunnen ontstaan en vooral hoe ze beleefd worden.

Met deze kennis zijn voorlichting en hulpverlening werkelijk gediend.

A. X. VAN NAERSEN

Coördinator onderzoek psychosociale aspecten van de seksualiteit, Universiteit Utrecht.

Geweld AD 13

„Het seksuele geweld tegen kinderen schijnt voortdurend toe te nemen. Een paar maanden geleden werd nog gemeld, dat één op de zes vrouwen in haar jeugd seksueel misbruikt was. Volgens Ariane Amsberg is dat inmiddels gestegen tot één op drie.

Kan dat? Jazeker, dat kan. Wanneer je het begrip „seksueel geweld“ maar ruim genoeg definieert, kom je vanzelf ten-

slotte op 100%. De tijd is niet ver meer, dat geen enkele vader het nog in zijn hoofd haalt om zijn dochter op haar verjaardag een zoen op haar wang te geven. Je dochtertje van 4 op je knie nemen is er natuurlijk helemaal niet bij. Er is één troost: deze waanzin gaat voorbij. Over een paar jaar zal een vader weer gewoon van zijn dochter kunnen houden zonder ge-

vangenisstraf te riskeren.“

J.G. DELFGAAUW Voorburg.

Kinderlokster

AD 11

Er zijn lezers en lezeressen die, diep verontwaardigd, hun abonnement op het AD al dreigen op te zeggen om enkele vage zwart-wit foto's van mensen die het lekker vinden om in hun blootje, in de zon, even het verloren paradijs te herschep-

pen. Na lezing van dit stukje zullen, naar ik verwacht, alle lezers hun abonnement opzeggen. Ik ook. Tot nader order althans. En als we consequent zijn zeggen we meteen ook ons abonnement op de PTT op. Want hebt u de afgelopen weken wel eens naar de linker pagina van uw opgevouwen krant gekeken? Daar stonden, uitgerekend als tegenhanger van mij, de 06-seks-met-kinderen telefoonnummers.

Natuurlijk wist u dat nog niet, en daarom heb ik, om niemand ten onrechte te beschuldigen, de afgelopen week veel tijd opgeofferd om mijn bange vermoedens op juistheid te toetsen.

Ze werden helaas bewaarheid: de Staat der Nederlanden verdient niet alleen geld aan vrouwen die zich telefonisch prostitueren, maar heeft zijn pooleractiviteiten nu ook uitgebreid tot het gebied van de hande in kinderporno.

Ik heb materiaal van drie keer een half uur op de band opgenomen. Men hoort kinderstemmen, ik geef één voorbeeld: een schoolmeisje uit 2A dat uit de klas is gestuurd, masturbeert zich vóór de conciërge die ze met 'u' en 'mijnheer' aanspreekt, en brengt hem ertoe gemeenschap met haar te hebben.

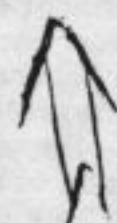
Seks met kinderen is strafbaar. Mensen aanzetten tot seks met kinderen ook, maar een proces kunnen we de makers en exploitanten niet makkelijk aandoen, want reken maar dat ze zich ingedekt hebben tegen gerechtelijke vervolging, zo link zijn ze wel.

De 'lolita's', 'jonge meisjes', 'tienaers', 'small boys', en 'schoolgirls' zijn, — op papier althans — allemaal 18 jaar, maar de stemmetjes waarmee ze de telefoons opnemen, klin-

ken als die van kinderen van hooguit twaalf jaar. En die indruk wordt nog bewust versterkt waar over 'tienaers' wordt gesproken, en het schoolmeisje (van 18 dus) dat vertelt dat ze in 2A zit, moet toch zeker vier keer zijn blijven zitten. En dat verbaast me eigenlijk niks, want je moet wel heel dom zijn om je voor dit werk te lenen.

Seksueel geweld jegens kinderen is een gigantisch probleem geworden. Verontrustende onderzoeksrapporten melden dat één op de drie vrouwen vóór haar zestiende door een volwassene seksueel is misbruikt. Steeds meer slachtoffers melden zich aan voor hulpverlening. De Bureaus Vertrou-

ARIANE AMSBERG

wensartsen zijn overbelast. En in plaats van maatregelen te nemen om seksuele kindermishandeling te voorkomen, doet de Staat aan promotion.

Neelie Smit-Kroes verdient tonnen aan het exploiteren van seks met kinderen, en blijft nog vrouw en moeder en natuurlijk minister ook. En uw fatsoenlijke lijfblad pikt aan de advertenties een graantje mee.

Mensen die kinderporno kopen (of dat nu via foto's is of via de telefoon), worden gevoeliger voor dit soort stimulatie. Als ze het maar vaak genoeg doen, gaan ze vanzelf seks met kinderen opwindend vinden. Nu helpt de overheid ze daar nog een handje bij! Het systeem als dader.

De overheid als pooler. Neelie Smit als kinderklokster.

En minister Korthals Altes, die het nog altijd waagt tegen te spreken dat in Nederland kinderporno wordt gemaakt, zei op 30 september nog in een radio-uitzending van de RVU over criminaliteit dat zijn „interesse uitgaat naar het slachtoffer“.

Wat zou hij daar eigenlijk mee bedoelen?

GLZ-GAZET OKT

'Dader van incest is overal te vinden', 'Pleger van incest is zich goed bewust van wandaad' en 'Toch moet je weten, als een kind bont en blauw geslagen op school komt, wie er verder nog in huis woont. Moeder, vader, stiefvader, broers, ooms?'

De laatste tijd verschijnen er veel artikelen in kranten en tijdschriften over kindermishandeling en seksueel misbruik. Het topje van de ijsberg wordt zichtbaar nu de resultaten van enkele jaren geleden gestartte onderzoeken boven tafel komen. Schokkend zijn de resultaten van het onderzoek van Nel Drayer. 'Eén op de zes à zeven vrouwen tussen de 20 en 40 jaar is ooit door verwanten seksueel misbruikt'.

In de ambulante geestelijke gezondheidszorg wordt al enige tijd geprobeerd de juiste vorm van hulpverlening te vinden voor seksueel misbruikte kinderen. Ineke Jonker pleit in deze Gazet voor een driesporenbeleid bij de hulpverlening aan incestslachtoffers waarbij elk van de drie betrokkenen, het kind, de moeder en de vader, een eigen hulpverlener krijgt.

Op dit moment participeren ongeveer 19 RIAGGs in een werkgroep of overleg rond seksueel geweld of incest. Het aantal RIAGGs die zich met de problematiek van seksueel geweld bezighouden is maar liefst 42 (van de 58). Het grootste gedeelte van de RIAGG-preventieprojecten is gericht op ondersteuning van andere professionals waaronder leerkrachten, huisartsen, maatschappelijk werkers en gezinsverzorgenden. Een klein aantal activiteiten (6,1%) is gericht op de plegers van het delict. Dit blijkt uit een onderzoek, geëntameerd door het Landelijk Overleg Preventiewerk(st)ers tegen Sexueel Geweld en het LOP (Landelijk Ondersteuningspunt Preventie), waarvan de resultaten op 27 september tijdens een conferentie van het LOP bekend gemaakt werden. In een tijdsbestek van tweeënhalf jaar is daarmee een verschuiving waarneembaar van 10% naar maar liefst 72% van de RIAGGs die dergelijke preventieprojecten ontplooiën. In de literatuur wordt gesproken over 'een verborgen epidemie' die door de vele onderzoeken en een beter hulpverleningsaanbod langzaam boven tafel komt. Voor de slachtoffers is dit heel belangrijk want een goede verwerking van de traumatische ervaringen en het wegnemen van de klachten is volgens onderzoekster Drayer alleen mogelijk door te praten over de misbruikervaringen.

■ Gemma Lenders

De resultaten van het onderzoek naar de aard en omvang van seksueel misbruik van meisjes door verwanten zijn ronduit schokkend. Een op de zes à zeven vrouwen tussen de 20 en 40 jaar is ooit door één of meerdere verwanten seksueel misbruikt. Nel Drayer, klinisch psychologe, heeft vanaf begin 1985 in opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid gewerkt aan dit onderzoek. Minister De Koning viel dan ook de eer te beurt om op 6 september jl. het eerste exemplaar van dit onderzoeksverslag en de populairere versie ervan in ontvangst te nemen.

De voorvallen die tot seksueel misbruik gerekend kunnen worden lopen in ernst zeer uiteen maar op basis van een indeling van de ernst en ingrijpendheid kan van een op de tien vrouwen worden gezegd dat de gevolgen ervan ernstig en traumatisch zijn. Vrouwen met misbruikervaringen doen aanmerkelijk vaker een zelf-

moordpoging (14,4%) en denken meer aan zelfdoding en -verwonding (9,4%). De onderzoekster konkludeert op basis hiervan dat seksueel geweld en mishandeling de kiem vormen tot zelfhaat en zelfdestruktie.

Kinderen die misbruikt en mishandeld worden, blijven vaak vasthouden aan het beeld van de goede ouder die van hen houdt. De kinderen nemen zelf de schuld van het gebeurde op zich en de kwaadheid die in hen woedt, richten ze op zichzelf.

Seksueel misbruik van kinderen wordt voor 99% door mannen gepleegd, vooral door broers en ooms en in mindere mate door vaders, stief- en pleegvaders. De jeugdja- ren van seksueel misbruikte kin-

deren worden vooral gekenmerkt door affektieve verwaarlozing, gebrek aan lichamelijke koestering, tijdelijke afwezigheid van de ouders of figuurlijke afwezigheid doordat de ouders ziek, depressief of onevenwichtig zijn. Opmerkelijk is dat misbruikte meisjes bijna tweemaal zoveel kans hebben om vaker slachtoffer te worden van seksueel misbruik. (45% heeft ervaringen met meerdere daders). Voor dit verhoogde risico noemt Drayer een aantal verklaringen. Emotionele verwaarlozing en gebrek aan koestering kunnen de weerbaarheid van meisjes verminderen. Zij hebben aandacht nodig en kunnen zich daardoor minder makkelijk tegen grensoverschrijdingen van anderen verweren. Bovendien kunnen ze denken dat seksuele contacten normaal zijn en door eerdere traumatische ervaringen kan het vertrouwen in de eigen mogelijkheden tot verweer verminderd zijn.

Het lijkt logisch om, in reactie op deze verklaringen, kinderen meer weerbaar te maken, hen te leren goede van slechte aanrakingen te onderscheiden en eerder 'nee' te durven zeggen. In de Verenigde Staten worden daar ook pogingen toe ondernomen maar Drayer waarschuwt daarvoor. Ongeveer viervijfde van de ondervraagde vrouwen heeft immers van alles geprobeerd om onder het seksueel misbruik uit te komen, ook al wordt dat door henzelf niet als verzet benoemd. Niemand kan toch ontkennen dat het een vorm van verzet is als een meisje alleen nog maar durft te douchen op momenten dat ze zeker weet dat haar vader, aan de TV gekluisterd zit, aldus Drayer.

Ondanks hun pogingen om zich te verweren voelen de meeste mis-

bruikte kinderen zich volledig overgeleverd aan hun belagers. Als je deze kinderen dan ook nog duidelijk gaat maken dat ze 'nee' moeten leren zeggen, gaan ze zich nog slechter voelen en worden hun schuld- en schaamtegevoelens alleen maar groter, meent de onderzoekster.

Scholing

Een van de aanbevelingen in het rapport is dat leerkrachten, artsen en hulpverleners geschoold moeten worden in het herkennen van signalen bij kinderen en pubers en in het ter sprake brengen van pijnlijke jeugdervaringen. Het kind moet daarbij telkens weer voelen dat het op geen enkele wijze schuldig is aan het gebeurde. Volwassen vrouwen met een misbruikgeschiedenis raadplegen vaak een andere hulpverlener, naast hun huisarts. Na hun twintigste worden deze vrouwen bijna zes keer zo vaak psychiatrisch behandeld. Volgens Drayer is het voor een goede verwerking van de traumatische ervaringen en het wegnemen van de klachten die ermee gepaard gaan, noodzakelijk om over de misbruikervaringen te praten. Verwerking van deze kindertrauma's vormt een voorwaarde voor het beëindigen van de eindeloos lijkende en soms verschuivende reeks klachten. Bij de scholing van hulpverleners zal ook aandacht besteed moeten worden aan hun persoonlijke

weerstanden die als gevolg van eigen problemen, reddersneigingen of schaamte de kop op kunnen steken. Verder pleit Drayer voor het uitwisselen van hulpverleningservaringen en begeleiding bij de hulpverlening aan slachtoffers van seksueel geweld omdat de hulpverleners anders de kans lopen 'emotioneel uitgeput te raken' door hetgeen ze horen en niet kunnen verwerken.

Het uitgebreide onderzoek biedt vele aanknopingspunten voor een betere hulpverlening aan vrouwen met misbruikervaringen op jongere leeftijd en een populairere, korte uitgave van het rapport is binnenkort in de boekhandel te koop voor 7,50 onder de titel 'Een lege plek in mijn geheugen'.

■ Diane Vos

Het uitgebreide onderzoek 'Seksueel misbruik van meisjes door verwanten. Een landelijk onderzoek naar de omvang, de aard, de gezinsachtergronden, de gevolgen' is te bestellen door overmaking van 60 gulden op giro 552712 t.n.v. het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. ISBN: 90 363 9703 0.

Incestdeskundige pleit voor driesporenbeleid bij hulpverlening

Ongeveer 19 RIAGGs participeren in een werkgroep of overleg rond seksueel geweld of incest. Steeds meer RIAGGs besteden aandacht aan een passend hulpverlenings- of preventie-aanbod. Toch bestaan er in de hulpverlening rond seksueel geweld tal van mythes en valkuilen die vaak gevoeld worden door het gebrek aan inzicht in de ongelijke machtsverhoudingen tussen de betrokkenen: kind, moeder en vader. Ook speelt de eigen attitude van de hulpverlener een belangrijke rol. Ineke Jonker, incestdeskundige, waarschuwt voor de valkuilen in de hulpverlening aan incestslachtoffers. Zij wil, vanuit haar kritiek op de bestaande hulpverlening, een perspectief geven voor een goede hulpverlening aan incestslachtoffers. In gesprek met Diane Vos legt ze uit wat haar driesporenbeleid bij de hulpverlening inzake incest betekent.

In de bestaande hulpverlening is men volgens haar te mager gericht bezig, er is nauwelijks aandacht voor de moeilijke situatie waarin de moeder zich bevindt en men stelt te hoge eisen aan het slachtof-

fer. Een ander punt is dat men geen oog heeft voor de kwetsbaarheid van de seksualiteit. Ook gaat men te snel over tot relatietherapie, vanuit de gedachte dat het kind toch een vader en een moeder nodig heeft. Hoewel men in systeemtherapie in ieder geval aandacht besteedt aan de omgeving, wordt hier toch nauwelijks rekening gehouden met de ongelijke machtsverhoudingen als oorzaak. Men zoekt meer naar mogelijkheden voor herstel van het gezinssysteem dan naar therapie voor de individuen binnen het gezin.

In plaats van 'gewone' gezinstherapie, ontwikkelde de VSK (de Vereniging tegen Seksuele Kindermishandeling), waar Ineke Jonker van 1982 tot eind 1986 werkzaam was, het driesporenbeleid, waarin elk van de drie betrokkenen, het kind, de moeder en de vader, een eigen hulpverlener krijgt.

Het kind dat van rol heeft moeten wisselen, dat verantwoordelijk is gesteld voor welzijn van de ouders, dat geen grenzen meer kent en anderzijds steeds tegen die muur oploopt, zich afgewezen en verward voelt.

De moeder, die het basisvertrouwen van haar kind heeft verloren. Eigen ervaringen met seksuele vernederingen komen soms boven. Het verraad is ongrijpbaar. Ze krijgt al gauw het beschuldigende vingertje. De dader die zich niet kan inleven in de gevoelens van anderen. Uitgangspunt van het driesporenbeleid is de positie van het kind als minder machtige.

Ontmoeting

Na de aangifte wordt eerst toegewerkt naar een ontmoeting tussen moeder en dochter, waarbij de hulpverleners van beiden aanwezig zijn. Belangrijk is dat niet te snel wordt toegegeven aan het verlangen van een van beiden naar een ontmoeting. Wordt hieraan te snel toegegeven dan zou het kind opnieuw gebruikt worden voor de emotionele behoeftes van de ouders. De dochter moet haar verdriet op haar moeder die haar in de steek liet en niet voor haar koos, durven toelaten. De moeder moet de verschillende fasen van verwijt en zelfbeklag doorlopen hebben. Pas dan zal zo'n ontmoeting voor beiden winst opleveren. De ontmoeting van dader en kind

moet minstens een half jaar worden uitgesteld. Het kind ondervindt dikwijls pressie vanuit de hulpverlening of van vader of broer om nu maar te vergeven. De dochter moet echter de tijd krijgen om te overwegen hoeveel ruimte ze nodig heeft, wat ze eigenlijk nog met hem wil delen. De hulpverlener van de dader kan intussen met hem nagaan hoe hij tegenover zijn dochter staat en of hij de verantwoordelijkheid van de ontmoeting aan kan. Tenslotte kan een ontmoeting tussen ouders en kinderen worden georganiseerd, als zo'n ontmoeting door alle betrokkenen, onafhankelijk van elkaar, zinvol wordt gevonden. De kinderen krijgen dan de

kans, om in het bijzijn van hulpverleners, te zeggen wat zij in de toekomst willen en wat elk van hen wil delen met vader en moeder.

Hereniging

Ineke Jonker: 'Driesporenbeleid wil niet zeggen dat hereniging bij voorbaat is uitgesloten. Elk van de betrokkenen doorloopt zijn eigen weg, het eigen spoor, dat leidt naar hereniging of definitieve scheiding.

Het is belangrijk dat het team van hulpverleners interdisciplinair is. Mogelijke statusverschillen mogen niet reflekteren op de gezinsverhoudingen.

VERVOLG GGZ GAZET

Met het driesporenbeleid lijkt men een manier van hulpverlening te hebben gevonden die het kind, het slachtoffer, de kans geeft om haar verdriet te verwerken, met haar boosheid om te gaan en om zelf te kiezen op welke manier zij nog met haar ouders door wil gaan. Hoewel het nog maar de vraag is hoeveel tijd een kind wel niet nodig heeft om die keuze, vrij van schuldgevoelens en pijn, te kunnen maken. En daarmee belanden we ook bij de vraagtekens die men bij het driesporenbeleid zal plaatsen. Het is een zeer (arbeids) intensieve manier van hulpverlening, die erg veel tijd en energie zal vergen. En hoe moet zo'n driesporenbeleid in de RIAGGs vorm krijgen? Een schijnbaar onmogelijke opgave.

In de eerste plaats lijkt het me goed dat er zo snel mogelijk onderzoek wordt gedaan naar de effecten (ook op langere termijn) van de hulpverlening volgens het driesporenmodel. Als die effecten positief blijken te zijn, moet het toch de moeite waard zijn om te onderzoeken of de RIAGGs niet met het driesporenbeleid kunnen werken.

Misschien liggen de mogelijkheden daarvoor wel in de al eerder genoemde gemeentelijke en stedelijke samenwerkingsverbanden op het terrein van seksueel geweld en incest.

Diane Vos ■
medewerker NVAGG-project
Vrouwenhulpverlening

Boeken en auteur

Ineke Jonker, van huis uit historicus, is incestdeskundige. Zij heeft vanaf 1982 gewerkt bij de VSK, de Vereniging tegen Seksuele Kindermishandeling binnen het gezin. Ze heeft onderzoek gedaan naar de samenhang tussen godsdienst en incest. Ze krijgt veel aanvragen tot voorlichting. De verslagen van die bijeenkomsten heeft ze bijgewerkt en samengevoegd tot het boek 'Incest, een stem en een aanklacht'. Ook heeft ze, samen met Daphne de Wijs, het boek 'Drift en Woede, strijd en beleid tegen seksueel geweld' geschreven, in de serie 'Werkboeken voor politieke vorming voor vrouwen'. Sinds oktober 1986 werkt Ineke Jonker niet meer bij de VSK. Ze

werkt uitsluitend onder eigen naam en verantwoordelijkheid voor de reguliere hulpverlening, voor politie en justitie, samenwerkingsverbanden en incestteams in Nederland. Bovendien is ze bezig met een promotie-onderzoek naar de situatie van moeders van incestslachtoffers.

Het adres van Ineke Jonker is postbus 478, 2400 AL Alphen aan de Rijn.

'Drift en woede' kost f 12,50 bij de boekhandel en is ook verkrijgbaar bij de Stichting Burgerschapskunde, postbus 349, 2300 AH Leiden.

'Incest, een stem en een aanklacht' is te bestellen door overmaking van f 13,50 op gironummer 4919378 t.n.v. C.K. Jonker - de Putter, Alphen aan de Rijn.

**Informatie over
sexueel misbruik
van kinderen**

Van een onzer verslaggevers
ASSEN - GS van Drenthe stellen 7.500 gulden beschikbaar voor voorlichting op het gebied van seksuele kindermishandeling aan leerkrachten in het basisonderwijs. Een werkgroep organiseert de informatiecampagne die tot doel heeft het onderwijzend personeel te leren die gevallen te herkennen waarin kinderen slachtoffer worden van seksueel geweld.

N.Y./h.N 27-10-88

Steeds meer contact met slachtoffers sexueel geweld

Politie leert door cursus incest beter te signaleren

Tub. 13

ALMELO - Bij de politie is een grote vraag naar kennis van en inzicht in seksueel geweld, vooral incest. Cursussen, waarin politiemensen wordt geleerd hoe met slachtoffers om te gaan en hoe deze op te vangen, voorzien in een grote behoefte en worden als zeer zinnig ervaren. Dat is de ervaring van Minke ten Voorde en Bert Loohuis van de Riagg in Almelo, die de studies hebben verzorgd.

In de cursussen worden agenten geoefend in het luisteren naar het slachtoffer. Ook wordt aandacht besteed aan ondermeer het signaleren van incest, het opvangen van kleine kinderen, de gevolgen op langere termijn voor de slachtoffers, de rol van de moeder in het geheel, alternatieve straffen en recidive-gedrag van de dader.

Deelnemers vinden, dat elke agent zo'n cursus zou moeten volgen. In de huidige opleiding wordt weliswaar aandacht besteed aan hulp voor slachtoffers, ook die van zedendelicten, maar het blijft vrij oppervlakkig. Oudere agenten zijn nauwelijks geschoold in het horen en begeleiden van gedupeerden; voor hen zou een cursus dan ook zeer nuttig zijn. Uit praktische overwegingen kan daar echter geen sprake van zijn, zo laat adjudant Spikker van de Almelo politie weten. Hij is al lang tevreden, dat politiemensen, die direct met aangiftes te maken krijgen, de cursus kunnen volgen.

De politie zal steeds meer te maken krijgen met slachtoffers van seksueel misbruik, is de voorspel-

ling van Ten Voorde en Loohuis. De toegenomen bereidheid om aangifte te doen heeft tot een toeneming van het aantal gevallen en onderzoeken geleid. De Riagg-medewerkers hebben de indruk, dat de leeftijd waarop slachtoffers naar de politie komen steeds lager wordt. Ook komt het vaker voor, dat gescheiden vrouwen de omgangsregeling willen stopzetten, omdat zij vermoedden dat hun ex-man incest met de kinderen pleegt.

Dat heeft tot gevolg, aldus Ten Voorde en Loohuis, dat zowel de hulpverlenende instanties als de politie steeds vaker met zeer jonge kinderen over hun ervaringen moeten praten, hetgeen veelal een moeilijke en emotionele zaak is. Men pleit er dan ook voor, dat binnen de hulpverlening en het politieapparaat deskundige medewerkers komen, die kunnen omgaan met kinderen die seksueel zijn misbruikt. De deskundigen zouden ook nauwer moeten samenwerken, meer informatie moeten uitwisselen, ook om te voorkomen dat een kind niet vaker dan nodig zijn of haar verhaal vertelt.

De Almelo politie nam in 1983 het initiatief tot een gerichte slachtofferhulp. Men signaleerde in de korpsen nogal wat vooroordelen en taboes ten aanzien van sommige „gevoelige onderwerpen”, en dat die onder collega's moeilijk bespreekbaar waren. De mening was, dat er iets moest worden gedaan aan de houding van politiemensen tegenover slachtoffers en dan vooral slachtoffers van seksueel geweld. De Riagg ging akkoord met het verzoek een cursus te verzorgen. De eerste twee werden in 1985 gegeven en in 1986 afgerond.

Vorig jaar werden de studies bijgesteld en uitgediept. Ook de Riagg's in Enschede en Hengelo werden er bij betrokken. Bovendien werden de cursussen toegankelijk voor politiemensen buiten Almelo. Er namen in totaal 26 agenten aan deel, die zich zeer tevreden toonden over de leerstof.

Zowel bij de hulpverlenende instanties als bij de politie is men van mening, dat voorlichting noodzakelijk is om seksueel geweld en incest terug te dringen en te voorkomen. De aandacht zal dan ook moeten worden gericht op groepen als huisartsen, schoolartsen en onderwijzend personeel, die een belangrijke signalerende functie hebben. Binnenkort komt er een sociale kaart uit, waarop alle instellingen staan vermeld die zich bezig houden met

opvang en begeleiding van slachtoffers en waar naar kan worden verwezen.

DE EERSTE WEKEN
Impressies van een brugklasmeder

FRACHTEN-
BLADPAPER.
organ van
College
Bladspel.
Wreldat
1/10

ongesenste intimiteiten

Toen hij b.v. vertelde van zijn vriendje dat zich, met z'n gludere snuit, helemaal vooraan in die lange rij van frisdrankverslaafden wist te manoeuvreren, om vervolgens door een "bovenbouwer" te worden terug gezet in die laaaange rij. Dat zoiets toch mogelijk is, mijn zoon is perplex. Of toen hij door een bovenbouwer werd uitgescholden voor brugwokkel en een andere bovenbouwer dat niet pikte omdat zijn kleine zusje ook een wokkeltje was. Ik lachte om het Adam & Eva lied (afd.: muziek),

prachtig vond ik het. Ondanks Deetman is er toch ook veel ten goede veranderd denk ik dan.

Wij lachen verder om de grappen van de, volgens hem, overwegend leuke leerkrachten. Maar waar ik me toch echt om bescheurd heb, is het volgende.

Hij vertelt mij, dat hij, wanneer hij voor zijn kluisje staat, van grote meiden in het voorbijgaan zachte tikken op z'n billen krijgt!! "'t is heus waar," vertelt hij verder, "'t is al een paar keer gebeurd en die meiden zitten volgens mij al

in de 5e!" Ik zie aan zijn gezicht dat hij het eigenlijk wel leuk vindt. Misschien hebben ze wel een oogje op je joh, zeg ik voorzichtig, nadat ik m'n lachtranen heb afgeveegd. Maar gelukkig betwijfelt hij dat ook, we hebben per slot van rekening al genoeg aan ons hoofd. Ben ik blij dat die dames niet meegaan naar "De Tortelduif".

Rol Sorgdrager in ontuchtzaak op de korrel

Tub
10

ENSCHEDA - Het optreden van mevrouw mr. W. Sorgdrager als voorzitter van het bestuur van de Enschedese muziekschool in de gerechtmakende ontuchtaffaire is inmiddels landelijk doorgedrongen, zo bleek vrijdagmiddag bij het Arnhemse gerechtshof. Sorgdrager trad daar als procureur-generaal op in de zaak tegen een van ontucht verdachte 59-jarige ex-wethouder van de gemeente Kampen.

De in Enschede woonachtige aanklaagster noemde het belachelijk, dat de afdeling personeelszaken van de gemeente Kampen niet had ingegrepen, terwijl men wist dat de wethouder er een gewoonte van maakte om vrouwelijke gemeenteambtenaren onzedelijk te betasten. Die opmerking kwam Sorgdrager te

staan op een sneer van de raadsman van de verdachte, mr. W. P. Maris.

Zonder de naam van de procureur-generaal te noemen, zei Maris: „Er wordt wel vaker geprobeerd om dit soort zaken in de doofpot te stoppen. Zoals onlangs bij een ontuchtaffaire in een muziekschool, waar men het ook onderling heeft proberen te regelen". Maris doelde hierbij op de ontuchtaffaire bij de Enschedese muziekschool.

Mevrouw Sorgdrager was begin jaren '80 voorzitter van het bestuur, dat een onderzoek naar signalen over ontucht niet nodig vond en volstond met het naar de psychiater sturen van celloleraar W.. Deze ging nog jaren door met het plegen van ontucht met leerlingen. Mevrouw Sorgdrager werkte destijds nog als officier van justitie in Almelo.

Weer ontucht op muziekschool

Deuren leslokalen krijgen ramen om verdere escalatie te voorkomen

Van onze correspondent

ENSCHEDA - Binnen de Enschedese muziekschool is een tweede ontucht-affaire aan het licht gekomen. Nadat onlangs een 47-jarige celloleraar werd geschorst, omdat hij dertien vrouwelijke leerlingen onzedelijk zou hebben betast, zijn er nu ook verdenkingen gerezen tegen twee andere muziekdocenten.

In opdracht van de officier van justitie begint de afdeling jeugd- en zedenzaken van de Enschedese politie komende week een onderzoek tegen het tweetal. De verdenkingen tegen hen zijn in een gesprek met het bestuur en de directie van de muziekschool geuit door een groep

verontruste ouders. Een van de muziekleraren zou drie jaar geleden een leerling tot ontuchtige handelingen hebben gedwongen, terwijl het andere geval zich al twaalf jaar geleden zou hebben afgespeeld en in strafrechtelijke zin inmiddels verjaard zou zijn.

Naar aanleiding van de gevallen van ontucht wil het bestuur van de muziekschool ramen aanbrengen in de deuren van alle leslokalen, zodat de buitenwacht kan zien wat er zich tijdens de lessen afspeelt. Hierover wordt vanavond in de bestuursvergadering een beslissing genomen. Ook heeft het bestuur van de muziekschool de docenten te verstaan

gegeven, dat het geven van privé-les aan huis streng verboden is. Het schoolbestuur heeft nog geen stappen ondernomen tegen de twee van ontucht verdachte leraren. Volgens voorzitter mevrouw Rasker kwamen de beschuldigingen voor het bestuur als 'een pijnlijke verrassing'.

Dit in tegenstelling tot de affaire waarbij de inmiddels geschorste celloleraar betrokken is. Het schoolbestuur besloot toen te volstaan met het naar de psychiater sturen van de docent. Aangezien de behandeling weinig hielp, kon de man nog jaren doorgaan met zijn praktijken.

Ontucht

Juist nu de discussie over incest en gelijksoortige gevallen weer in de discussie is durf ik het er na 7 jaar weer over te hebben (voor het eerst zelfs). Bij mij ging het zelfs over homo-seksueel geweld dus bij mij was het nog moeilijker.

Op het Lyceum in Groningen (welke school durf ik pas te zeggen als ik meer getuigen heb) was vooral in het laatste kwartaal van de 3e het spijbelen zó vaak uitgekomen dat het roeyement aan een zijden draad hing en dan zó dat het de eerste de beste keer fout kon gaan. De conciërge wist dat en toen het een keer was uitgekomen heeft hij me in ruil voor zijn zwijgen aan de schoolleiding tot homo-seksualiteit gedwongen. In totaal is dat 3 keer op de leraren-WC gebeurd en 1 keer in de gymzaal toen de meesten gym op het veld hadden, op een mat. Ik heb het er nooit met klasgenoten over

gehad omdat ik het niet durfde, evenmin met mijn ouders. Zeven jaar heb ik het inwendig gehouden maar nu moet het er uit. Graag zou ik in contact komen met andere mensen die zulke dingen met leraren en conciërges hebben gehad (wellicht dezelfde). Misschien kunnen wij het er over hebben en elkaar helpen. P.S. ik ben ... maar ik wil graag anoniem blijven omdat ik mij schaam voor het verleden.

Een jongen van 22 jaar
naam en adres bekend

Vertrouwensinspecteurs

Hiermee wil ik reageren op het stukje 'Ontucht' (nr. 40). Ik vind het ontzettend goed, dat de onbekende jongen erover geschreven heeft, want als je er over blijft zwijgen raak je het zelf nooit echt kwijt. Bovendien help je door erover te schrijven anderen die denken dat zij de enigen zijn. Minister Deetman heeft vertrouwensinspecteurs aangewezen. Iedereen die iets dergelijks overkomt helpt om te zorgen dat er niet nog meer slachtoffers komen door dat te melden bij een van die vertrouwensinspecteurs. Die zullen je naam nooit gebruiken zonder dat je daar toestemming voor hebt gegeven. Hier zijn twee adressen:

Meneer M. E. A. Wolf's
Westerhoutpark 3
2012 JL Haarlem
Tel. (023) 31 87 30
of:

Mevrouw A. A. van Hasselt
Coehoornsingel 46
7201 AD Zutphen
Tel. (05750) 1 48 49
Doen alsjeblieft!!

Mevr. A. A. van Hasselt
uit Zutphen

DIT IS ACHTERWERK 44
Brieven opsturen naar
Nelleke van der Drift,
VPRO, Postbus 11,
1200 JC Hilversum

VPRO 29/10

Gewezen Unicef-direkteur vrijgesproken in pedofilie-zaak

(Eigen berichtgeving)

DE MORGEN 28

BRUSSEL- Het Brussels hof van beroep heeft gisteren een arrest geveld in de geruchtmakende pedofiliezaak rond het CRIES (Centre de Recherche et d'Information sur l'Enfance et la Sexualité). In beroep werd de gewezen directeur van Unicef, Jos Verbeek, vrijgesproken. In eerste aanleg was de man veroordeeld tot twee jaar cel met uitstel. Sommige andere beklagden in deze zaak kregen een strengere straf opgelegd.

DE zogenaamde CRIES-zaak werd op 7 maart dit jaar voor de korrektionele rechtbank afgerond met een opvallend streng vonnis voor de beklagden. De organisatie CRIES had o.a. als doelstelling om mensen met pedofiele neigingen te helpen. Het gerecht meende echter dat het centrum eerder een draaischijf was dat, zelfs op internationale schaal, pedofielen met kinderen in contact bracht.

De zaak startte in februari vorig jaar met een zestiental huiszoekingen, waarbij heel wat materiaal o.a. kindporno in beslag werd genomen. Er werd ook een huiszoeking verricht in de Belgische zetel van Unicef en de directeur van de instelling werd enige tijd aangehouden. In de kelders van Unicef waren een aantal foto's en dia's van jonge kinderen gevonden, die als 'pornografisch' werden omschreven. Een klasjesman van Unicef, Mi-

chel Felu, was zelf pedofiel en CRIES-medewerker. In het vonnis in eerste aanleg werd uitvoerig gegrepen naar psychologische, sociologische en morele kwalifikaties over pedofilie. De rechtbank liet haar volkomen misprijzen en morele afkeuren van mensen met pedofiele neigingen duidelijk blijken en sprak zeer strenge straffen uit, variërend tussen 1 jaar cel met uitstel tot 10 jaar effectief. Het hof van beroep nu, onder voorzitterschap van mevr. Coppin-Closset, heeft dat vonnis hervormd. De 63-jarige ex-Unicefdirecteur Jos Verbeek, werd nu vrijgesproken. In eerste aanleg oordeelde de rechtbank dat hij zou geweten hebben dat de 46-jarige Michel Felu in het gebouw van de UNICEF te Brussel als pedofiel regelmatig met kinderen omgang had. Het beroepshof achtte het niet bewezen dat Verbeek op de hoogte was van de feiten die Felu pleegde.

Felu zelf die in eerste instantie 8 jaar gevangenisstraf oplep, werd in beroep tot 10 jaar ge-

vangenisstraf veroordeeld. Philippe Carpentier, hoofd van CRIES, kreeg nu 10 jaar gevangenisstraf veroordeeld terwijl hij in eerste instantie 9 jaar gevangenisstraf oplep. Claude Drieghe werd wegens pedofilie in beroep eveneens tot 10 jaar veroordeeld, terwijl hij in eerste instantie 8 jaar had gekregen. Christian Jacque die wegens pedofiele feiten in eerste instantie 6 jaar gevangenisstraf had gekregen werd in beroep tot 8 jaar gevangenisstraf veroordeeld. Michel Doçré, eveneens lid van de CRIES, kreeg in beroep 7 jaar gevangenisstraf, terwijl hij in eerste instantie 5 jaar gevangenisstraf had gekregen. Een postbediende uit Antwerpen die zijn twee kinderen tegen betaling ter beschikking had gesteld van Michel Felu en die daarvoor 7 jaar had gekregen werd in die straf bevestigd. Zijn echtgenote kreeg een opschorting van veroordeling, waar ze eerst 30 maanden voorwaardelijk opgelegd kreeg.

(JL)

Maximum straf geëist in incest-zaak Maurik

NRC

ARNHEM, 27 okt. — Tegen twee broers uit Maurik is gisteren twaalf jaar gevangenisstraf geëist wegens jarenlang seksueel misbruik van hun inmiddels 22-jarige zuster. De Arnhemse officier van justitie mr. R. Leeman sprak van „vele tientallen verkrachtingen op de meest botte wijze, waarvoor alleen de maximum celstraf kan worden opgelegd”. Het meisje, volgens deskundigen inmiddels geestelijk een

wrak, zou onder meer op een schommel zijn vastgebonden en zo zijn misbruikt door drie mannen. Zij moest zelfs toelaten dat een bok haar besprong.

In deze zaak zijn aanvankelijk elf mensen aangehouden. Slechts tegen vier van hen is voldoende bewijs voor vervolging gevonden. In september werd een oom veroordeeld tot een jaar cel waarvan zeven maanden voorwaardelijk en een proeftijd van twee jaar. De betrokken buurman kreeg drie jaar celstraf.

De twee broers ontkennen de verhalen die hun zusje, na jarenlang in angst te hebben gezeten, pas vorig jaar aan de politie durfde te vertellen. Normaal praten kon zij toen al niet meer. Vragen van de rechter-commissaris kon zij alleen met ja en nee beantwoorden.

Hoogleraar seksuologie J. Frenken, die bij de verhoren aanwezig was, bepleitte tijdens de eerste zaak in september al dat dergelijke verklaringen als juridisch bewijs gelden. „Incestslachtoffers kunnen, evenals oorlogsgetraumatiseerden, vaak niet praten”, aldus Frenken, die ook gisteren in Arnhem aanwezig was.

De advocaat van de beide broers, mr. P. Bovens, heeft de verklaring van hoogleraar Frenken voorgelegd aan de psychologen prof. W.A. Wagenaar en prof. P.A. Vroon. Beiden stelden dat er nieuwe verhoren nodig zijn, omdat de verklaringen van het slachtoffer niet meer volledig te toetsen zijn. Die nieuwe verhoren, waar de advocaat gisteren bij aanwezig van de zitting om vroeg, verwerp de rechtbank.

Uitspraak op 8 november. (ANP)

Kinderrechter wordt vervolgd wegens ontucht

NRC

ARNHEM, 18 okt. — De hoofdofficier van justitie in Groningen heeft besloten de 43-jarige kinderrechtster Th. v.d. V. uit Nijmegen, die heeft toegegeven ontucht te hebben gepleegd met jongens, te vervolgen. Het proces dient voor de rechtbank in Groningen. Een datum is nog niet bepaald.

De kinderrechtster, tevens vice-president van de Arnhemse rechtbank, legde op 9 december van het vorig jaar zijn werk neer, nadat de begeleider van een 19-jarige jongen een klacht wegens handtastelijkheden tegen hem had ingediend. De kinderrechtster gaf deze ontucht toe. Kort daarna bleek dat hij ook andere jongens met seksuele bedoelingen had benaderd.

De kinderrechtster nam op 31 december ontslag. Twee weken later kwam de affaire aan het licht. De zaak werd na tussenkomst van de Hoge Raad voorgelegd aan de hoofdofficier van justitie in Groningen, omdat de beslissing over eventuele vervolging van de kinderrechtster formeel niet genomen kan worden in het arrondissement waar hij werkte.

werken alleen voor eigen glorie en halleluja. Ze moeten het probleem nu eens echt aanpakken.” Tijdens het spitsuur werd het verkeer op de Prins Hendrikkade een uur lang geblokkeerd. Doel van de demonstratie was druk uit te oefenen op het gemeentebestuur. Aan de jarenlange overlast

Man probeert achtjarig meisje in flat te bedwelmen

(Van een onzer verslaggevers) UTRECHT — De Utrechtse politie is op zoek naar een man die dinsdagochtend in een flat aan het Looplantsoen (Tolsteeg) heeft geprobeerd een achtjarig meisje te bedwelmen. De man sloeg op de vlucht, toen het kind begon te gillen en haar moeder kwam.

Het meisje had rond half twaalf boodschappen gedaan in de winkels aan de Ruygenhoeklaan en ging terug naar huis. Op haar bellen drukte haar moeder op de derde verdieping de toegangsdeur van de flat open. Toen het meisje naar binnen stapte, drong de man de flat binnen. Vermoedelijk had hij het meisje al een tijdje achtervolgd.

Op de eerste verdieping probeerde hij het meisje te bedwelmen met een doek met ether. Het kind kon echter enigszins uit de greep van de man blijven, draaide haar gezicht weg en zette het op een gillen, waardoor de moeder werd gealarmeerd.

Het meisje kon een tamelijk nauwkeurig signalement van de man geven. Het gaat om een 20- tot 30-jarige man met normaal postuur. Hij is ongeveer 1.80 meter lang, heeft blond krullend haar tot op de schouders en een pokdallig gezicht of sproeten. Hij droeg een donkerkleurig kort leren jack met metalen beslag en ritssluiting, een blauwe spijkerbroek en laarzen met punten. De Utrechtse zedenpolitie vraagt getuigen telefoon 325465 te bellen.

UN 19/10, Voornijp

Man aangehouden wegens ontucht en verkrachting

92e 10/11 '88

ZIERIKZEE — Naar dinsdag bekend is gemaakt heeft de rijkspolitie groep Schouwen-Duiveland zaterdag een 21-jarige inwoner van Zierikzee aangehouden op verdenking van het plegen van ontucht met een meisje van negen jaar.

Tijdens het verhoor bekende F. H. J. K. dat hij woensdag 26 oktober op het Bolwerk in Zierikzee een 7-jarig meisje had verkracht. Tevens kwam aan het licht dat de man in de afgelopen twee maanden op een paar plaatsen in Zierikzee nog een tiental minderjarige meisjes onzedelijk heeft betast. K. is dinsdag voorgeleid aan de officier van justitie in Middelburg.

Zierikzeënaar bekend ontucht met minderjarige

92e 04/11 '88

ZIERIKZEE — De rijkspolitie van Schouwen-Duiveland heeft zondag een inwoner van Zierikzee aangehouden, die wordt verdacht van ontucht met een minderjarige jongen. De verdachte, de 51-jarige J. T., bekende na verhoor de afgelopen maanden meerdere malen seksuele handelingen te hebben gepleegd met het 12-jarig zoontje van een kennis. De man is in verzekerde bewaring gesteld en wordt vandaag (donderdag) voorgeleid aan de officier van justitie in Middelburg.

Incest

Tegen een 26-jarige man uit Veghel is voor de rechtbank in Den Bosch twee jaar gevangenisstraf geëist, waarvan een half jaar voorwaardelijk. De man wordt verdacht van incest met zijn twee jongere broertjes. Hij zou ze de afgelopen drie jaar geregeld hebben misbruikt. Verder had hij seksueel contact met twee nichtjes, enkele neefjes en een aantal kinderen buiten de familie. De man zou in zijn jeugd zelf door vijf verschillende volwassenen seksueel zijn misbruikt. Uitspraak op 20 oktober.

Ontucht: 18 maanden

DEN BOSCH (ANP) - De rechtbank in Den Bosch heeft een 26-jarige man uit Veghel veroordeeld tot 18 maanden gevangenisstraf, waarvan 6 voorwaardelijk. De officier van justitie had vier jaar geëist. De man werd verdacht van ontucht met een groot aantal kinderen. Hij heeft onder meer seksueel contact gehad met zijn twee jongere broertjes, gedurende een periode van ongeveer drie jaar. De man is in zijn jeugd zelf seksueel misbruikt door vijf volwassenen.

Hoogeveener krijgt vier maanden cel

ASSEN - Politierechter J.W. Brakenhoff heeft de 53-jarige Hoogeveener gisteren veroordeeld tot vier maanden gevangenisstraf waarvan de helft voorwaardelijk. Overeenkomstig de eis van de officier van Justitie mr. E.C. van der Vliert, moet de Hoogeveener zich onder toezicht van de reclassering stellen.

De Hoogeveener werd voorgeleid wegens het herhaaldelijk plegen van incest met drie Hoogeveense meisjes. In 1984 zou hij voor het eerst ontucht gepleegd hebben met een 5-jarig kind. De verdachte zegt spijt te hebben van zijn daden. Hij zou na de dood van zijn vrouw erg eenzaam zijn en kon zich niet meer bedwingen toen de meisjes bij hem kwamen om zijn archeologische verzameling te bekijken.

W. Hoogeveense 12-10-88

Ontucht L0 15

De rechtbank in Den Bosch heeft een 46-jarige man uit Veghel veroordeeld tot een gevangenisstraf van twaalf maanden, waarvan drie voorwaardelijk, wegens ontucht met kinderen. De veroordeelde zou vanaf 1976 intensieve seksuele contacten hebben onderhouden met kinderen tussen de tien en de vijftien jaar. Een nu zestienjarige jongen heeft verklaard dat hij gedurende drie jaar vier keer per week seksueel contact had met de man.

SEATTLE TIMES
Man admits relations with boy in foster care

■ PORT ANGELES 10/15/88

Terry L. Pagel, 35, has admitted having a long-term sexual relationship with a 13-year-old boy in his care as a foster parent.

Pagel pleaded guilty in Clallam County Superior Court to second and third-degree statutory rape of that youngster and a 15-year-old boy in his care and to criminal contempt for violating a court order by contacting one of the youngsters.

He denied having sex with the 15-year-old but said he pleaded guilty because he felt he would be convicted anyway.

Pagel was being held in the county jail pending sentencing Nov. 18. Standard sentencing guidelines call for 21 to 27 months in prison, but an exceptional sentence could run as long as 10 years.

Under a plea bargain, Prosecutor David Bruneau promised to recommend that the sentence for contempt run concurrently with the rape sentences.

Minder cel ^{Tub. 25}
voor ontucht

ENSCHEDÉ - De rechtbank in Almelo veroordeelde vanmorgen een 42-jarige Enschedeër wegens ontucht met zijn stiefdochter tot tien maanden waarvan zes voorwaardelijk. Er was vorige week een jaar onvoorwaardelijk geëist.

De rechtbank achtte niet bewezen dat de man vieselijke gemeenschap met het meisje had toen ze nog geen twaalf jaar was, wel toen ze ouder was.

Pedofiel met 'bakkie'

EINDHOVEN - De politie in Eindhoven heeft een 35-jarige man uit Eindhoven aangehouden die ervan wordt verdacht ontucht te hebben gepleegd met tenminste vijf jongens van 10 tot 16 jaar. Het eerste contact met een van de slachtoffers legde de man via een 27 mc-bakje. Volgens de politie is dezelfde groep jongens ook

sexueel misbruikt door een 40-jarige man, die enkele weken geleden werd aangehouden. Beide mannen kennen elkaar en wonen bij elkaar in de buurt. Ook de slachtoffers komen allemaal uit dezelfde wijk. De politie onderzoekt momenteel of de mannen de slachtoffers onderling uitwisselden.

N/M 4-10-88

Celstraffen ^{Tub. 26}
geëist in ontuchtzaken

ENSCHEDÉ/OLDENZAAL - De Almelse officier van justitie mr. A. Lunenburg heeft gisteren tegen een 51-jarige Enschedeër, die jarenlang ontucht heeft gepleegd met een dochttertje, zeven maanden waarvan drie voorwaardelijk geëist. De aanklager is er van overtuigd, dat de man het meisje ook herhaalde malen heeft verkracht, maar het wettig bewijs daarvoor is niet leveren, „he-las”, zo voegde hij er aan toe.

De Enschedeër moet zijn dochter vanaf haar tiende jaar wekelijks enkele malen hebben misbruikt.

* In een andere zaak werd tegen een 35-jarige ex-Oldenzaler wegens ontucht met zijn nog geen zestienjarige stiefdochter zes maanden onvoorwaardelijk gevorderd. Het meisje moest bij de man in bed komen, waarna ze werd verkracht.

De uitspraken zijn dinsdag.

Man wordt ^{US 3/10}
vrijgesproken van ontucht

(Van een onzer verslaggeefsters)

UTRECHT - De rechtbank heeft wegens gebrek aan bewijs de 36-jarige M.N. uit Utrecht vrijgesproken van ontucht met een aan zijn zorgen toevertrouwd 13-jarig meisje. De officier van justitie had eerder een jaar gevangenisstraf geëist en betaling van vijftienhonderd gulden schadevergoeding aan het slachtoffer geëist.

Volgens de rechtbank was wel vast komen te staan dat M.N. tussen november '81 en september '82 seksuele gemeenschap met zijn jonge nichtje had gehad, maar niet dat hij haar daartoe had gedwongen met geweld of dreiging met geweld. Voorts was volgens de rechtbank niet bewezen dat het meisje indertijd aan de zorg van de Utrechter toevertrouwd was geweest. M.N. was na zijn echtscheiding bij zijn moeder gaan wonen en daar had toen ook zijn nichtje gewoond.

SEATTLE TIMES 10/19/88
Counselor accused of sex with teen client

King County prosecutors issued an arrest warrant yesterday for a Kent counselor they suspect was sexually involved with a 15-year-old male client who stayed at his home last summer.

Prosecutors charged Bruce Cummins, 43, with three counts of the new offense of rape of a child in the third degree. Cummins remains at large.

The charge was filed in connection with alleged incidents between July and September.

Prosecutors say the boy had been considering suicide when he was referred to Cummins, who had a good reputation in the community for helping suicidal young people.

The charge of rape of a child was created last year by the Legislature. While the standard sentencing for the previous charge of statutory rape ranged from nine to 12 months in jail, standard punishment for the new charge ranges from 13 to 17 months.

The maximum penalty is five years in prison and a \$5,000 fine.

Investigators said when the boy moved out and Cummins learned he was under suspicion, he quickly called a real-estate agent, asked that his house be placed on the market and said he was considering going to Mexico.

Prosecutors are recommending that bail be set at \$200,000.

Hoogevener veroordeeld

ASSEN - Rechter mr. W.J.A.M. Dijkers heeft de 25-jarige M.d.V. uit Hoogevener veroordeeld tot twee maanden voorwaardelijk met daarbij de bepaling dat de man 120 uur dienst moet verlenen aan de samenleving. Hij had R.G. in zijn flat bezocht omdat mevrouw G.B. hem had verteld het vermoeden te hebben dat R.G. ontucht pleegde met haar driejarig dochttertje dat wel eens bij hem sliep.

M.d.V. wilde R.G. tot een betekenis dwingen en hem daarna aan de politie overdragen. In de flat brak een vechtpartij uit waarbij R.G. van drie hoog in de struiken viel. Hij had zich zo bedreigd gevoeld dat hij over het balkon geklommen was en zich aan de rand had vastgeklemd. R.G. lag drie maanden in het ziekenhuis. Op Nieuwjaarsdag had M.d.V. een aantal ruiten ingegooid bij de familie V.d.W. met wie hij een oude vete had. De familie V.d.W. belde de politie die de verdachte aanhield. Daarbij pleegde M.v.v. verzet. Het is nooit vastgesteld dat het verhaal over de gepleegde ontucht op de waarheid berust. Officier van Justitie mevrouw Mr. Van der Vliert verweet M.d.V. een merkwaardige opvatting van het Nederlandse rechtssysteem. Zij eiste twee maanden onvoorwaardelijke gevangenisstraf.

Hg.V. Couvrent 19-10-88

NVHM 7-10 binnenland 5

Zeven jaar wegens incest

DEN BOSCH - Officier van Justitie mr. J. Pieters heeft gisteren voor de rechtbank in Den Bosch zeven jaar gevangenisstraf geëist tegen de 53-jarige J.P. uit Cuijk. De man wordt verdacht van incest met zijn nu 17-jarige dochter. De verdachte zou acht jaar lang, van 1979 tot eind 1987, het kind seksueel hebben misbruikt. Bovendien zou hij in 1986 ontucht hebben bedreven

met een andere dochter die nu twaalf jaar is. De man ontkent alles. Volgens hem spant zijn familie tegen hem samen om hem in de gevangenis te krijgen. De officier noemde die ontkenning "volstrekt ongeloofwaardig". Hij noemt de verklaringen van verschillende getuigen zó gedetailleerd dat ze onmogelijk kunnen zijn bedacht.

Man voor ontucht met peuters gepakt

(Van een onzer verslaggevers)
UTRECHT - De Utrechtse politie heeft een 25-jarige man aangehouden die heeft bekend met ten minste vijf peuters uit het peuterspeelzaal van het buurthuis De Lauwer in Utrecht ontucht te hebben gepleegd. De verdachte was vrijwilliger bij de speelzaal. Hij is tien dagen geleden gearresteerd en inmiddels met toestemming van de officier van justitie uit vrije wil opgenomen in de psychiatrische kliniek van het Willem Arntszhuis.

Doordat het bestuur van het buurthuis de zaak in de doofpot heeft willen stoppen is de afgelopen week zeer grote onrust ontstaan bij ouders van de kinderen en bewoners van de Breedstraatbuurt. Het bestuur verzocht ouders en personeelsleden hun mond te houden. Publiciteit zou de reputatie van het buurthuis schaden, aldus een ouder die donderdagavond tegenover een van onze verslaggevers het stilzwijgen verbrak.

Volgens politiewoordvoerder Lex Mellink is de verdachte in zijn seksuele handelingen met de kinderen niet verder gegaan dan betastingen en hebben die uit-

sluitend plaatsgevonden in het buurthuis. Door tussenkomst van de de kinder- en zedenpolitie zijn de slachtoffertjes onder behandeling van het RIAGG.
OP PAGINA 11:
 Grote onzekerheid onder ouders speelzaal

Grote onzekerheid onder ouders peuterspeelzaal

(Vervolg pagina 1)

UTRECHT - Bij de ouders lie hun kinderen dagelijks naar peuterspeelzaal De Lauwer aan de Korte Lauwerstraat in Utrecht brengen heerst grote onzekerheid. Met wie van hun peuters heeft de 25-jarige vrijwilliger E.A. seksuele spelletjes gedaan, is de kwellende vraag. „We weten alleen dat E. dat ten minste met vijf meisjes heeft gedaan”, zegt een ouder die alleen wil praten als zijn naam niet wordt genoemd. „Maar hoe zit het met mijn dochtertje. Is ie daar ook met z'n fikken aan geweest?”

E. werd op vier oktober aangehouden. Een ouderpaar had op 28 september bij de Utrechtse politie aangifte gedaan. Het dochtertje van dit echtpaar vertoonde een steeds angstiger gedrag bij het zien van de vrijwilliger. Omdat er al een lange tijd een stroom van geruchten de ronde deed over E's vermeende pedofiele geaardheid gingen de ouders naar de politie.

Drie dagen later schorste de rechter-commissaris zijn bewa-

ring omdat E. zich vrijwillig liet opnemen in het Willem Arntszhuis. Daar was hij voor die tijd al onder behandeling. Maar het nam de onrust onder de ouders niet weg.

Wat volgens de zegsman veel ouders dwars zit is de onbeantwoorde vraag hoe E. lange tijd ongestoord zijn gang heeft kunnen gaan. Waarom grepen de professionele beroepskrachten van het buurthuis niet in? Hoe kon het mogelijk zijn dat E. als vrijwilliger in dienst kwam zonder natrekking van zijn antecedenten. Volgens de zegsman zou bij de projectgroep van het buurthuis - een soort van dagelijks bestuur - bekend zijn geweest dat E. onder psychiatrische behandeling was.

Het verwijt van de ouders richt zich hoofdzakelijk tot het bestuur en de twee leidsters van het buurthuis. Op de eerste plaats is er geen begrip meer voor het feit dat het bestuur de zaak heeft willen verzwijgen. „De naam van het buurthuis was zeker belangrijker dan de angst bij ouders en kinderen”,

zegt de ouder bitter. „Ik heb me aan dit spreekverbod willen houden, maar nu is de maat vol. Ik wil weten wat er precies is gebeurd.”

Politiewoordvoerder Mellink bevestigt dat de leidsters al enige tijd argwaan tegen E. koesterden. „Ze hadden geconstateerd dat E. op opvallende wijze met de meisjes naar het toilet ging en daar lange tijd bleef”, zegt Mellink. „Hij werd door de leidsters gewaarschuwd dat niet te doen. Maar verder gebeurde er niets”

Het was volgens Mellink aan een initiatief van ouders te danken dat de politie van de ontucht op de hoogte werd gebracht. En niet aan een stap van het bestuur.

Lid van de projectgroep van het buurthuis De Lauwer Annie Schols wil geen commentaar geven. „Op verzoek van de ouders doen we het zwijgen ertoe. We willen geen opschudding. Dat is niet goed voor de naam van het buurthuis en ook niet voor ouders en kinderen.”

'Kwestie in De Lauwer mag nooit meer gebeuren'

(Vervolg van pagina 1)

UTRECHT - „De kwestie in De Lauwer is afschuwelijk en mag nooit meer gebeuren”, vindt het bestuur van de Stichting Buurtwerk Binnenstad. Het SBB-bestuur zit er erg mee dat het niet eerder heeft kunnen ingrijpen en beraadt zich op de vraag waarom de professionele peuterleidster(s) niet eerder de oudercommissie, de projectgroep of het SBB-bestuur hebben ingeschakeld, toen E. duidelijk afwijkend gedrag met de peuters vertoonde. Bij de Utrechtse politie had één van de leidsters verklaard dat A. nogal vaak en lang met meisjes naar het toilet ging. Ze had hem dat verboden, maar daar verder geen melding van gemaakt.

Bestuurslid Veldhuizen vindt het heel vreemd dat vermoedens omtrent A. niet hebben geleid tot alarmering. „We moeten de zaak nog in details onderzoeken, maar als blijkt dat de informatie van de politie juist is, dan is de leidster ernstig in gebreke gebleven”.

Wat het SBB-bestuur en de projectgroep van het buurthuis naar hun zeggen ook niet wisten was het zekelijk verleden van de verdachte. E. was voor zijn indiensttreding bij De Lauwer al onder psychiatrische behandeling. De vraag is nu of hem bij de sollicitatie naar zijn gezondheidstoestand is gevraagd of dat hij daar onjuist op heeft geantwoord. „Dat moet allemaal nog aan het licht komen”, zegt Veldhuizen.

SBB-voorzitter Jan Bergstra heeft geen blauwdruk die kan garanderen dat over vrijwilligers honderd procent zekerheid kan worden gekregen omtrent hun betrouwbaarheid. „Het zou een kwalijke zaak zijn als je iedere werkloze die zich aanmeldt voor het vrijwilli-

gerswerk bij voorbaat uitsluit omdat er met hem of haar wel eens iets mis kan zijn”. Maar Bergstra vindt wel dat gekken moet worden naar betere richtlijnen voor vrijwilligers en professionele krachten die met kwetsbare groepen als peuters, bejaarden en jongeren omgaan.

Bestuurslid Veldhuizen denkt in dat kader aan een betere training van vrijwilligers en beroepskrachten. Zeker wat de peuterspeelzaal betreft zullen de verzorgers er beter op voorbereid moeten zijn om te kunnen herkennen dat een bepaald gedrag van een verzorger in relatie kan staan tot een seksuele geaardheid die het kind schade kan berokkenen.

Daarmee is de grote onrust bij de ouders van de peuters die het al dan niet is overkomen, op dit moment niet weggenomen. De Utrechtse kinder- en zedenpolitie belegt volgende week een vergadering met de ouders. Het bestuur van de SSB volgt spoedig, zo heeft voorzitter Bergstra toegezegd.

UN 15/10

SBB wil maatregelen voor strengere selectie vrijwilligers 'Zwijgen leiding is onbegrijpelijk'

(Door Taco Slagter)

UTRECHT - Het bestuur van de Stichting Buurtwerk Binnenstad (SBB) vindt het onbegrijpelijk en laakbaar dat de dagelijkse leiding van het buurthuis De Lauwer in Utrecht heeft gezweven over de aanvankelijk vermoede en later aangetoonde ontucht van een vrijwilliger met meisjes in de peuterspeelzaal. Onderzocht zal worden in hoeverre de professionele leiding van de peuterspeelzaal in het buurthuis aan de Korte Lauwerstraat (Breedstraatbuurt) heeft gefaald. Bestuurslid C. Veldhuizen denkt onder meer aan maatregelen die een strengere selectie van vrijwilligers mogelijk maken. Tien dagen geleden werd de 25-jarige E.A. aangehouden naar aanleiding van een

aangifte van een moeder wier driejarige dochter door de vrijwilliger meerdere keren seksueel was misbruikt. Uit het onderzoek van de Utrechtse kinder- en zedenpolitie bleek dat de verdachte met ten minste vijf meisjes gedurende een lange tijd in de crèche seksuele handelingen had gepleegd. De gevangenhouding van E. is inmiddels door de rechter-commissaris opgeschort om behandeling in de psychiatrische kliniek van het Willem Arntszhuis mogelijk te maken.

Ouders en het bestuur van de SSB (waaraan het buurthuis De Lauwer verantwoording verschuldigd is) vragen zich af hoe de verdachte vrijwilliger vermoedelijk ruim een jaar zijn seksuele

geaardheid op de peuters heeft kunnen uitproberen. Bestuurslid Veldhoven: „Ik ben zeer verbaasd dat we nooit vanuit het buurthuis of de speelzaal een signaal van de professionele krachten hebben gekregen. Ik hoorde er pas ruim een week geleden van”.

De aanklacht tegen A. volgde pas nadat hij het werk in het peuterspeelzaal had neergelegd en zich voor behandeling bij het Willem Arntszhuis had gemeld. Een ouder hierover: „Mijn dochtertje ging pas een beetje praten toen E. was vertrokken. Ik ben toen onmiddellijk naar de politie gestapt”.

OP PAGINA 3:
 'Kwestie in De Lauwer mag nooit meer gebeuren'

UN 15/10, voor pag.

'Deventer ontuchtzaak veel erger dan politie heeft laten blijken' 'Op 't graf van zijn broertje kon hij zijn verhaal kwijt'

201

(Door John Verhoeven)

De Deventer kinderlokker P. liep uiteindelijk tegen de lamp toen één kind, met wie de ontucht overigens niet zo ver ging als bij andere slachtoffertjes, het hele verhaal thuis opbiechtte. De ouders brachten toen de ouders van andere kinderen die regelmatig bij P. over de vloer kwamen, op de hoogte. P. is gescheiden en woonde in de wijk Blauwenoord. Hij kon de kinde-

ren gemakkelijk meelokken omdat hij graag gezien was.

Nadat de ouders de ontucht hadden ontdekt, maakten ze een lijstje van kinderen die regelmatig bij P. over de vloer kwamen. Ook hun ouders werden op de hoogte gesteld en vervolgens kwam in gesprekken met de slachtoffertjes de waarheid op tafel. De ouders hadden al die tijd niets van de zaak gemerkt.

Het echtpaar Van de L., waarvan het elfjarige zoontje minstens een half jaar en volgens hen

waarschijnlijk een jaar seksueel werd misbruikt, merkten wel dat hun kind de laatste maanden onhandelbaar werd. Hun relaas: „Toen we hoorden dat een vriendje van onze zoon seksueel was misbruikt, hebben we meteen met ons kind gepraat. Eerst ontkende hij, later gaf hij direct toe. Hij was de laatste weken al onhandelbaar, maar dat schoven we op het feit dat zijn oudere broertje eind juli is overleden. Daar had hij een heel sterke band mee.”

Vervolg op pagina 3

'Dit doen alle mannen die geen vrouw hebben'

Vervolg van voorpagina

Het elfjarige kind is volgens zijn ouders een ongevoelig en speels kind. Hij komt niet met een woordje terecht en wil veel geld. Wat hij niet verdient. Naar de zaak had hij wel zijn koppen voor zijn vader, dat was zijn ding. We hebben nooit gemerkt dat hij meer geld dan normaal had. En bovendien hoorde hij graag. Dat mocht van ons natuurlijk niet, maar bij P. trookte hij zich te pletter.

Volgens de jongen kwam hij minstens een keer per week bij P. over de vloer voor betaalde sex.

Wat begon als een voor het kind spannend spelletje, nam allengs ernstiger vormen aan. Ondanks het feit dat het joch de man tegenover de politie later omschreef als „laardag”, werd de ontucht voor het kind een nogal angstige ervaring. Hij moest steeds meer doen om de lusten van P. te bevredigen.

Zijn ouders: „Onze zoon moest niet bevredigen, en omgekeerd. Er ook pipen. Een keer heeft P. geprobeerd bij onze zoon binnen te dringen. P. ging steeds verder met zijn wensen, hij zei dan tegen onze zoon: „wil je dat niet doen? Maar X (naam van ander slachtoffertje - J.V.) doet het wel. Waarom jij niet?“. Bovendien gaf de man de kinderen het gevoel dat ze niets „ergs” deden. Moeder Van de L.: „Hij zei tegen de kinderen: dit

doen alle mannen die geen vrouw hebben”.

Hoofdagent Klaverstijn van de Deventer politie erkent dat de politie de werkelijke ernst van de ontucht heeft proberen te verdoezelen. „Dat is niet uit geheimzinnigheid”, legt hij uit. „Maar we streven uiterste zorgvuldigheid na, en de belangen van de kinderen staan voor ons voorop. Daarom zijn we naar buiten toe heel terughoudend geweest.”

De moeder over haar zoon: „Op een gegeven moment at hij niet meer, hij was heel vaak weg. Na het eten, tussen zes en acht uur, mocht hij altijd van ons naar buiten. Precies in die uren had P. de kinderen over de vloer. Als onze zoon dan weer thuiskwam,

ging hij altijd direct onder de douche, alsof hij zich vies voelde. Terwijl hij vroeger alleen naar de badkamer ging als ik hem stuurde.”

Het gedrag van het zoontje veranderde pas echt na het overlijden van zijn oudere broertje. „Daar besprak hij alles mee, zijn broertje was ook op de hoogte van wat er zich allemaal afspeelde. Daarom hebben we in die eerste periode niets gemerkt. Na de dood van ons op een na oudste kind is hij waarschijnlijk met een enorm schuldgevoel blijven zitten. Hij kon zijn ei niet meer kwijt, werd ongedurig, zenuwachtig. De laatste tijd was hij heel vaak weg.”

„We dachten dat hij dan bij zijn tante zat, maar later bleek dat hij daar alleen even binnenwipte en

vervolgens meteen naar de begrafenisplaats aan de Raalterweg ging, naar het graf van zijn broertje. Hij zat er uren, gewoon van zich af te praten. Op dat graf kon hij zijn verhaal kwijt.”

De ontdekking van de ontuchtzaak leidde bij het jongetje tot een sterk gevoel van schaamte, maar tegelijkertijd tot een enorme opluchting. Volgens zijn ouders is hij een stuk rustiger geworden nu hij van zijn loodzware geheim is verlost. Zijn moeder: „Hij is heel blij dat het allemaal achter de rug is. Al moeten we natuurlijk maar afwachten hoe het in de toekomst met hem zal gaan. Hij gaat nu niet meer alleen naar het graf van zijn broertje. We gaan weer samen.”

Ontucht VK
In de Volkskrant van 24 september zag en las ik het bericht: „Verdachte van ontucht ontvoerd en mishandeld”. Mijn trof vooral de laatste zinnen. De mishandelde man werd — vanwege ontuchtige handelingen — in verzekerde bewaring gesteld. De vier mannen die hem mishandelden, zijn in vrijheid gesteld.

Ontucht versus eigen rechter spelen, versus mishandeling. Bij ontucht wordt je meteen vastgezet, zonder dat er nagegaan is of deze minderjarige jongens vrijwillig contact gehad of gezocht hebben. Sex is dus nog steeds erger dan iemand half dood slaan.

De 33-jarige Deventenaar H.P. heeft gedurende een half jaar en misschien zelfs langer ettelijke malen per week seksuele contacten gehad met zeker drie jongelui van negen tot elf jaar. De man werd twee weken geleden „opgepakt” en mishandeld door buurtbewoners die op de hoogte waren gebracht van 's mans activiteiten. Mogelijk heeft de dader met meer dan drie kinderen seksuele contacten gehad. Daarover bestaan echter geen sluitende bewijzen. Een vierde kind, een meisje, beweert dat ook zij seksueel is misbruikt, maar de verdachte heeft dat steeds ontkend. P. „betaalde” de kinderen voor de ontucht: vijf gulden per keer. Hij ging bij zijn bezigheden heel wat verder dan „belasting”, zo blijkt uit gesprekken met enkele ouders. Er was volgens een elfjarig slachtoffertje onomwonden sex in het spel, en minstens één poging tot gemeenschap. De kinderen werkten vrijwillig mee.

Fransen openen ogen voor seksuele realiteit

TEL | Van onze correspondent Joost de Ruiter

De koppen in de Franse kranten worden in hun afschuwelijke regelmaat bijna eentonig: „Het gemartelde lijkje van Martine (6) gevonden”; „Delphine (6) werd na verkrachting verbrand”; „Huisvader in Martigues bekent 120 verkrachtingen”.

De Fransen schrikken wakker en komen verbijsterd tot de ontdekking dat het aantal verkrachtingen in hun land tussen 1980 en 1987 bijna is verdubbeld, namelijk van 10.000 tot 19.000 per jaar. Onder hen twaalf meisjes tussen zes en dertien jaar, die, om ze het zwijgen op te leggen, allen werden vermoord.

Eén op vijf

Deze cijfers zijn „zwart”, d.w.z. ze berusten op een waarschijnlijkheidsstatistiek en niet op reële aangiften. Maar alle politiemannen, artsen en psychiaters die zich met deze steeds „gewoner” wordende misdaad bezighouden, bevestigen dat nog niet één op de vijf gevallen bekend word.

Zo groot is de ontsteltenis in het land, dat de regering alarm heeft geslagen. De nieuwe staatssecretaris voor Familiezorg, Hélène Dorlhac, heeft premier Michel Rocard er in een harde brief op gewezen, dat het belangrijk is bezig te zijn met de vermindering van het aantal doden in het verkeer, maar dat men niet de snel toenemende seksuele agressie tegenover vrouwen en kinderen moet vergeten.

Voor het eerst in de Franse geschiedenis heeft men op scholen een poging gedaan om kinderen op de gevaren te wijzen waaraan ze bloot staan. Er is een filmpje vertoond, waarop men een hand ziet die kinderleertjes binnenglijdt. Vervolgens roept een klas van 6/7-jarigen „nee”. Daarbij het lesje her-

halend, dat ze met nadruk is voorgehouden: „Niet ingaan op vriendelijke uitnodigingen van heren om ze per auto thuis te brengen, geen 'snoep' aannemen van onbekenden”, etc.

Verskillende ouderverenigingen hebben overigens energie tegen het filmpje geprotesteerd. Een groot aantal Fransen gelooft namelijk,

dat er over dit soort „privézaken” niet openlijk gesproken hoort te worden. Dit bleek duidelijk bij een van de meest afschuwelijke massaverkrachtingen die ooit in Frankrijk heeft plaatsgevonden.

Elf jongens

In het dorpje Missillac, waar iedereen iedereen kent, bleken elf jongens twee maanden lang een 14-jarig

meisje, Tatiana, bij systematische orgies te hebben misbruikt.

„Als je praat drukken we onze sigaretten op je lichaam uit,” hadden de zoons van Missillac burgers bedreigd en Titiana had in paniek gezwegen. Tot de politie het meisje laat in de avond bloedend en met verscheurde kleren in een weiland buiten het dorp vond.

Het kind was, naar ze bekende, die avond 50 maal aangerand. De volgende morgen haalden de gendarmes elf jongens uit hun bed om ze naar de gendarmerie in Saint-Nazaire te brengen.

De politieauto werd gevolgd door woedende ouders. „Als ze je bij het verhoor slaan, geef dan vooral niets toe! We zullen je verdedigen!” De verontwaardiging is in Missillac nauwelijks verminderd.

Huismoeders schreeuwden met verbeten gezichten naar toegestroomde pers: „Die slet heeft het er naar gemaakt. Het is een schandaal kinderen van nog geen 15 jaar te beschuldigen”. Diezelfde houding toonden de geachte burgers tegenover Titiana en haar moeder.

De werkgever van de moeder meende haar te moeten straffen voor het schandaal, dat haar dochter had veroorzaakt, door haar te ontslaan. Nadat Titiana op een dergelijke manier werd be-

handeld, moest de familie noodgedwongen naar een ander dorp verhuizen.

Doodstraf

Precies tegenovergesteld is de houding van ouders van twaalf kinderen die het afgelopen jaar door seksuele maniakken werden mishandeld en daarna vermoord. In Nice vond voor het eerst sinds lange tijd een massale demonstratie plaats voor het opnieuw instellen van de doodstraf.

Momenteel is het land onder de indruk van twee drama's in Reims en Clermont Ferrand. In Reims bekende deze week een volgens zijn burea „vriendelijke jongeman, die vaak op onze kinderen past” de verkrachting en moord op de kleine Sandrine Avrillon (6). Na haar lichaam op 24 uur in zijn flat te hebben verstopt, verborg hij het in een kast in het trappenhuis van het flatgebouw. Enkele uren later vond men bij systematische huizoekingen Sandrine's verscheurde kleertjes en haar schooltas in de vuilnisbak van Didier Vaucher (20).

Nog geen 24 uur later vond men in Clermont Ferrand in een kelder onder het kantoorgebouw waar haar moeder werkte, het naakte, verkrachte lichaam van Ludivine Tasset (9). Diezelfde dag nog waarschuwde de politie officieel alle Franse ouders:

(Door John Verhoeven)

„De politie had de mishandeling van de dader kunnen voorkomen als er was geluisterd naar onze waarschuwingen.” Dat zegt de 27-jarige L. van de L., vader van een van de kinderen die de afgelopen maanden seksueel werden misbruikt door de 33-jarige Deventer naar H.P.

Maandagavond twaalf september, twee dagen voor de mishandeling, kwamen we erachter dat ons elfjarige zoontje misbruikt was door P. Toen werd ons ook duidelijk dat hij nog meer kinderen gepakt had. De volgende morgen ben ik naar het politiebureau gegaan om aangifte te doen. Op dat moment wisten wij het van ons kind, maar de ouders van een ander kind waren nog niet op de hoogte. We hebben er dinsdag bij de politie op aangedrongen dat de dader opgepakt zou worden, omdat hij het slachtoffer zou worden van wraakacties als het nieuws in grotere kring bekend zou worden.”

Dat verzoek is door de politie op dat moment niet ingewilligd omdat ze nog maar informatie wilde verzamelen om de zaak tegen P. rond te krijgen. Enkele kinderen die nog genoemd moesten worden weten op dat moment een week naar een schiedakantiekamp. Van de L.: „Het is in de loop van maandag bekend geworden. 's Avonds heeft onze zoon het hele verhaal verteld, en daarna hebben we hem direct naar ons gebracht. De volgende dag is hij met naar school geweest.”

Hoofdagent L. Klaverstijn van de Jeugd- en Zedenpolitie, met zijn collega S.J. ter Wal van diezelfde afdeling verantwoordelijk voor het onderzoek in deze zaak, heeft daar wel een verklaring voor. „We zijn inderdaad gewaarschuwd. Maar we moesten heel zorgvuldig te werk gaan. We wisten op dat moment nog niet precies hoe de verk in de steel zat, hoe de kinderen met het verhaal naar buiten waren gekomen. Als ouders het er figuurlijk 'uitgetrokken' hadden, zou het verhaal wel door de kinderen verzonden kunnen zijn.”

„Als we de verdachte op dat moment aangehouden hadden, waren we afhankelijk geweest van zijn verklaringen. Dat heeft het risico dat we de verdachte wegens gebrek aan feiten weer snel vrij zouden moeten laten, en een nieuwe aanhouding op basis van dezelfde gebeurtenissen zou dan een heel stuk moeilijker zijn geworden.”

Woensdagavond barstte de bom, het nieuws raakte bekend in de kennissenkring van de ouders en drie mannen haalden H.P. thuis op. „Hij werd niet meegevoerd, zoals de politie heeft verteld”, zegt de vader. „Hij werd weliswaar gedwongen mee te gaan, maar er werd geen geweld gebruikt.”

De verdachte werd naar een woning gebracht en daar min of meer 'verhoord'. „We wilden weten wat er nu precies gebeurd was met de kinderen”, legt Van de L. uit. Hij spreekt zelf ook een rol bij de mishandeling van P., maar in zijn ogen een ondergeschikte. „Iemand, die vermoedde dat zijn dochtertje door P. was misbruikt, was in alle staten. Hij heeft hem een flinke klap op 'n gezicht verkocht. De sfeer was om te snijden.” Bij die gelegenheid werd het bewuste meisje letterlijk uit bed gehaald om te getuigen dat ze door P. was misbruikt. Het kind was aanwezig bij de mishandeling.

Vader van slachtoffer kindersex deed aangifte vóór mishandeling dader

'Politie had hem moeten oppakken'

Hoofdagent L. Klaverstijn (links) van de Deventer Jeugd- en Zedenpolitie en zijn collega S.J. ter Wal zijn verantwoordelijk voor het onderzoek in de ontuchtzaak. „We zijn inderdaad gewaarschuwd. Maar we moesten heel zorgvuldig te werk gaan.”

Daarna namen drie mannen de verdachte mee voor een autoriteit om hem opnieuw te 'verhoren' over zijn daden. „Wat daarbij gebeurd is weet ik niet”, zegt Van de L. „Ik ben toen naar huis gegaan. Ik

zei nog tegen m'n vrouw: dit loopt uit de klauwen. We zijn naar bed gegaan, maar we hebben geen oog dichtgedaan. Even later, al na twaalfen, werd ik opnieuw gebeld. Of ik naar een ander adres wilde ko-

men. Mijn vrouw is toen meegegaan. Daar zat H.P. weer, hij was gewond, dat wel, maar ernstig mishandeld? Nou, nee, daar was geen sprake van. P. gaf heel onbevangen antwoorden op onze vragen. 'Waarom?', wilden we weten. 'Nou, ik had geen sex', gaf P. als antwoord. Het klonk zo vanzelfsprekend dat ik toen even door het lint ging.”

L.'s 36-jarige vrouw: „Ik heb veel met hem gepraat, hij scheen niet te beseffen wat hij had aangericht. Hij sprak er zo vanzelfsprekend over... We hebben enkele keren mensen moeten tegenhouden die hem te lijf wilden gaan. Ja, wat wil je?”

Bij de tweede sessie vielen opnieuw enkele klappen, maar van 'poging tot moord', zoals de politie het heeft genoemd, wil het echtpaar absoluut niet horen. „Natuurlijk waren sommige mensen over hun toeren. Wie zou dat niet zijn als hij oog in oog kwam te staan met degene die sex heeft bedreven met je kind?”

Na een uurtje besloten twee betrokkenen de verdachte af te leveren bij het politiebureau, waar hij een bekentenis zou moeten afleggen. „Maar P. wilde naar huis. Dat zou natuurlijk levensgevaarlijk zijn geweest. We hebben P. toen bij het politiebureau afgezet en buiten gewacht tot hij zich had gemeld”, zegt Van de L. „We hebben hem dus niet uit de auto gegooid, zoals de politie heeft gezegd.”

Klaverstijn weer: „Nou, H.P. was fors toegetakeld. Maar het begrip 'poging tot moord' slaat inderdaad niet op de inbreng van L. van de L. Daar hoeft hij niet bang voor te zijn.”

Van de L. vindt het een foute zaak, dat de politie de seksuele handelingen van H.P. heeft gebagatelliseerd tot 'betasting', en daarentegen de mishandeling van P. door de 'wrekers' heeft omschreven als 'poging tot moord'. „Ik was het er niet mee eens dat hij vrij bleef rondlopen, ik was zelfs bang dat ik hem iets zou aandoen als ik 'm op straat zou tegenkomen.”

De getergde vader kon zich bij de tweede ontmoeting volgens eigen zeggen één keer niet meer beheersen. Op het moment dat H.P. onder zijn slachtoffertjes plotseling de naam noemde van een tweede zoontje van het echtpaar, sloegen bij de vader even de stoppen door. Die jongen is namelijk ruim twee maanden geleden overleden aan een ernstige ziekte en nam zijn geheim mee in het graf. ■

VERVOLG TEL 1
„Laat uw kind op straat nooit alleen, zelfs niet enkele minuten...”

Incest

In Frankrijk, dat door die reeks van drama's op harde wijze geconfronteerd wordt met de realiteit van de seksuele misdaad, wordt voor het eerst ook openlijker gesproken over de wellicht meest weerzinwekkende vorm daarvan: incest.

De statistieken wijzen uit dat ieder jaar honderden meisjes door hun vader worden verkracht. Bij een recent geval had een vader, na twee kinderen bij zijn 14-jarige dochter te hebben verwekt, zijn vrouw het huis uitgestuurd. De moeder, die zoals duizenden Franse moeders, jaren gezweven had, deed uiteindelijk aangifte.

De Franse psychiater Henri Giraud komt met een verklaring voor het snel toenemende aantal seksuele misdaden. „Er bestaat bijna geen terughoudendheid meer op seksueel gebied,” zegt hij. „De

grootscheepse verspreiding van pornobladen en -films heeft daar rechtstreeks mee te maken”.

De Liga voor de Rechten van de Vrouw legt het anders uit: „De toename van het aantal verkrachtingen is het antwoord van de man op de

emancipatie van de vrouw. Hoe meer de vrouw op sociaal niveau een bestaansrecht veroverd, hoe meer de abnormale man, die daardoor gestabiliseerd wordt, de neiging voelt tot seksuele agressie.”

Advocaat uit kritiek op optreden politie Nieuwegein in ontuchtzaak

(Van een' onzer verslaggeefsters)
UTRECHT — Advocaat mr. J. Faber heeft dinsdag voor de rechtbank ernstige kritiek geuit op het optreden van de Nieuwegeinse politie in een ontuchtzaak. Volgens mr. Faber is de politie van Nieuwegein 'door de gebruikte verhoormethoden haar boekje ernstig te buiten gegaan'. Ze zou de verdachte, de 39-jarige A.B., 'drammerig' heb-

ben verhoord en onder 'ontoeleatbare druk' hebben gezet. Datzelfde zou met een aantal getuigen zijn gebeurd. Hun verklaringen zouden 'in een bepaalde richting zijn gestuwd'.
Officier van justitie mr. T. van Dijk eiste tegen A.B. wegens ontucht met een aan zijn zorg toevertrouwd minderjarig meisje een gevangenisstraf van tien maanden waarvan drie voorwaardelijk met een proeftijd van

twee jaar. A.B. ontkent dat hij ontucht heeft gepleegd. Wel erkent hij dat hij vanaf haar zestiende een seksuele relatie heeft gehad met het slachtoffer, maar dat zou geheel vrijwillig zijn gebeurd. Uit die relatie is inmiddels een kind geboren. Bij de geboorte was de moeder net zeventien.

B. was in 1982 met de moeder van de latere aangeefster en haar twee kinderen in Nieuwegein komen wonen. Volgens de dochter had A.B. haar al in dat jaar ontuchtig betast en waren ze een jaar later, zij was toen vijftien, voor het eerst met elkaar naar bed geweest. „Ik vond dat niet erg. Ik was eigenlijk wel nieuwsgierig”, heeft ze daarover aan de politie verklaard. Later zou ze haar relatie met B. hebben willen beëindigen, maar deze zou hebben bedreigd dan bij het gezin weg te gaan.

A.B. bestrijdt dat. Hij zou in die tijd al helemaal niet meer bij het gezin in Nieuwegein hebben gewoond. Hij ontkent ook dat

het meisje en haar broer aan zijn zorg waren toevertrouwd. Hij zou meer een huisvriend zijn geweest dan een plaatsvervangend vader.

De officier van justitie sprak in zijn requisitor over een 'duidelijk en concreet incestgeval', maar B.'s advocaat was het daar absoluut niet mee eens. „De ontstane situatie was uiterst ongelukkig”, aldus advocaat mr. Faber, „maar volgens de wet niet strafbaar”. De advocaat bepleit te dan ook vrijspraak voor A.B..

De Nieuwegeinse politie heeft op dit moment geen behoefte om te reageren op de beschuldigingen van advocaat Faber. Woordvoerder E.J. Bodestaff: „Die man doet zijn werk. Als de officier van justitie of de rechter deze uitspraak serieus neemt en bij de rechter-commissaris om een nader onderzoek vraagt, krijgen we vanzelf wel een verzoek om te reageren. Alleen als het nodig is, zullen we dat dus doen”.

De rechtbank doet op 1 november uitspraak.

UN 19/10

Met zekere regelmaat staat het in de krant te lezen. Scoutingleider A in Maastricht, of leider B in Groningen wordt verdacht van het plegen van ontucht met kinderen, verkenners en wat dies meer zij. Binnen Scouting wordt daar weinig over gepraat en nog minder over geschreven. Hoogste tijd voor een nader onderzoek naar deze

SCOUTING MAGAZINE OKT

Pedofilie, of (seksueel) contact tussen volwassenen en kinderen (1), komt overal voor, in elke jeugd- en jongerenvereniging en op elke andere plaats waar volwassenen en kinderen in een vertrouwelijkheidsrelatie staan. Erg zichtbaar zijn deze contacten echter niet. Over aard en omvang is eigenlijk niet veel bekend. Zoals bij veel onderwerpen die taboe zijn, is het moeilijk je een beeld te vormen van seksueel contact tussen volwassenen (leiders leidsters) en kinderen.

HANS MEIJ

De meeste van deze contacten blijven onzichtbaar en het deel dat wel zichtbaar is, is doorgaans het problematische gedeelte, namelijk die gevallen waarbij politie en justitie betrokken zijn. Het gevolg van dit vertekende beeld is dat er snel een idee groeit dat pedofilie *altijd* problematisch is. Dat is niet het geval. Slechts een deel van de seksuele contacten tussen volwassenen en kinderen is dat. „Ik waag me niet aan exacte getallen”, stelt de directeur van het Landelijk Bureau van Scouting Nederland, *mr. drs. J.P. van Ark*, „maar in de tien jaar dat ik hier rond loop zijn het er niet meer dan enkele gevallen geweest. Door de publiciteit van de laatste maanden lijkt het erop dat pedofilie veelvuldig voorkomt in onze vereniging. Ik denk dat dit niet waar is. Het is kennelijk voor een krant interessanter om te schrijven over „de Hopman die het met een verkennertje doet”, dan over de trainer met zijn voetballertje. Daardoor lijkt het in Scouting meer voor te komen. Naar mijn ervaring is dit niet zo. Het komt in Scouting voor, maar niet meer of minder dan in welke andere organisatie dan ook. Ook wat dit betreft is Scouting een afspiegeling van de maatschappij”.

AFFAIRES

In een vereniging als Scouting is het normaal dat jeugdleden veel en vaak contact hebben met hun (bege)leiders. Ook lichamelijk contact is heel normaal. Vastpakken, op schoot zitten, een robber'tje ravotten, het zijn allemaal zaken die het contact met zich meebrengt. Deze contacten gaan zowel uit van de volwassenen als van de kinderen. Wie met bevers, welpen of kabouteren omgaat weet hoe ver kinderen daarin kunnen gaan. Een duidelijke grens is vaak niet te trekken.

Zoals er ook op ander gebied „ontdekt” wordt, gebeurt dat ook op het gebied van seksualiteit en relaties. Leidinggevers kunnen daardoor in moeilijke situaties verzeild raken.

Aan de andere kant is er de mogelijkheid dat een kaderlid zelf erotische gevoelens ten aanzien van kinderen koestert. In vele gevallen zullen beide vanuit hun eigen Scouting beleving de grenzen wel weten. Soms echter gaan de gevoe-

lens en de activiteiten verder, en dat kan het kind, het kaderlid en de groep in een lastige affaire brengen.

NEGATIEF

Want, hoe je het ook wendt of keert, maatschappelijk aanvaard is het zeker niet en aanvaardbaar, zullen velen zeggen, óók niet.

Hoe moeten we nu aankijken tegen seksueel contact tussen volwassenen en kinderen. Om hier wat zinnigs over te kunnen zeggen moeten we naar méér kijken dan dit onderwerp alleen. Na de liberale tendensen op seksueel gebied in de jaren zeventig is er de laatste jaren een duidelijk behoudende stemming omtrent zaken als kinderseksualiteit en pedofilie. Affaires als *Oude Pekeia* en de veronderstelde grootschalige productie van kinderporno wijzen op deze tendens. Door de grote aandacht die deze affaires krijgen dreigt pedofilie mee gesleurd te worden in de negatieve beoordeling. De scheiding tussen pedofilie en criminele zaken (zoals de vervaardiging van kinderporno) wordt niet meer getrokken en alles wordt overeenkomstig negatief beoordeeld. Normale lichamelijke contacten tussen volwassenen en kinderen dreigen hiermee óók verdacht gemaakt te worden. De figuur van kindervriend lijkt al bij voorbaat verdacht te zijn (2). In zulk een klimaat is het moeilijk nog onvooroordeeld naar seksueel contact tussen jeugdlid en leider te kijken, laat staan er nog niet-veroordelend mee om te gaan. Als we met deze maatschappelijke tendensen in het achterhoofd naar pedofilie kijken valt een aantal zaken te constateren.

Relaties tussen leiders en kinderen hebben als basiskarakter dat de eerste de tweede iets te brengen, te leren heeft. Dit geeft de leider een niet onbelangrijke machtspositie. Op zichzelf is de machtspositie niet slecht. Het *misbruik* er van echter wel. Zowel de hiërarchische macht als de informele macht zijn niet uit te vlakken componenten in hun relatie. Het lijkt me dan ook duidelijk dat de leidinggevende in dit geval de grootste verantwoordelijkheid draagt. Ook binnen een broze seksuele relatie is macht niet uit te vlakken en uit te sluiten. De leider, waar tegenop gezien wordt, heeft óók hier de dominante rol. Dit vraagt veel van het verantwoordelijkheidsgevoel van die leider. Zeker omdat er toch altijd al een verschil in intensiteit is in de relatie met de verschillende kinderen in de groep. Het is de vraag in hoeverre een leider de warboel van gevoelens en verantwoordelijkheden doorzichtig kan houden. Voor zichzelf en voor de andere. Daarnaast is het de vraag of je als leidinggevende van Scouting zo ver kan gaan met

„in van de leden van je troep, horde of vrede? Geeft dit geen scheve verhoudingen? Is het niet logisch dat je die persoon, waar je dat „speciale” mee hebt toch niet anders gaat benaderen?”

DE WET

Thansast is er nog de wet. In Nederland is seksueel contact met personen onder de zestien jaar verboden. Komt een dergelijk contact aan het licht, dan vindt dus een nader justitieel onderzoek vrijwel altijd plaats. Door het algemene gevoel van afkeer tegen pedofilie en de sensatie die bij zo'n politie-onderzoek optreedt worden alle betrokkenen min of meer gedwongen een positie in te nemen in het „debat” dat dan ontstaan is. Men is voor of tegen leider A, keurt de houding van die bestuurder goed of af. Zo ook Scouting als landelijke vereniging. De heer van Ark: „Het landelijk bestuur neemt niet direct een positie in. De afdeling juridische zaken van ons bureau adviseert de betrokkenen altijd aangifte te doen bij de politie. Dit doen we omdat wij van mening zijn dat je dit soort zaken over moet laten aan de bevoegde instantie. In dit geval dus de politie. Soms vloeit hier een gerechtelijk vooronderzoek uit voort.

Gedurende die periode doen wij als vereniging nog niets. Wel verzoeken wij het betrokken kaderlid om gedurende dit onderzoek zijn Scoutingactiviteiten te staken om zo de, meestal geemotioneerde, partijen tot rust te brengen. Wordt na dit onderzoek de zaak geseponeerd, ondernemen wij óók geen verdere actie. Wordt zo iemand wel vervolgd en óók daadwerkelijk veroordeeld, dan verzoekt het Landelijk Bestuur de betrokkene om de vereniging te verlaten. Want, laat ik hier duidelijk over zijn, het bestuur meent dat dit binnen Scouting niet kan.”

Als we deze houding vergelijken met de manier waarop andere organisaties

met deze materie omspringen, dan kunnen we constateren dat Nederland een vrij liberale positie inneemt. In bijvoorbeeld andere Scoutingorganisaties is het *vermoeden alleen al*, dat iemand een an-

Is het niet logisch dat je die persoon, waar je dat „speciale” mee hebt toch niet anders gaat benaderen...

Kindervriend bij voorbaat verdacht?

dere seksuele voorkeur heeft dan de heteroseksuele, een voldoende reden hem of haar uit de vereniging te zetten. Zo niet in Nederland. En dat is heel rechtvaardig.

OMGANG

Al met al kan uit het voorgaande geconstateerd worden dat geheel in de traditie van Scouting, de groep zelf, veel ruimte gelaten wordt om, binnen de wet, op een verantwoorde manier met lichamelijke contacten tussen volwassenen en kinderen om te gaan. Logisch dan ook dat de benaderingswijze van groep tot groep zal verschillen. Belangrijk is echter dat kaderleden die geconfronteerd worden met pedofilie, niet de kop in het zand steken. Want dat vergroot slechts de kans dat een op zichzelf kleine 'affaire' niet meer in de hand te houden is en onnodig uitgroeit. Uiteindelijk zal het belang van het kind voorop dienen te staan en niet de emoties van de omstanders of de verlangens van de volwassene. Wat het belang van een kind in deze situatie werkelijk is, kan alleen door middel van open gesprek duidelijk worden. Voor een kaderlid van Scouting voorwaar nog geen eenvoudige zaak!

U

VERVOLG SCOUTING MAG.

NOTEN

- (1) Pedofilie is meer dan alleen seksueel contact tussen volwassenen en kinderen. In het kader van dit artikel wil ik echter alleen het seksuele aspect aanhalen, omdat dit het meest problematische aspect is.
- (2) Over de pedagogische aspecten van pedofilie (binnen een jeugdbeweging), is geschreven in het boek „De pedagogische eros in het geding“, Dr. Th. Maassen. ISBN: 90-6839-012-0.

VERDER LEZEN OVER PEDOFILIE:

- Jongens over vriendschap en seks met mannen, Theo Sandfort. SUA Amsterdam. ISBN: 90-6222-142-4.
- Pedofiele relaties, M. Möller, NISSO/v. Loghem Slaterus. ISBN: 90-6001-787-0.

S413 NOS-TT 413 ma 24-okt 09.52:29

PEDOFIELEN-WERKGROEP

Het COC-Eindhoven heeft als enige afdeling van de homo-belangenvereniging een pedo-werkgroep binnen zijn gelederen. Bovendien heeft deze werkgroep een afgevaardigde in het COC-bestuur. De werkgroep heeft zeven leden en zal geleidelijk worden uitgebreid.

De werkgroep wil contact leggen met diverse maatschappelijke en homo-organisaties in die stad. Het wil ook de band met het openbaar ministerie aanhalen. Vooral op plaatselijk niveau was de relatie tussen de pedo-beweging en het COC jarenlang zeer moeizaam. Het COC-bestuur zegt unaniem positief te staan tegenover de pedo-werkgroep.
Bron: Urania/De GAY Krant >>

Begrip

Typisch Nederland. Je kon er op wachten en vrijdagavond was het dan zover, iemand die incest pleegde mocht op tv (bij Jongbloed & Joosten) uitleggen waarom hij het deed. Het tolerante volkje moest zonnig weer begrip tonen. Hij was dan ook heel zielig, die incestpleger, iedereen deed zo naar tegen hem...

Taboes zijn er om doorbroken te worden. Ben ik helemaal me eens, maar er bestaat ook nog zoiets als innerlijke beschaving en die is bij een incestpleger ver te zoeken. En niet alleen bij hem. Zo zat er een half jaar geleden bij Sonja (de taboedoorbreker bij uitstek, een praktiserende pedofiel) "Ik ben praktiserend." Hij kreeg het echt zonder aarzelen uit zijn strot. Meer dan een kwartier lang mocht deze man vertellen over zijn beweegredenen, de vereniging waarvan hij lid was, de leuke jongetjes waarmee hij het deed en het onbegrip van de ouders waar hij constant tegenaan liep. Misselijkmakend, kortom. En de mensen in de zaal maar begripvol knikken. Niemand die kwaad de zaal verliet en niemand die hem een vliezerik noemde. Nee, dat mag niet, dat is asociaal.

Intussen maken hele volkstammen zich wel druk om een propagandafilm over het leven van Jezus. Ze hebben de film

door
Fred van Garderen

nooit bekeken, omdat geruchten willen dat Jezus het in de film ordinair doet met Maria Magdalena. De Evangelische Omroep verzamelt inmiddels samen met de Stichting Rainbow (de club van Dorenbos, de man die langs stranden loopt en bij iedere toplees zonnebadster een bordje met "Besmet" Pornogebed plaats) handtekeningen van achthebbaters onder de petite "Stop de Film". Als het aan hen ligt, wordt het vertonen van een film verboden die alleen voor uitzending in aanmerking komt bij hun eigen zult. Voor hen is de film taboe. Maar wat wil je ook met zijn levensstijl. Voor deze mensen is het draaien van een grammofoonplaatje van de megg. Oors Day op zondag een zonde. Op die dag hoort alleen kloofgebeier.

We maken ons inmiddels op voor de volgende taboedoorbraak, iemand die vrouwen van fietsen sleurt en ze daarna verkraakt. Garderen doet zo naar tegen me. Enig begrip is hier toch wel op zijn plaats.

N 21-10-88

donderdag 27 oktober 1988 NRC

OPINIE

Op 7 oktober heeft het Hof te Amsterdam, in hoger beroep oordelend over een bezwaarschrift tegen de dagvaarding, uitleg gegeven aan een sleutelbegrip in de nieuwe wetgeving ter bestrijding van kinderpornografie. Centraal in deze rechtszaak staat de beoordeling van een serie foto's van blote jongetjes, die in een Amsterdamse (hoofdzakelijk door homofielen bezochte) galerie was tentoongesteld. Daarbij gaat het om de vraag hoe het begrip 'seksuele gedraging' moet worden uitgelegd. Wanneer dient de op een afbeelding vastgelegde houding als een 'seksuele gedraging' te worden aangemerkt?

Het Hof beantwoordde die vraag in algemene zin bevestigend, wanneer een zodanige houding is afgebeeld dat daarmee kennelijk het 'opwekken van seksuele prikkeling' wordt beoogd. In casu was dit naar het oordeel van het Hof het geval. In eerste aanleg had de rechtbank een andere, minder ruime uitleg gevolgd: er is sprake van een seksuele gedraging, wanneer in de afbeelding „onevenredige nadruk op het geslachtsdeel wordt gelegd of dit wordt gemanipuleerd". Op grond van dit criterium werd een aantal foto's buiten het bereik van de strafvervolgung gebracht.

Het is duidelijk, zoals ook uit de parlementaire stukken blijkt, dat de wetgever hier de invulling van een nieuw begrip aan de op rechtsvorming gerichte creativiteit van de rechter heeft overgelaten. Maar het is, aan de andere kant, de vraag of de rechter vervolgens bij de invulling van dat begrip er goed aan doet om, zoals het Hof heeft gedaan, aansluiting te zoeken bij een terminologie, die weliswaar eerder in de rechtspraak is gehanteerd, maar dan wel op basis van pornografiebepalingen die thans niet meer, althans niet in dezelfde vorm, in de wet voorkomen.

Aanstoot

Decennia lang is door gewicht toe te kennen aan het oogmerk van zinnelijke of seksuele prikkeling in de jurisprudentie nadere inhoud gegeven aan het begrip *aanstotelijkheid*, zoals dat was opgenomen in het zeer ruim geformuleerde art. 240 Wetboek van Strafrecht, dat in 1985 is vervangen door een veel meer beperkt opdringingsverbod (strafbaarstelling van ongewilde confrontatie). Deze recente wetswijziging was het gevolg van de door de Hoge Raad ontwikkelde interpretatie van het aanstotelijkheidsbegrip: de strafbaarheid werd eerst beperkt tot de interne opdringerigheid (de wijze waarop de inhoud vorm wordt gegeven) daarna tot de externe opdringerigheid (de wijze waarop men met het materiaal wordt geconfronteerd).

Voorzover de rechter tegenwoordig nog aan de inhoudelijke beoordeling van pornografie toekomt, dient hij daarbij acht te slaan op de in Nederland heersende zeden, die worden bepaald door de bij een belangrijke meerderheid van het Nederlandse volk heersende opvattingen, aldus de Hoge Raad sinds 1970.

De wetgever heeft het aanstotelijkheidsbegrip niet in de verbodsbepaling met betrekking tot kinderpornografie opgenomen. Door te kiezen voor een neutrale term als 'seksuele gedraging' (neutraal in de zin van: onafhankelijk van de subjectieve effecten op degene die deze gedraging observeert), werd immers niet beoogd de consument tegen een inbreuk op zijn gevoelens van zedelijkheid te beschermen, maar werd bedoeld aan te geven dat kinderen niet betrokken mogen raken bij seksuele handelingen die onder ongewenste omstandigheden (onvrijwillig, met dwang of geweld) plaatshebben en die met het oog op de commerciële exploitatie daarvan worden vastgelegd.

Daarbij is dus niet de veroorzakende kwetsuur in relatie tot het Nederlandse zedelijkheidsgevoel

Gefilmde kind: zijn er sporen van angst op het gezicht te herkennen? (Tekening: Kolsti)

Pornografiediscussie gaat over grenzen van staatsmacht

Door T.M. Schalken

in het geding. Wanneer niettemin de doelstelling van de seksuele prikkeling ten tonele wordt gevoerd, wordt daarmee het aanstotelijkheidsbegrip feitelijk weer via de jurisprudentie rechtsvorming in de wetgeving geïmplementeerd en bovendien in een interpretatie die de rechtspraak sinds de jaren zestig niet meer heeft gevolgd.

Geruchten

Wat is eigenlijk de achtergrond van de Amsterdamse rechtszaak, die met landelijke en zelfs internationale belangstelling wordt gevolgd? In 1984 ontstond een aanhoudende stroom van met name uit de Verenigde Staten en Groot-Brittannië afkomstige geruchten over een omvangrijke Nederlandse productie van — en handel in kinderpornografie.

De Nederlandse strafwetgeving bevatte geen afzonderlijke strafbaarstelling van kinderpornografie. Bovendien wees de Hoge Raad in 1984 een arrest, waaruit men kan afleiden dat kinderpornografie niet onder het aanstotelijkheidsbegrip van art. 240 Sr (het algemene pornografie-artikel) kan worden gebracht. Wilde de wetgever de kinderpornografie bestrijden dan was dus nieuwe wetgeving nodig.

Die kwam inderdaad na een opmerkelijk snelle wetgevingsprocedure tot stand. Zonder schriftelijke gedachtenwisseling met de Tweede Kamer en zonder voorafgaande advisering door de Raad van State werd bij nota van wijziging, behorende bij een reeds ahangig wetsvoorstel inzake de herziening van de zedelijkheidswetgeving, een nieuw art. 240b ingevoegd, dat op 3 juli 1985 in werking trad.

Het nieuwe artikel stelt — kort gezegd — strafbaar wie een afbeelding van een seksuele gedraging, waarbij iemand is betrokken die kennelijk de leeftijd van zestien jaar nog niet heeft bereikt, verspreidt of openlijk tentoonstelt dan wel met het oog daarop vervaardigt. De bedoeling van deze bepaling is vooral het bestrijden van praktijken die de productie van kinderpornografie bevorderen of, in de woorden van de memorie van toelichting: „Deze bepaling wil iedere uiting die tot stand is gekomen door middel van seksueel misbruik van kinderen strafbaar stellen.”

Om de omvang van de commerciële productie van kinderpornografie te onderzoeken werd een werkgroep ingesteld onder voorzitterschap van de Amsterdamse officier van justitie mr. L.A.J.M. de Wit. De werkgroep, die in augustus 1986 advies uitbracht, concludeerde dat van commerciële productie van kinderpornografie 'in het geheel niets' was gebleken. Nederland heeft wel, aldus de werkgroep, een relatief grote rol gespeeld in de verzending van kinderpornografie naar de Verenigde Staten en West-Duitsland.

In verband met de handhavingproblematiek rond het nieuwe art. 240b constateerde de werkgroep de nodige onzekerheid bij politie en openbaar ministerie over een aantal vragen: wanneer is er sprake van 'kennelijk' jonger dan zestien jaar, wat valt onder een seksuele gedraging te verstaan en wat onder het oogmerk van verspreiding?

Om daarin duidelijkheid te

brengen formuleerde de werkgroep enkele voorstellen. De belangrijkste daarvan heeft betrekking op de omschrijving van het begrip 'seksuele gedraging': het moet gaan om een afbeelding van iemand beneden de zestien jaar, al dan niet alleen, in een zodanige houding dat daarmee kennelijk het opwekken van seksuele prikkeling wordt beoogd. Het is letterlijk deze formulering die het Amsterdamse Hof in zijn recente beschikking heeft overgenomen.

Daarmee is wederom een terminologie in onze zedelijkheidswetgeving geïntroduceerd, die de jurisprudentie sinds het tijdperk van ver vóór de seksuele revolutie niet meer hanteerde. Een interessant detail in dit verband is, dat door deze ruime begripsomschrijving thans in Nederland een strafvervolgung kan worden ingesteld tegen de fotograaf, die dezelfde foto's eerder in het puriteinse Amerika had tentoongesteld en daar ongemoeid was gelaten.

De neiging tot extensieve interpretatie van het nieuwe kinderpornografieverbod is overigens niet onbegrijpelijk. Zij is rechtstreeks terug te voeren tot een ernstig, maar praktisch probleem. Het is uiterst moeilijk om ongewenste seksuele handelingen, waarbij kinderen zijn betrokken, op te sporen en te vervolgen. De seksuele onwenselijkheid valt vrijwel uitsluitend te achterhalen via de afbeelding zelf: zijn er sporen van angst op het gezicht te herkennen of is de onvrijwilligheid zelfstandig uit de gedraging af te leiden?

Ook die vragen zullen niet vaak tot opsporingsactiviteit leiden. Dat betekent dat de wijze waarop de norm inhoud wordt gegeven de intensiteit van de opsporing kan

bepalen. Nu de wetgever niet duidelijk heeft gekozen dient de rechter dat te doen. Maar dat kan er niet toe leiden, dat de moeilijke opsporingsgraad in verband met de aard van de criminaliteit zoveel invloed krijgt op de materiële normstelling dat het strafrecht ook en eenvoudig kan worden toegepast op gevallen waarvoor het niet is bedoeld (ontspanning, kunst en wetenschap).

Niet de vraag is aan de orde of de seksuele opwinding bij het zien van bloot-foto's al of niet indruist tegen het zedelijkheidsgevoel van anderen dan de waarnemer, maar of de medewerking van kinderen aan seksuele gedragingen al dan niet hun seksuele integriteit aantast. Want die inbreuk wordt door het nieuwe art. 240b beschermd. Wij dienen ons niet te bekommeren om diegenen die wij wellicht moreel veroordelen, maar om diegenen die werkelijk onze bescherming nodig hebben.

Fundamenteel

Generaties juristen, seksuologen, psychologen, pedagogen en cultuurfilosofen hebben genoegzaam de historische onhoudbaarheid van het zinneprikkende criterium vastgesteld. De seksuele prikkeling schijnt zelfs een gunstige invloed te hebben op de ontwikkeling van de menselijke natuur. De discussie over de prikkeling van de volwassenen leek eindig, maar zij begint nu via de kinderpornografie weer van voren af aan. En niet zonder risico. Want het gaat hier niet om een academische discussie over een door de rechter te hanteren taalprobleem, maar om de processuele vertaling ervan: de overtreding van de norm rechtvaardigt opsporing, aanhouding, inbeslagname, huiszoeking en zelfs vrijheidsbeneming.

Er is dus iets zeer fundamenteels aan de hand. Ten diepste gaat het in de pornografiediscussie nauwelijks nog over zedelijkheid, maar om de grenzen van het *privacy*-bedreigend imperialisme van de staatsmacht. Het strafrechtelijke geweld is daar legitiem waar de ratio van het verbod op kinderpornografie daadwerkelijk dient te worden geactiveerd (in dat geval is zelfs het strafmaximum van drie maanden gevangenisstraf aan de lage kant).

Voor alles wat daar buiten valt, gelden nog steeds de woorden van Multatuli: „Alle bemoeienis van bestuurswege met zedelijkheid werkt óf rechtstreeks onzedelijk óf levert door ónhandige uitvoering de bewijzen van onbevoegdheid.”

De advocaat generaal Leyten drukte zich ooit in een pornografiezaak op dezelfde manier uit: „Als het erop aankomt zal de machthebbende staat met zijn gemoraliseer en ethisch gepruttel er in ieder geval niet voor zorgen, dat wij in de hemel komen.”

De auteur is hoogleraar strafrecht en strafprocesrecht aan de Vrije Universiteit te Amsterdam.

Centerparcs decor voor filmopnamen kinderporno

Door onze redacteurs
HENRI BEUNDERS
en MARCEL HAENEN **NRC**

UTRECHT, 1 okt. — Niet alleen bij de Utrechtse politie maar ook binnen de 500 leden tellende belangenvereniging voor pedofielen 'Martijn' is men nogal geschrokken na de inbeslagname van de omvangrijke hoeveelheid kinderporno van de afgelopen twee weken. Het bestuur van Martijn heeft al enkele keren fotomateriaal ontvangen om het discreet te vernietigen. „Sommigen wisten thuis videobanden”, zegt de voorzitter die zich bedient van de schuilnaam Benjamin Roelofsma.

Op het bureau van de Utrechtse zedenpolitie maken zestien rechercheurs overuren bij hun werk om de duizenden foto's, dia's en honderden videobanden te inventariseren. Het is, verzekert officier van justitie mr. R.A.M. Behling, niet een van leukste karweitjes. „Het is vreselijk, vrijwel om het uur lost men elkaar af.” De agenten kunnen bij het doorneemen van de porno niet met een half afgewende blik volstaan. Ze leggen alles in de computer vast om te kunnen toetsen of het gebruikt is in bestaand commercieel materiaal. „Dit onderzoek geeft ons voor het eerst de kans een distributiecircuit van kinderporno bloot te leggen”, merkt Behling op.

Mr. W. van Bennekom, advocaat van een van de vier aangehouden verdachten, betwijfelt ten zeerste of de 'Utrechtse kinderpornozaak' zal aantonen dat Nederland daadwerkelijk een productiecentrum is van kinderporno. „Uit de nu gehouden politieverhoor blijkt veeleer dat dit een totaal op zichzelf staand geval is van enkele bevriende pedofielen die onderling zelf gemaakt materiaal uitwisselden. Al zijn er wel dingen uit de hand gelopen.”

Centerparcs

Voor de verdachten ging het mis op 8 juni van dit jaar. In Engeland werd die dag een 58-jarige ziekenbroeder aangehouden die in zijn koffer vol porno onder andere een videoband bleek mee te torren die opnamen bevatte van ion-

gens die elkaar op alle mogelijke manieren seksueel bevredigden in een bungalow van een Nederlandse Centerparcs-vestiging. De Utrechtse politie die zich vervolgens op instigatie van Scotland Yard bezig hield met een onderzoek naar deze zaak, ging op 17 september tot actie over omdat het dagblad De Telegraaf van de zaak lucht had gekregen. In een week tijd werden vier verdachten, een fotograaf uit Huizen F.V. (53), oud-onderwijzer C.W. uit Utrecht (67), de 38-jarige Amsterdammer R.P. en A.P. (43) uit Castricum, opgepakt.

Bij de huiszoekingen die volgden bleek dat de flat van de Utrechtenaar veel weg had van een kinderpornomuseum. Het is niet meer dan een 'rariteitenkabinet', aldus C.W., die tegenover de politie verklaarde nog nooit een jongetje te hebben aangeraakt. Hij is de enige verdachte die voorlopig is vrijgelaten.

Spil in deze zaak is de Huizense fotograaf. De man leeft van een WAO-uitkering en zegt uit liefhebberij foto's te maken. Onder het pseudoniem AKKI levert hij regelmatig bijdragen aan pedofiele periodieken zoals 'O.K.', het verenigingsblad van Martijn en de pedofielenjaarkalender 'Pojkart'. Hij is bovendien de maker van het fotoboek 'Les Enfants d'AKKI' dat in weinig boekencastelen van pedofielen ontbreekt.

Vanuit zijn stacaravan op de camping 'Pink Panther' in de buurt van Loosdrecht legde de Huizenaar vanaf 1982 contacten met kinderen. Hun ouders hadden er veelal geen bezwaren tegen dat hun zoontje vriendschap sloot met F.V. omdat hij volgens hen „zo gezellig en aardig” was voor jeugdigen. De kinderen werden getraceerd op een weekendje Centerparcs waar F.V. samen met de Amsterdammer en de Castricummer opnamen maakten van de sekspelletjes die ze de kinderen met elkaar lieten uitvoeren. Vooralsnog zouden er geen opnamen zijn ontdekt waarop te zien valt dat meerderjarigen met kinderen ontucht plegen. De drie verdachten hebben inmiddels wel tegenover de politie verklaard ontuchtige handelingen te hebben gepleegd.

F.V. heeft het gemaakte mate-

riaal gedistribueerd aan een, zoals hij hetzelfde noemt, „zorgvuldig geselecteerde groep vrienden” onder wie de Utrechtse verdachte. Sommige van V.'s vrienden blijken, aldus zijn advocaat Van Bennekom, het materiaal in een wijdere kring te hebben verspreid dan de bedoeling was. „De politie is nog op zoek naar twee pedofielen in België en een in Engeland”, aldus Van Bennekom.

Seksuele gedraging

Behalve de kwestie in welke mate het materiaal voor commerciële doeleinden is gebruikt en verdachten ontucht hebben gepleegd, is in deze zaak ook van belang de vraag wanneer er sprake is van kinderporno in de zin van art. 240b Wetboek van Strafrecht. Dit in 1986 opgenomen wetsartikel kent een maximale gevangenisstraf van drie maanden voor „degene die een afbeelding van een seksuele gedraging, waarbij iemand die kennelijk de leeftijd van zestien jaar nog niet heeft bereikt, is betrokken, hetzij verspreidt of openlijk tentoonstelt, hetzij om verspreid te worden vervaardigt, invoert, doorvoert, of in voorraad heeft”. De raadkamer van de rechtbank in Amsterdam heeft onlangs gesteld dat er sprake is van een „seksuele gedraging” als „te veel de nadruk wordt gelegd op het geslachtsdeel of dit wordt gemanipuleerd”. Naaktposeren op zich, is geen seksuele gedraging.

Pedofielen verwijten Justitie geen eenduidige criteria te hantieren waartoe er binnen hun kringen groote onzekerheid zou heersen. Dat zou onder andere blijken uit de willekeur van Justitie bij het in beslag nemen van pedofiele periodieken omdat er ook officieren van justitie zouden zijn die met het criterium „zinneprikkelend” werken.

Onzin, vindt Behling. „Bloot alleen is niet strafbaar, maar masturberen al wel. Dan is het gebeurd”. Het enige waar volgens hem wel wat op is aan te merken is het in zijn ogen te lage strafmaximum van het artikel. „Drie maanden, dat is een giller. Zeker de commerciële jongens, die gaan fluitend het cachot in.”

De advocaat van de Amster-

dame verdachte, mr. J. Knap, meent dat verdachten zich in ontuchtzaken (maximale straf 6 jaar) zouden moeten kunnen beroepen op een strafuitsluitingsgrond. „Als er sprake is van vrijwillige contacten en de minderjarige de kans heeft zich aan de relatie te onttrekken, moet er niet worden vervolgd”. Een stelregel die nu niet wordt nageleefd. „Een jongen beschreef de periode als de mooiste tijd uit zijn leven”, zegt Van Bennekom. Zijn confrère Knap is opgebeld door de moeder van een van de betrokken jongens die zich over het optreden van Justitie beklagde omdat ze vond dat de relatie haar zoon juist goed deed. De meeste jongens kregen vanaf hun elfde, twaalfde jaar contact met de verdachten.

Vrijwilligheid in een verhouding is het enig relevante criteria in deze, meent Roelofsma. „Als de wensen en mogelijkheden van de kinderen worden gerespecteerd, mag geen enkele seks strafbaar worden gesteld. Of het nu aaien, masturbatie of regelrecht geslachtsverkeer is.” Zijn mening wordt wetenschappelijk gesteund door sociaal-psycholoog Theo Sandfort. Hij promoveerde gisteren in Utrecht op het onderzoek „Het belang van de ervaring” over seksuele contacten in de vroege jeugdijaren. Op basis van gesprekken met een paar honderd 18 tot 22-jarigen concludeert hij dat in de gevallen waar het ging om onvrijwillige contacten dit negatieve gevolgen heeft gehad, dat vrijwillige ervaringen daarentegen een positieve invloed hebben gehad op het latere seksuele functioneren.

Of kinderen en desnoods de ouders instemmen met de omgang met pedofielen mag voor het justitiële optreden geen verschil maken, meent Behling. „De wet zegt simpelweg: knoeien met kinderen mag niet. Pedofielen moeten met hun vingers van kinderen afblijven. Maar ja, dat is het tragische met deze mensen, ze kunnen geen weerstand bieden. Vroeg of laat komen ze allemaal met Justitie in aanraking.”

Sommige jongens die met de verdachten contact hebben gehad, verklaarden tegenover de politie nu heel nadrukkelijk „te walgen” van de relatie. Ze nemen het de

verdachten bovendien kwalijk dat deze opnamen verspreid hebben. Over het maken van opnamen en de distributie ervan hebben de verdachten inmiddels hun spijt betuigd. Dat sommige jongens nu evenwel verklaren de verhouding te betreuren, kan nooit veroorzaakt zijn door de relatie zelf, zeggen verdachten, hun advocaten

en Roelofsma. „Ontstane trauma's zijn veelal het gevolg van de hysterische manier waarop de samenleving en vooral Justitie reageert op seks van volwassenen met kinderen. Alleen is het in deze tijd dom om foto's en video-opnamen te maken van de seksuele handelingen. Op die manier graaf je als pedo je eigen graf”.

80. Over 1987 bestaat bij de CRI geen dekkend landelijk overzicht van het aantal ter kennis van de politie gekomen zaken van kinderporno-grafie. Voor zover het gaat om meldingen die na 1 juli 1987 zijn binnengekomen, bestaat de indruk dat het gaat om een zeer gering aantal zaken (niet meer dan vijf). In deze gevallen was geen sprake van een direct commerciële achtergrond.

Tevens verwijs ik naar mijn antwoord op een soortgelijke vraag, die vorig jaar werd voorgelegd (Kamerstukken II, 1987/88, 20 200 hfdst. VI, nr. 13, p. 12).

80. Hoeveel aangiften terzake van het verspreiden van kinderpornolectuur zijn in 1987 bij de politie binnengekomen?

Tweede Kamer, vergaderjaar 1988-1989, 20 800 hfdst. VI, nr. 6

Gerechtshof geeft ruimere uitleg aan begrip kinderporno

Door onze redacteur
MARCEL HAENEN

AMSTERDAM, 11 okt. — Het begrip kinderporno in het wetboek van strafrecht dient ruimer te worden geïnterpreteerd dan door de rechtbank in Amsterdam wordt gedaan.

Dit is het standpunt van het gerechtshof in Amsterdam dat in een beschikking van 7 oktober stelt dat er sprake is van kinderporno als iemand onder de zestien jaar is afgebeeld „in een zodanige houding dat daarmee kennelijk het opwekken van seksuele prikkeling wordt beoogd”. De rechtbank oordeelde een half jaar eerder dat er pas sprake is van kinderporno als in een afbeelding „onevenredige nadruk op het geslachtsdeel wordt gelegd of dit wordt gemanipuleerd”. Naakt poseren van kinderen kon volgens de rechtbank op zich niet als een seksuele gedraging worden aangemerkt.

Het Hof komt tot zijn ruimere interpretatie in de strafzaak tegen een in Amsterdam wonende Amerikaanse fotograaf van wie vorig jaar een aantal foto's van blote jongens in beslag zijn genomen. De fotograaf werd gedagvaard wegens het openlijk tentoonstellen van kinderporno. De advocaat van de fotograaf, mr. W. van Bennekom, diende een bezwaar in tegen de in zijn ogen onzinnige dagvaar-

ding omdat er geen sprake kon zijn van kinderporno. Het materiaal betrof artistieke foto's die in een Amsterdamse galerie zouden worden geëxposeerd.

Het afgelopen jaar hebben de rechtbank en het hof zich gebogen over de vraag hoe het in 1986 ingevoerde kinderporno-artikel (Art. 240b) dient te worden verstaan. De concrete strafzaak moet inhoudelijk nog worden behandeld.

Ingrijpend

Advocaat Bennekom denkt dat de wijde uitleg die nu aan het begrip kinderporno is gegeven „zeer ingrijpende” praktische gevolgen zal hebben. „Tientallen tijdschriften en publicaties waarvan de makers en verspreiders zich tot dusverre veilig waanden, gaan nu binnen het bereik van het strafrecht vallen”, meent Bennekom.

De raadsman zal in cassatie gaan bij de Hoge Raad omdat de uitleg van het hof veel verder zou

gaan dan de bedoeling is van de wetgever. „In de Tweede Kamer heerste bij de behandeling van dit artikel de mening dat de bedoeling van de fotograaf geen rol moet spelen bij de beoordeling van materiaal. Hier is sprake van het tegendeel: het hof geeft een subjectieve maatstaf”.

Officier van justitie in Amsterdam, mr. L. de Wit, spreekt van een juist oordeel van het Hof. De nu gegeven uitleg komt letterlijk overeen met het standpunt van de werkgroep De Wit die minister Korthals Altes van Justitie vorig jaar aanbevelingen deed over de opsporing en vervolging van kinderporno. „Het belangrijkste is nu dat het hof van oordeel is dat een gedraging waarover de wet spreekt niet impliceert dat het per se moet gaan om foto's waarop meer personen te zien zijn”.

De vereiste subjectieve maatstaf zal volgens de officier van justitie in de praktijk geen problemen opleveren. „De ervaring laat zien dat vrij gemakkelijk het onderscheid is te maken tussen normale naaktfoto's van kinderen en materiaal waarbij duidelijk is dat de bedoeling van de maker niet fris is omdat hij bepaalde mensen seksueel wil prikkelen.”

De Utrechtse officier van justitie, mr. R. Behling, spreekt eveneens van een uitleg waar goed mee te is werken. Voor het lopende onderzoek naar de Utrechtse kinderpornozaak, waarvoor nog steeds drie verdachten vastzitten, is de nu gegeven interpretatie niet echt van belang omdat de hier in beslag genomen naaktfoto's en films volgens Behling zonder meer als kinderporno kunnen worden aangemerkt. Op het in beslag genomen materiaal is onder ande-

re te zien hoe jongens van gemiddeld twaalf jaar elkaar seksueel bevredigen.

Behling zegt dat het onderzoek zich inmiddels ook richt op de vraag „of Nederlanders iets gedaan hebben met kinderen in het buitenland”. Bij het bekijken van het materiaal is de politie gestuit op een videoband met naaktopnamen van kinderen gemaakt in de Filipijnen. Volgens Van Bennekom, tevens advocaat van de gearresteerde Huizense fotograaf, heeft zijn cliënt bekend één keer een film te hebben opgenomen op de Filipijnen. Hij zou echter niet hebben geweten wat er met die opnames is gebeurd.

Verlenging van voorarrest voor porno-verdachten

(Van een onzer verslaggevers)
UTRECHT — De gevangenhouding van de drie nog vastzittende verdachten in de Utrechtse/Engelse kinderpornozaak is opnieuw verlengd, dit maal met een periode van dertig dagen. Daartoe heeft de Utrechtse officier van justitie mevrouw P. van der Molen eind vorige week besloten.

Het gaat om F.V. (53) uit Huizen, de 38-jarige Amsterdammer R.P. en om A.B. (43) uit Castricum. De drie worden verdacht van het plegen van ontucht, koppelarij en de handel in of het in voorraad hebben van kinderpornografie.

Volgens justitie is sprake van een omvangrijke zaak, waarbij grote hoeveelheden naakt-opnamen zijn gevonden. In sommige gevallen zijn daarop seksuele handelingen met kinderen te zien. Het gaat vooral om foto's van jongens tussen de 10 en 15 jaar. Omdat de verklaringen van de slachtoffers hoofdzakelijk de bewijslast vormen in deze zaak, verloopt het onderzoek moeizaam.

UN-21/10

FOTOGRAFERENDE HUIZER GAAT OPNIEUW IN DE FOUT

„Zwaar betalen voor kinderporno”

Keer op keer is er door Amerikanen en Engelsen op gehamerd. Doe wat aan de grootscheepse produktie en verspreiding van kinderporno vanuit Nederland. De kritiek is telkens afgewimpeld. Ons land een distributie-knooppunt van kinderporno? Grote onzin. Twijfel knaagt echter, sinds half september een Engelse verpleger werd aangehouden met een koffer vol bedenkelijke foto's en films.

Nog vier aanhoudingen volgden, onder wie een inwoner van Huizen, de fotograaf van de gevonden handel. Een man is inmiddels vrij; van de anderen is de gevangenhouding donderdag met dertig dagen verlengd. Ze worden verdacht van kinderpornografie en (het aanzetten tot) seks met minderjarigen.

Het onderzoek in deze zaak is volop bezig. Een vraagteken blijft nog even, of er werkelijk sprake is van een goed georganiseerde kinderporno-business. Of dat het slechts een uit de hand gelopen activiteit is van enkele pedofielen. Mr. W. van Bennekom, de raadsman van de 53-jarige verdachte uit Huizen, houdt het voorlopig op het laatste.

DE Amsterdamse advocaat meent, dat het nooit de bedoeling van z'n cliënt is geweest, dat het materiaal in de handel zou verzeilen. „De foto's en films waren bestemd voor een kleine vriendenkring in de pedofiele sfeer. Drie, vier mensen in Nederland en twee in het buitenland, die hij goed kende.”

Toch schijnt het, dat het porno-materiaal ook buiten die club is gekomen. Van Bennekom kan het niet ontkennen. „Mijn cliënt heeft zichzelf niet voldoende in de hand

Interview

door Ed Brouwer

gehad. Z'n grenzen niet goed bewaakt, waardoor het uit de hand is gelopen. Daar moet hij nu een zeer zware prijs voor betalen.”

De advocaat wil beklemtonen, dat de Huizer het beslist niet voor de verdiensten deed. „Hij is een respectabele man, die op een, onzakelijke manier in het leven staat. Geld zegt hem niet veel, emoties zijn allesbepalend voor hem. Hooguit heeft hij misschien de produktiekosten teruggereguleerd.” Waarom legde z'n cliënt de seksuele handelingen eigenlijk vast? Van Bennekom: „Dat fotograferen, daar had hij gewoon plezier in, dat prikkelde hem. Hij keek graag toe hoe anderen met elkaar vrijden.”

De advocaat zegt, dat de arrestatie voor z'n cliënt als een volslagen verrassing kwam, omdat de ontuchtpraktijken zich al in '85 en '86 afspeelden. „In Nederland heeft hij anderhalf jaar geleden voor 't laatst gefotografeerd. Hij beseftte dat hij met iets bezig was, dat niet klopte. Daarom was hij het aan het afbouwen.” Hij voegt er desgevraagd aan toe, dat z'n cliënt daarna wel nog actief is geweest op de Filipijnen — het paradijs voor pedofielen. Daar zijn opnamen gemaakt, die ook in ons land zijn gaan rouleren.

Tijdens huiszoeking bij de Huizer is een hoeveelheid kinderporno in beslag genomen. Volgens Van Bennekom bij lange na niet de duizenden foto's, dia's en films, die het onderzoeksteam de afgelopen weken heeft moeten bekijken. Het meeste materiaal zou uit het huis van de eveneens aangehouden (en alweer vrijgelaten) Utrechter zijn gekomen, een soort privé-museum van kinderporno.

Bij hetgeen de wet aanduidt als ontuchtige handelingen met minderjarigen, zijn volgens mr. Van Bennekom hooguit tien kinderen betrokken geweest in de leeftijd van tien tot veertien jaar. Bekenden van de Huizer, die af en toe vriendjes meenamen. Berichten in de pers over hele schoolklassen met Britse kinderen, die tijdens trips in het Gooi door de Huizer zouden zijn gebruikt, vindt de raadsman onzin. „En er is ook geen verbinding met het Gooi. Daar zijn noch opnamen, noch handelingen geweest. Het speelde zich daarbuiten af. Er waren ook helemaal geen bekenden uit de buurt van mijn cliënt bij.”

De verdachte, een alleenwonende man, is vroeger maatschappelijk werker geweest. Hij leeft van een uitkering, sinds hij is afgekeurd. Van Bennekom omschrijft hem als „een gevoelige man, die voor iedereen ontzettend hulpvaardig is. Een schat van een kerel, maar zeker geen lamme goedzak.”

Door zijn pedofiele inslag is hij eerder met Justitie in aanraking

gekomen. Midden jaren zeventig is hij voor ontucht met minderjarigen veroordeeld. Hij heeft toen een jarenlange therapie ondergaan, gericht op het accepteren van zijn geaardheid. „Daar heeft hij in het verleden erg mee geworsteld. Die therapie heeft hem verlost van alle mogelijke twijfel.”

Sinds zijn aanhouding op 16 september zit de Huizer in het Huis van Bewaring in Utrecht. Een verzoek om vrijlating, een maand geleden, is in overleg met de reclasering afgewezen. Volgens de advocaat maakt de man een zware tijd door. Hij worstelt met schuldgevoelens en schaamte en vraagt zich af, hoe het straks verder moet. „Daar is hij nog niet uit.”

Zijn berouw geldt niet zozeer het maken van de opnamen, zegt Van Bennekom, als wel het vertrouwen dat hij heeft geschonden van z'n eigen familie en van de betrokken kinderen. Die wisten niet, dat foto's en films van hun intieme ontmoetingen zouden rouleren in het pedofielen circuit.

Verdachte Amerikaan had ABN-rekening in ons land

VS-team zoekt hier naar pornogelden

door Rob Knijff

AMSTERDAM, donderdag
De Amerikaanse fiscale inlichtingen en opsporingsdienst - Internal Revenue Service (IRS) - is in Nederland bezig met een uitgebreid porno-onderzoek.

Geldstroom

De Amerikaanse FIOD is bij het hoofdkantoor van de ABN Bank in de Amsterdamse Vijzelstraat al een week bezig de geldstroom en rekeningoverzichten door te lichten van de 64-jarige Amerikaan R.S. uit Ohio die door een federale grand jury in de VS in staat van beschuldiging is gesteld en onderwerp is van een porno-affaire.

De Amsterdamse officier van justitie mr. W.G.C. Mijnsen bevestigde gisteren dat twee leden van de Amerikaanse IRS thans in ons land onderzoek verrichten bij de ABN.

„Het gaat om een rechtshulpverzoek van het Amerikaanse ministerie van justitie, dat via het ministerie van Justitie in Den Haag bij ons is terecht gekomen.

Voor zover ik het nu kan overzien gaat het overwegend om een belastingzaak, waarvoor het Amerikaanse departement van justitie bepaalde dingen in ons land wil nakijken”.

Het Amerikaanse ministerie van justitie heeft in juli een officieel verzoek gedaan om deze zogenaamde rogatoire onderzoekscmissie van de IRS naar Nederland te mogen sturen om naspeuringen te kunnen doen bij de ABN.

Nederland heeft dit verzoek gehonoreerd op grond van het bestaande rechtshulpverdrag met de Verenigde Staten. Het onderzoek bij de ANB gebeurt formeel onder toezicht van het openbaar ministerie in Amsterdam.

Een woordvoerder van de ABN, mr. Teensma van juridische zaken zei gisteren: „Er zijn hier gewoon twee heren van de Amerikaanse FIOD die een aantal rekeningoverzichten van een voormalige cliënt van onze bank willen doornemen.”

Het gaat om uittreksels van een bepaalde Amerikaanse heer, die in de VS inkomsten niet heeft opgegeven”. Volgens de jurist is hem uit het onderzoek van de IRS bij de ABN-Bank, waarbij hijzelf vier dagen aanwezig is geweest, uit niets gebleken dat de Amerikanen in ons land bezig zijn met een pornozaak.

Enkele jaren geleden heeft de Amerikaanse IRS ook al een onderzoek ingesteld bij de ABN in Amsterdam. Dit om de bewijslast rond te krijgen tegen een 41-jarige Amsterdammer die in de VS was opgepakt wegens het per post binnensmokkelen van porno.

De IRS kwam toen naar Nederland met een lijst van honderden namen van mensen die mogelijk betrokken waren geweest bij de internationale pornohandel.

De Amsterdamse officier van justitie mr. L.A.J.M. de Wit bevestigde gisteren dit eerdere onderzoek van de IRS in ons land, maar wees erop dat de Amerikanen van deze enorme verdachtenlijst uiteindelijk maar weinig hard hebben kunnen maken.

De twee IRS-agenten, die een week lang bij de ABN over de vloer zijn geweest, vertrekken vandaag naar Londen, om over enkele dagen weer naar hun thuisbasis Cleveland terug te vliegen.

VERVOLG GBE 29

Hun reacties, na net op gang komen van het gerechtelijk onderzoek, zijn verschillend. Van Bennekom: „Het is een mengeling, voor zover ik dat gehoord heb. Sommigen schamen zich achteraf, anderen spreken over die periode nog als „de mooiste tijd van hun leven“. Die nemen het hem ook helemaal niet kwalijk. Er zijn ook ouders bij, die er vanaf wisten en er geen problemen mee hadden.“ De familie van de man is geschokt; bijna niemand van hen wist van zijn voorkeur voor kinderen.

„Hij ondergaat 't heel zwaar“, vertelt Van Bennekom. „Hij begrijpt dat-ie moet zitten en hij zal de straf ook accepteren, maar hij vindt zichzelf niet schuldig aan het vervaardigen en verspreiden van kinderporno. Daarover laat hij een afwijkend geluid horen. Hij meent dat er pas sprake van kinderporno is, als volwassenen en minderjarigen samen seks hebben. Kinderen die op foto's of films onderling vrijen, vindt hij geen porno. De wet legt echter ook een foto van iemand in een zwem-

broek in een uitdagende pose al uit als porno. De rechtbank zal zijn visie, denk ik, dan ook niet volgen.“ Het onderzoek van politie en justitie vindt Van Bennekom serieus en grondig. „De eerste indruk van het parket en de Utrechtse zedenpolitie was waarschijnlijk, dat het ging om een internationaal netwerk. Begrijpelijk. Toch zijn ze het genuanceerd blijven benaderen.“

Onverdraagzaamheid

De advocaat, een vriendelijke veertiger, studentenbrilletje, hoopt op een eerlijke berechting. Hij is er niet helemaal gerust op. „De individuele mening van de rechters kan op dit terrein nog wel eens een rol spelen. Ik hoop dat zij bestand zijn voor de druk van justitie, de ophef in het buitenland en de waan van de dag. Het klimaat, ook in justitiële kringen, verhardt.“

Hij meent dat de toenemende onverdraagzaamheid en herwaarderding van strenge normen van de jaren vijftig en zestig de zaak van de pedofielen geen goed doen.

Het nieuwe imago van Oude Pekela

Begin juni vorig jaar werd Oude Pekela wereldnieuws. Verslaggevers vanuit vele landen wisten het dorp te vinden om te berichten over de tientallen kinderen, die seksueel zouden zijn misbruikt. Oude Pekela in negatieve zin weer eens in de schijnwerpers

In de jaren daarvoor had het

Door Jan Chris de Boer

dorp hard gewerkt aan een verbetering van de werk- en woonomstandigheden. Was begin jaren zeventig Oude Pekela nog een synoniem voor kartonstakings en stinkende kanalen; tien jaar later kon het dorp trots zijn op een florierende kartonnage-industrie en een Pekeler Hoofddiep waar recreëren weer mogelijk was. Oude Pekela leek negatieve associaties afgezworen te hebben. En toen kwam dus de kindersexaffaire.

Deze week werd bekend dat er een punt achter het onderzoek is gezet. Het spoor liep dood. Zo'n zestien maanden lang heeft de zaak in meer of mindere mate in de publiciteit gestaan. In hoeverre heeft dat het imago van Oude Pekela geschaad?

„Op geen enkele manier“, zegt voorzitter H.G. Strating van de Kamer van Koophandel voor het gebied en directeur van Steenindustrie Strating BV in Oude Pekela. „De afgelopen maanden werd er al helemaal niet meer over gesproken. Toen ik las over het beëindigen van het onderzoek, dacht ik: hé ja, is ook zo. Ik was het al weer vergeten.“

Maar begin dit jaar lag dat duidelijk anders: „In mijn handelsbetrekkingen werd ik er vaak op aangesproken. Men maakte vaak schampere opmerkingen. Zo van: als jullie de aandacht niet meer kunnen trekken met vuil water, dan bedenken jullie wel weer iets anders, en sex is in. Dat vond ik wel vervelend.“

Strating is er van overtuigd dat het imago van Oude Pekela door deze affaire niet is beschadigd: „De mensen in het land zijn al lang weer gepakt door andere ac-

tualiteiten. Wij moeten gewoon verder gaan met de dag van vandaag en van morgen, dat is het beste“.

Burgemeester mr. A.E.J. Smidt ziet geen blijvende nadelen voor zijn gemeente: „t Is een flauwe vergelijking, maar als dat zo zou zijn zou je ook nooit meer in Zwolle kunnen gaan stappen“.

Geen donkere wolken boven Oude Pekela dus. Maar hoe denkt men in de rest van het land hierover? Een willekeurige greep uit de telefoonboeken van Nederland leidt onder andere tot de receptioniste van Hotel Merks in Roosendaal: „Bij Oude Pekela denk ik aan een dorp. Nee, die kinderporno-affaire geeft voor mij geen nadelig beeld. Dat heeft niks te maken met de waarde van het dorp en de mensen die er wonen. Zoiets kan overal gebeuren; in elk dorp en in elke stad“.

En grafisch vormgever W.A. Wal uit Uithoorn: „Oude Pekela is dacht ik een stad of dorp in Friesland“. Weet hij van de kinderporno-zaak? „Daar is wel eens wat over geschreven, maar dat heb ik verder niet gevolgd“. Op de vraag of hij zijn werk ook in Oude Pekela zou willen doen: „Ik heb jaren in Amsterdam gewoond, dus als ik dit een bezwaar zou vinden zou ik nooit in Amsterdam hebben moeten wonen. Maar het Noorden trekt me nou eenmaal niet“.

En tot slot juwelier W.C.P. Dijkgraaf uit Hillegom: „Als u Oude Pekela zegt, zeg ik porno. Maar zegt u Wijster, dan zeg ik treinka-ping en bij Jopie den Uyl denk ik aan Sinterklaas, begrijpt u wel? t Is natuurlijk niet leuk voor Oude Pekela, 't is een behoorlijke rot-klap die ze daar gekregen hebben en dat raken ze niet zomaar kwijt. Maar ik ben zelf nuchter genoeg om de mensen daar er niet op aan te kijken. Ik zou er best willen wonen; ik heb het Noorden altijd al leuk gevonden. Het dorp en de mensen die er wonen verwijt ik niks. Het zijn toch maar twee, drie mensen geweest die het met die kinderen hebben gedaan?“

Nieuwsblad van het Noorden • dinsdag 18 oktober 1988

Commentaar

Weer rust in Oude Pekela

De politie is uitgerechercheerd: de kinderporno-affaire Oude Pekela is ten einde. Er is geen enkel spoor van de daders gevonden, er is geen enkel aanknopingspunt voor verder onderzoek en ook de misverstanden en de wrevel tussen bevolking en Justitie zijn opgelost, dan wel vervaagd. De rust is terug in Oude Pekela.

Eigenlijk was de politie begin dit jaar al uitgerechercheerd. Maar het stopzetten van het onderzoek toen leidde tot een crisissituatie, die minister Korthals Altes (Justitie) er toe bracht persoonlijk naar Oude Pekela af te reizen. De groep betrokken ouders, die hij daar voortzetting van het onderzoek beloofde, dacht nog over informatie te beschikken, die de politie had veronachtzaamd en verder zou kunnen helpen. Dat laatste is nu onjuist gebleken. Jammer, maar het heeft er de bevolking wel van overtuigd, dat niets onbeproefd is gebleven.

Natuurlijk is de zaak niet helemaal in de politionele archieven bijgezet. Mocht er in de komende jaren plotseling een nieuwe aanwijzing opduiken — en het gebeurt

niet zelden, dat voor heel andere zaken gearresteerden hun bekentenis uitbreiden tot zelfs tot dan niet opgemerkte misdrijven — dan gaan de boeken weer open. Maar daar blijft het bij en toevalstrefers kunnen per definitie niet worden voorspeld.

Het is — en zo wordt het kennelijk ook in Oostgroningen verstaan — allemaal begrijpelijk. Maar het blijft in menig opzicht onbevredigend. Er is schade toegebracht aan kinderen en ouders, die niet volledig door de geboden psychiatrisch hulp kon worden weggenomen. Die schade is moeilijk meetbaar en zal met de tijd nog afhemen, maar verdwijnt nooit helemaal. Er is schade toegebracht aan de gemeenschap Oude Pekela, hoewel die schade gelukkig beperkt is gebleven doordat het nuchtere verstand over de emoties zegevierde.

De twijfel of er nu eigenlijk wel echt iets is gebeurd, blijft hangen. Zal nog wel enige tijd zijn vertaling blijven vinden in grove grollen en grappen. Maar ook daarmee zal Oude Pekela wel leren leven.

Begrip in Oude Pekela over stoppen porno-onderzoek

Van een onzer verslaggevers

OUDE PEKELA - Justitie heeft het besluit over het stopzetten van het onderzoek in de kinderpornozaak van Oude Pekela, telefonisch meegedeeld aan de ouders van de ongeveer 50 kinderen die mogelijk bij deze zaak betrokken zijn geweest. Er is onder de ouders over het algemeen begrip getoond voor de maatregel. „Men beseft ook wel dat we hier niet eindeloos aan kunnen blijven werken. Men had het liever ook anders gezien.“ Een van de ouders zegt blij te zijn dat de rust in het dorp is teruggekeerd. „We waren het al weer vergeten. Er wordt totaal niet meer over gepraat“, aldus een van de ouders. Ook op de vertrouwensartsen, die tijdelijk spreekuur hielden in het dorps huis in Oude Pekela, wordt al enige tijd geen beroep meer gedaan. De ouders kunnen nog wel voor hulp aankloppen bij het RI-AGG, de regionale gezondheidsinstelling in Groningen. Van het tijdelijke spreekuur van de vertrouwensartsen in Oude Pekela is door de ouders zeer weinig gebruik gemaakt.

De kindersexaffaire kwam vorig jaar mei aan het licht, nadat een paar kinderen hun ouders hadden verteld met enkele volwassenen te zijn meegeweest voor sexspelletjes. Uit de verklaringen van de kinderen, waarvan het aantal in de loop der tijd steeds groter werd, is gebleken dat ze daarbij zijn misbruikt en dat er video-en of foto-opnamen zijn gemaakt tijdens de sexspelletjes. De kinderen hebben wel diverse panden in de omgeving aangewezen als mogelijke locaties waar een en ander zou hebben plaats gehad, maar onderzoek van Justitie leverde in al die gevallen niets op. „Het boek is nu gesloten“, aldus Blok.

N 1/18-10-88

Commentaar N 1/18-10-88

Onderzoek Oude Pekela stopgezet

Van een onzer verslaggevers
OUDE PEKELA - Het onderzoek in de kinderpornozaak van Oude Pekela is opnieuw stopgezet. Officier van Justitie mr. A. Blok heeft dit bevestigd. Alleen als er nieuwe tips binnenkomen zal het justitioneel onderzoek worden hervat.

Eind vorig jaar werd het onderzoek ook al stopgezet, omdat de tips allemaal waren verwerkt. Na een bijeenkomst met de ouders in januari dit jaar, werd het onderzoek hervat. Volgens mr. Blok zijn tientallen tips van ouders en van nationale- en internationale contacten nagetrokken. Er is echter geen enkel aanknopingspunt gevonden. Ook is er geen spoor gevonden van een of meer verdachten in deze zaak. Justitie heeft nog via de computer geprobeerd verbanden te leggen, echter zonder resultaat.

NV/N 18-20-88

Onderzoek Justitie naar kinderporno levert weinig nieuws op en gaat ijskast in Oude Pekela is bittere ervaring rijker

Door onze redacteur
EELCO MEULEMAN

NRC

OUDE PEKELA, 18 okt. — Oude Pekela blijft waakzaam. „Wij laten de kinderen redelijk los hoor, maar het is toch anders dan vroeger”, zegt mevrouw De Vries. Haar destijds driejarige dochter zou in wat later de kinderpornozaak is gaan heten, zijn meegelokt en seksueel mishandeld. Gisteren maakte justitie bekend dat het onderzoek naar de ontuchtzaak geen belangwekkende resultaten heeft opgeleverd en „in de ijskast” zal worden gezet.

„Ach, we hebben er wel vrede mee”, reageert mevrouw De Vries die nog steeds niet in aanwezigheid van haar kinderen wil praten. „We wisten het natuurlijk al eerder. Er zijn geen nieuwe feiten boven water gekomen, en dan heeft het ook geen zin om voor de show nog wat politiemensen te handhaven. De vogels zijn natuurlijk allang gevlogen.”

Met die „vogels” bedoelt mevrouw De Vries de in clownstenuc gestoken mannen en vrouwen die volgens de eerste politieberichten uit juni vorig jaar 70 van de 268 in het Oostgroningse dorp woonachtige peuters voor commerciële doeleinden seksueel zouden hebben misbruikt. Na een uitgebreid onderzoek rapporteerde justitie begin dit jaar dat 48 kinderen in de leeftijd van vier tot elf jaar volgens eigen zeggen bij de zaak betrokken waren. Van de daders ontbrak en ontbreekt elk spoor. Op 12 januari werden een vader en zoon uit het naburige Vriescheloo aangehouden, maar zij konden hun onschuld aantonen en werden twee dagen later weer vrijgelaten.

„Voor alle betrokkenen onbevredigend”, noemt gemeentewoordvoerder M. Wachtmeester het (voorlopige) slot van deze slappende kwestie. Oude Pekela

(8.000 inwoners) is weer uit het wereldnieuws verdwenen, maar blijft achter met een in dit dorp nog nooit vertoond vertrekoverschot van „ver boven de honderd” en enkele tientallen ouders en kinderen met forse trauma's, zegt Wachtmeester. „Je komt het nog dagelijks tegen”, vult huisarts P. Jonker aan. In zijn praktijk bevinden zich veel van de betrokken kinderen en ouders.

Jonker wil ook de positieve kanten van de ontuchtaffaire onderstrepen. „Oude Pekela heeft een heel belangrijke functie gehad. Het is uniek dat in zo'n korte tijd zoveel gegevens naar buiten zijn gekomen. Dat pleit voor deze gemeente. Ik hoor nu ook de mensen niet meer die ons anderhalf jaar geleden beschuldigden van massahysterie. Het is nu toch wel voor iedereen duidelijk dat de verhalen die onze kinderen hebben verteld, waar zijn. En je ziet dat na Oude-Pekela de discussie over dit soort bizarre bestialiteiten in een stroomversnelling is geraakt.”

Dat er in de Groningse gemeente op grote schaal kinderen seksueel zijn mishandeld, staat ook volgens kinderpsychiater prof.dr. G. Mik vast. Hij werd enkele maanden na de eerste meldingen door justitie belast met het ondervragen van de kinderen.

Zijn rapport deed nogal wat stof opwaaien, een volgens Mik zelf „bijzonder onprettige ervaring”. Volgens critici zoals prof.dr. F. Verhulst, drs. R. Kohnstamm en drs. B. Rossen zijn de verklaringen van de kinderen onbetrouwbaar. Ze zouden fantasie en werkelijkheid door elkaar halen.

Mik, die al eerder verklaarde alle mogelijke marges in zijn onderzoek te hebben toegepast,

ogenblikken weer worden heropend.

In de afgelopen maanden heeft het rechteam de tips onderzocht, die via enkele ouders en via Mik zijn binnengekomen. De samenwerking tussen de politie en de ouders verliep de laatste tijd goed, zo wordt door beide partijen bevestigd. In januari was dat anders; toen verspreidden enkele ouders in Oude Pekela een brief waarin het opsporingsbeleid in felle bewoordingen werd gekeld. Na bemiddeling van minister Korthals Altes (justitie) werd de verstoorde relatie enigszins hersteld. Er werd bovendien een crisisteam van psychiaters en psychologen opgericht, waar veronttruste ouders (nog steeds) terecht kunnen voor hulp en informatie.

Mik had tot die tijd in samenwerking met het rechteam 98 kinderen gehoord, er werden 103 panden in zeven verschillende gemeenten onderzocht en de kentekenbewijzen van 173 auto's werden nagetrokken. Er werden buurtonderzoeken in Oude Pekela gehouden en analyses gemaakt van ontuchtzaken elders in het land.

Wat er de laatste maanden precies is gebeurd, is niet bekend geworden. Duidelijk is in elk geval dat de inspanningen geen enkel resultaat hebben gehad. Voor Oude Pekela is dat een bittere ervaring, zegt gemeentewoordvoerder Wachtmeester. „Er is zo veel overhoop gehaald zonder dat er een dader werd gevonden. Dat is verschrikkelijk.” Volgens Wachtmeester heeft een aantal inwoners van Oude Pekela „het vertrouwen in de eigen omgeving opgezegd”. De gemeente wil nu maar één ding: het handhaven van de op dit moment betrekkelijke rust. „Maar het zal nog een tijd duren voordat we weer gewoon kunnen leven hier.”

BINNENLAND

PAGINA 3

BERGEN OP ZOOM (GPD) — De Tuinwijk in Bergen op Zoom is in rep en roer over een vermeend schandaal rond kinderporno. Een man zou verkleed als sprookjeskoning minstens vier daar wonende jonge kinderen in onzedelijke houdingen hebben laten fotograferen.

De Bergse politie heeft een bewoner van Tuinwijk gearresteerd. Maar hij is na acht dagen weer op vrije voeten gesteld bij gebrek aan bewijs. Politie, openbaar ministerie, kinderpsychologen, Raad voor de Kinderbescherming in Breda en maatschappelijk werk hebben meer dan 700 uren aan deze affaire gewerkt. „We zetten er nu een streep onder, ondanks dat er verschrikkelijk veel onrust is in de wijk”, zegt recherchechef R. Belaert van de Bergse politie.

De zaak in Bergen op Zoom vertoont veel gelijkenis met de nooit opgehelderde porno-affaire in Oude Pekela. De arrestatie in Bergen was onder meer gebaseerd op verklaringen van de kinderen. Die zijn gehoord door een kinderpsychologe. De man heeft, volgens eigen zeggen onschuldig, acht dagen in een politiecel gezeten en eist nu een schadevergoeding. Hij voelt zich in diskrediet gebracht. „Mijn vrouw en ik worden bedreigd en uitgekotst door de buurt”.

Ouders voelen zich door het stopzetten van het onderzoek ge-

Bergen op Zoom maakt jacht op pornografische sprookjeskoning

dupeerd. Zij zeggen dat zij de fracties van de politieke partijen in de Scheldestad op de hoogte hebben gesteld van hun ongenoegen. „Het nee van een volwassene telt in Nederland blijkbaar zwaarder dan het ja van een aantal jeugdige slachtoffers. Zo hou je in ons land kinderporno in stand”, zo reageert een betrokken vader.

Bij de politie kwamen de afgelopen maanden klachten van ouders uit de wijk binnen. Die meldden dat met hun kinderen — jongetjes en meisjes tussen de 3 en 5 jaar — onzedelijke handelingen waren gepleegd in een woning in Tuinwijk. Dader zou een bewoner van het pand zijn.

Volgens de meldingen werd de man geassisteerd door een fotograaf die van de handelingen opnamen maakte. Hoewel vast staat dat de betrokken kinderen inderdaad in de woning zijn geweest, heeft het politieonderzoek niet uitgewezen dat de bewoner betrokken is bij deze affaire. Foto's en films zijn niet gevonden.

Het inschakelen van een kinderpsychologe die met de kinderen sprak en er met anatomische poppen spelletjes mee deed om achter de juiste toedracht te komen, heeft niets concreets opgeleverd. „Het is geen ja en geen nee, we kunnen er niet mee uit de voeten”, zegt adjudant Belaert.

De Raad voor de Kinderbescherming in Breda wil inhoudelijk niet reageren. De voor het onderzoek verantwoordelijke officier van justitie mr. W. Koops is op vakantie. Mevrouw mr. E. Raaymakers, die namens enkele betrokken ouders optreedt, zegt dat die nog steeds overtuigd zijn van de schuld van de verdachte.

De Bergse politie heeft de kinderpornozaak in Tuinwijk de laatste maanden de hoogste prioriteit gegeven. „Ondanks het ontbreken van elk spoor van bewijs steken we er tijd in die we goed voor andere zaken zouden kunnen gebruiken. Voor zaken waarbij kinderen betrokken zijn moet alles

wijken”, illustreert recherchechef R. Belaert de stand van zaken.

Belaert: „Het leek wel een beetje op de affaire in Oude Pekela. We hebben er keihard aan getrokken, honderden uren in gestoken, maar er is geen spoor van bewijs. We zijn nu in een fase beland dat ik na overleg met de officier van justitie zeg: we zijn uitgeboerd”.

Volgens Belaert is de jeugdige leeftijd van de vermoedelijke slachtofferjes een extra handicap in dit politie-onderzoek. Rechercheurs bleken daardoor niet in staat om de kinderen succesvol te horen. Op advies van het openbaar ministerie in Breda is een kinderpsychologe ingeschakeld die via zogenaamde spel-interviews met de kinderen aan de slag ging. Daaruit kreeg de politie een redelijk beeld van wat er gebeurd zou kunnen zijn.

„Echter niet meer dan dat. Na een eerste aangifte van ouders dat er iets met hun kind in een woning in Tuinwijk gebeurd zou zijn, volg-

den er snel meer aangiften. Alle aangevers wonen in één straat. Wij hebben ons afgevraagd wat die ouders hun kinderen, overigens goed bedoeld, in de mond hebben gelegd. Wat is waarheid en fictie voor die kinderen. Dat is er niet uitgekomen”.

Enkele weken na de aangiften arresteerde de politie een inwoner van Tuinwijk. De man zat acht dagen in de cel. Huiszoeking in de woning van de verdachte leverde niets op. De politie bekeek in de woning gevonden films, maar dat bleken onder meer vakantieherinneringen te zijn. Ook anderszins was er geen enkel bewijs tegen de ontkennende verdachte. Een door de ouders en de kinderen beschreven rode badkuip, zolder, garage, gele plastic eendjes, mantel van een sprookjeskoning en een extra hoog huishoudtrape zijn bij de verdachte niet teruggevonden. Ook klopte zijn signalement niet met dat van de mogelijke dader.

De betrokken verdachte heeft geen goed woord over voor de Bergse politie. „Ik ben geïntimideerd, 's nachts bleef mijn cel verlicht, de wc werd niet doorgetrokken. Door mijn arrestatie is de zaak ook verder geëscaleerd. Zie je nu wel, zeggen de mensen nu. Ik word dagelijks opgebeld, maar er wordt niet gesproken. We gaan eraan kapot”.

HET PAROOL ZATERDAG 29 OKTOBER 1988

Behandeling verkrachtingszaak met 'open' deur werd een farce

door VIOLET COTTERELL

In Nederland wordt de openbaarheid van de rechtspraak als een groot goed beschouwd. Menigmaal doen verdachten, vooral in zedenzaken, tevergeefs een beroep op de rechter hun strafzaak met gesloten deuren te behandelen.

Bijna steeds vinden rechters dat onvoldoende zwaarwegende redenen aanwezig zijn om in te grijpen in het 'grote goed van de openbaarheid'. Soms wordt een compromis gevonden en besluit men de publieke tribune te ont-ruimen maar de pers te laten zitten.

Toch valt de beslissing wel eens anders uit. Het is nog maar twee jaar geleden dat het Amsterdamse hof in een strafzaak tegen een psychotherapeut, een haptonoom, die van ontucht met patiëntes werd beschuldigd, besloot dat iedereen tijdelijk de rechtszaal uit moest omdat een van de slachtoffers anders niet wilde vertellen wat de therapeut met haar had gedaan.

De therapeut stelde dat hij uitsluitend therapeutisch had gehandeld vanuit de lichamelijke geïntereerde, haptonomie. Het hof verwierp die stelling. Maar omdat de deuren gesloten waren geweest en de president naderhand naliet zelfs maar een samenvatting van het getuigenis te geven, weet 'de openbaarheid' tot op de dag van vandaag niet volgens welke criteria het hof destijds de gepleegde handelingen als ontucht heeft bestempeld.

Andere therapeuten verkeren daarover dus helaas in onzekerheid en de gemeenschap is de mogelijkheid ontnomen de toetsstenen van het hof te beoordelen.

Paleis van Justitie Amsterdam

PAROOLFOTO FRANS NIEUWENBURG

Opmerkelijk was ook het gedrag enkele jaren geleden van de Amsterdamse politierechter, mr R. de Vries. In een ontuchtzaak drong hij er zelf bij de verdachte zo lang op aan om sluiting van de deuren te vragen, dat de man dit ten slotte maar deed. Van 'zwaarwegende redenen voor een zo ingrijpende maatregel' was niets gebleken.

Herkenbaarheid

De Amsterdamse strafkamer die eergisteren, onder voorzitterschap van mr Bauduin, een verkrachtingszaak van een invalide vrouw in een rolstoel behandelde, gebruikte die fraaie volzin om een verzoek van de verdachte om de deuren te sluiten, af te wijzen. De verdachte is ambte-

naar bij de gemeente Amsterdam en zijn raadsman was bang voor herkenbaarheid. Ook wilde hij de stuitende aspecten van de zaak liever niet aan de openbaarheid prijsgeven.

Hoewel de rechtbank ongevoelig lang over het verzoek moest nadenken, werd dit ten slotte toch afgewezen. Maar de behandeling van de strafzaak, die daarop volgde was zo summiër dat de openbaarheid tot niets meer of minder dan een lachertje werd gemaakt.

De voorzitter vond het voldoende om melding te maken van stukken die in het dossier lagen. Een nietszeggende en voor buitenstaanders deels zelfs onbegrijpelijke opsomming.

Wat waren toch de 'notulen' van de bestuursvergaderingen?

De voorzitter legde dat niet uit maar sprak de gedenkwaardige woorden: "Heeft iemand nog vragen? Nee? Dan zijn dat in een notedop de feiten zoals die blijken uit de stukken waarvan de rechtbank heeft kennis genomen." De inhoud daarvan bleef voor de aanwezigen een absoluut geheim. Van een onderzoek op de openbare terechtzitting was geen sprake.

De daarop volgende verhoren van twee getuigen kwamen voor de buitenstaanders dan ook volslagen in de lucht te hangen. Wat was het belang van de mededeling van de vrouw van de verdachte dat het slachtoffer haar als slankheidskuur had aangeraaden zemelen te eten?

Wat was het belang van de mededeling van de dochter van de verdachte dat het slachtoffer in een zomerkamp keukendienst had gehad? Er viel geen touw aan vast te knopen.

En hoe zat het met de bewering van het slachtoffer dat ze twee keer door de man verkracht is terwijl de man zegt dat de gemeenschap met haar instemming is gebeurd?

Waarom maakte de rechtbank er geen melding van dat de vrouw van haar tenen tot haar middel verlamd is en daar geen enkel gevoel heeft, zoals na afloop van de zitting bleek? Waarom werd niet voorgelezen uit de verklaringen wat er volgens de vrouw was gebeurd en wat de verdachte heeft verklaard?

Raadvrouw

Gelukkig liet de voorzitter wel de raadvrouw van het slachtoffer uitgebreid aan het woord waardoor de toedracht een heel klein beetje duidelijker werd.

De officier van justitie, mevrouw mr M. J. A. Visser - Van Zwieteren, speelde het spel geheel mee. Ze was dan ook gauw klaar. De verkrachtelingen achtte ze niet bewezen, want de verklaringen stonden lijnrecht tegenover elkaar. De ontucht was wel bewezen want die gaf de man toe. En jammer dat ze niet ten laste gelegd had het plegen van gemeenschap met iemand die in onmacht verkeert want dat was wel te bewijzen. Maar ja, niets aan te doen.

Er was nauwelijks mededogen voor het slachtoffer, wel een botte, slecht gemotiveerde afwijzing van haar eisen tot schadevergoeding en een straatverbod.

Dat gebrek aan mededogen werd ruimschoots 'gecompenseerd' door haar begrip voor de verdachte die zijn werk dreigt te verliezen als hij naar de gevangenis zou moeten. Was dat wel evenredig aan de begane mislag? vroeg mevrouw Visser zich af. Dat het slachtoffer haar werk door het gebeurde al kwijt was, hoorden de aanwezigen haar niet zeggen.

De raadsman van de verdachte liet zijn kans, terecht, niet liggen en was nog sneller klaar dan de officier. Met zijn paar zinnen werd hij de onbetwiste recordhouder van het Kortste Pleidooi van 1988.

De strafkamer heeft met deze behandelingswijze de openbaarheid, die in de Nederlandse rechtszalen toch al veel te vaak op een farce lijkt, een zeer slechte dienst bewezen.

Fysiek gingen de deuren dan wel niet dicht maar het kwam er inhoudelijk praktisch wel op neer. Hoe schadelijk dat is, was alleen al duidelijk door de reactie van het slachtoffer dat in haar

rolstoel de hele zitting had bijgevoeld. Tranen van machteloze woede en ongeloof stonden de halfverlamde, verslagen vrouw na afloop in de ogen.

Daarmee wil niet gezegd zijn dat haar lezing de juiste moet zijn. Maar wel dat er geen enkel inzicht is verschaft in het al dan niet geloofwaardig zijn van haar beweringen dan wel die van de verdachte.

Een onaanvaardbare gang van zaken, die niets bijdraagt tot de begrijpelijkheid en aanvaardbaarheid van het vonnis dat straks geveld gaat worden.

Een aanpak, bij uitstek geschikt om de rechtspraak zo veel mogelijk van het publiek te vervreemden.

Poppen bevatten geen waarheidsserum

De kop waaronder NRC Handelsblad destijds een beschouwing plaatste over het 'poppenspel' als onderzoeksmethode: 'Poppenspel deugt niet als bewijs voor seks met kind', is misleidend. Het poppenspel kan immers nooit als bewijs dienen. Hulpverlening en justitie zijn strikt gescheiden disciplines met elk een volstrekt eigen verantwoordelijkheid. Hulpverleners diagnosticeren en adviseren, rechters nemen juridische beslissingen.

Dat het poppenspel nooit een bewijs kan leveren sluit echter niet uit dat het als hulpmiddel bij het diagnostisch proces zeer goede diensten kan bewijzen.

Om meer van kinderen te weten te komen, om hun belevingswereld te leren kennen, kan men gebruik maken van tests, projectieve methoden, gesprekken, vragenlijsten en dergelijke. Bij jonge kinderen wordt daarnaast veelal en al lang methodisch gebruik gemaakt van het spel, de 'natuurlijke' taal van het kind. Speltherapie is niet 'zomaar spelen'.

Vanzelfsprekend wordt van de diagnosticus verwacht dat deze op de hoogte is van de ontwikkelingspsychologische inzichten teneinde daar de feitelijke gedragingen en gevoelens van het kind tegen te kunnen afzetten. In geval van seksueel-misbruik problematiek zal de diagnosticus vooral ook inzicht moeten hebben in zich normaal dan wel afwijkend voltrekkende psycho-seksuele ontwikkelingen bij kinderen.

Wanneer seksueel misbruik wordt vermoed bij het (zeer) jonge kind, is grondige en snelle dia-

Oude Pekela is van nieuws een begrip geworden. Het justitiële onderzoek naar de mogelijke kinderporno-affaire is gestaakt. Maar er blijven vragen onbeantwoord en meningen verdeeld. Bijvoorbeeld: hoe betrouwbaar is het 'poppenspel', waarbij op grond van de reacties van het kind op met 'anatomisch correcte' poppen nagebootste handelingen en situaties informatie kan worden ingewonnen over de 'werkelijke toedracht', bij het achterhalen van 'de' waarheid?

NRC 27 Door R. Bullens

gnostiek op zijn plaats. Welke traumatische gevolgen seksueel misbruik kan hebben op de ontwikkeling van het kind, mag langzamerhand genoegzaam bekend verondersteld worden. Het (zo spoedig mogelijk) stoppen van seksueel misbruik is noodzaak.

Een van de methoden die de diagnosticus kan volgen om eventueel seksueel misbruik bij het jonge kind te kunnen achterhalen is het diagnostisch interview met behulp van 'anatomisch correcte poppen'. Zoals speltherapie niet 'zomaar spel' is, zo is ook het gebruik van deze poppen niet 'zomaar poppenspel', het vereist een specifieke deskundigheid en techniek.

Bovendien gaat in dit spel de diagnosticus niet alleen af op verbale cues, maar ook op non-verbale, zoals het vertonen van bepaalde vegetatieve reacties (blozen en cetera), het 'dichtklappen', onder tafel wegkruipen als bepaalde beladen situaties worden belicht, 'wegkijken' enzovoort. Uit het verbale en non-verbale samenspel tussen het kind en de diagnosticus

kan laatstgenoemde afleiden of het kind blootgesteld is geweest aan seksuele handelingen die niet bij zijn leeftijd horen.

Gereedschap

De denkfout, waarvan de kop 'Poppenspel deugt niet als bewijs' getuigt, kan het best aangetoond worden met de woorden van de filoloog Korzibsky: 'The map is not the territory'. Het poppenspel zelf is niet het bewijs van het al of niet plaatshebben van seksueel misbruik, het poppenspel is niets meer of minder dan een geschikt gereedschap dat betrouwbare informatie kan geven over eventuele incest bij (zeer) jonge kinderen.

Een diagnosticus 'bewijst' niets. Een diagnosticus interpreteert naar beste weten en kunnen de 'taal' die kinderen spreken. Die interpretatie kan nooit vaststellen of misbruik al of niet heeft plaatsgehad. Derhalve wordt altijd gesproken in termen van waarschijnlijkheid.

Daarmee houdt de verantwoordelijkheid van de diagnosticus als

adviseur op. De verzorger(s) van het kind, het openbaar ministerie en mogelijk andere instanties moeten voor hun eigen verantwoordelijkheid beleid maken. Het openbaar ministerie kan al dan niet gebruik maken van het spelinterview als steunbewijs.

Het is een uiterst netelige zaak om dergelijk steunbewijs bij voorbaat te verwerpen. Het is evenzeer het goed recht van advocaten om de betrouwbaarheid van de bewijsvoering in twijfel te trekken. Het is echter ook in het belang van het (zeer) jonge kind dat het mogelijk is met behulp van het poppenspel steunbewijs te vergaren. Afgezien daarvan kan uit het diagnostisch spelinterview ook de (waarschijnlijke) onschuld van de verdachte blijken. Overlet blijft dat het de rechtbank is die uiteindelijk oordeelt over de deugdelijkheid van het materiaal wat haar als bewijs ten dienste kan staan.

De premissen van het in NRC Handelsblad beschreven onderzoek zijn niet correct: het gaat niet aan om de poppenspelmethode een instrument te noemen om de waarheid te achterhalen. Poppen bevatten geen waarheidsserum. Kinderen zijn daarentegen wel gewend om (onder andere) met poppen hun belevingswereld te verbeelden. Meer pretenties dan het in kaart brengen van die werkelijkheid heeft de diagnosticus niet.

De auteur is verbonden aan Riagg/RNO Rotterdam en directeur van het ambulante bureau Jeugdwelzijnszorg in Leiden.

Krakers veroordeeld als leden van criminele organisatie

Van onze verslaggever
ARNHEM — Het Arnhemse gerechtshof heeft vrijdag acht Nijmeegse krakers veroordeeld tot negen maanden gevangenisstraf, waarvan drie voorwaardelijk. Grond voor de veroordeling vormt artikel 140 Wetboek van Strafrecht, dat het lidmaatschap strafbaar stelt van een organisatie of vereniging die het plegen van misdrijven tot oogmerk heeft.

Omdat de Arnhemse rechtbank eerder de krakers vrijsprak van overtreding van artikel 140, zijn de raadslieden van de krakers verbaasd en verontwaardigd. Zij gaan in cassatie bij de Hoge Raad.

De veroordeling in hoger beroep van de Nijmeegse krakers grijpt terug op de ontruiming van het gekraakte kantoorpand Marienburg in februari 1987. De officier van justitie tekende hoger beroep aan nadat de krakers door de rechtbank waren vrijgesproken van overtreding van artikel 140.

'Hele karakter strafrecht wordt aangetast'

AD 1-10

WIJK BIJ DUURSTEDEN
— Prof. dr. mr. A.L. Melai, voormalig hoogleraar straf- en strafprocesrecht aan de Leidse universiteit, is er duidelijk over. „Het Nederlandse strafrecht, dat een passende reactie op een misdaad van een medemens beoogt, schiet zo natuurlijk volledig zijn doel voorbij. De tijd tussen het misdrijf of de aanhouding van een verdachte en de behandeling van de zaak op de rechtssitting mag niet te groot worden. Anders kan de zaak bijkans een pervers karakter krijgen”, zegt Melai.

door
**KAREL
BAGIJN**

Het gaat over de klacht, dat de behandeling van strafzaken door de rechter steeds vaker lang op zich laat wachten. Regelmatig komt het voor, dat politierechterzaken pas na een

RECHT & WET

IN TWEE zittingen heeft de rechtbank in Arnhem zich bezig gehouden met de Maurikse incestzaak. Ontelbare verkrachtingen en ander seksueel misbruik van een meisje van haar vijfde tot haar twintigste. Pas drie jaar nadat het meisje de ouderlijke boerderij had verlaten, deed zij aangifte bij de politie. Ze verbleef toen in een incest-opvangtehuis. Nog steeds is zij er geestelijk en lichamelijk slecht aan toe.

De politie arresteerde tien personen: haar vader, enkele broers, een oom, twee buurlieden en twee jongens met wie zij verkeer had gehad. Zes werden weer vrijgelaten wegens onvoldoende bewijs. Vier verdachten bleven over: twee broers, een buurman en de oom.

Die laatste twee zijn al veroordeeld. De vrijwel debiele oom kreeg een jaar gevangenisstraf waarvan zeven maanden voorwaardelijk; de buurman drie jaar. Hij gaat in hoger beroep, evenals de officier die zes jaar had geëist.

Woensdag stonden de broers terecht. Er werd twaalf jaar geëist. De officier van justitie droeg zijn aanklacht voor in weinig tot de verbeelding sprekende juridische bewoordingen, „om een pornografisch verhaal te vermijden”. De president van de rechtbank drukte zich omwille van de duidelijkheid minder kuis uit. Hij noemde de zaken en de

Zonder de ernst van deze incestzaak te bagatelliseren, rijst toch de vraag of de Arnhemse rechtbank niet wat lichtvaardig en met de ogen gericht naar de publieke opinie tot een veroordeling is gekomen. De zwakzinnige oom heeft bekend, dus hij zal het wel hebben gedaan. Anders ligt dat voor de buurman, die ontkent.

Het bewijs tegen de buurman en de twee broers steunt feitelijk alleen maar op de (getuige-)verklaringen van het slachtoffer zelf. Het geestelijk ontworpen meisje vertelde haar belevenissen aan een hulpverleenster en met haar steun schreef zij die op. Hoeveel invloed de hulpverleenster heeft gehad op de totstandkoming van de verklaringen, is onbekend. Maar volgens de verdediging zouden die wel eens getoonzet kunnen zijn door bevestiging van door de hulpverleenster aangereikte suggesties.

De raadsman van de twee broers stelde bovendien de bekende vraag over de kip en het ei. Is het meisje door de incestervaringen met tien mannen of wellicht alleen met de oom in een geestelijk deplorabele toestand terecht gekomen, of is zij door andere oorzaken ziek geworden en toen verzinsels gaan vertellen?

De verdediger raadpleegde twee deskundigen, die de stellige conclusie van Frenken over de geloofwaardigheid van het meisje niet konden delen. „Het is in de geheugenpsychologie wel degelijk bekend dat een uiterst negatieve stemming ertoe bijdraagt dat het verleden zeer negatief wordt beleefd en gereconstrueerd”, rapporteerde de psycholoog prof. P. Vroon. En geheugenspecialist prof. W. Wagenaar noemde de door Frenken gebruikte criteria hachelijk.

Terecht drong de raadsman erop aan het meisje te horen op de rechtssitting. De rechtbank weigerde omdat dat een te zware psychische belasting voor het slachtoffer zou zijn. Het is natuurlijk goed dat in het strafproces in toenemende mate rekening wordt gehouden met het belang van het slachtoffer, maar daardoor mag het belang van de verdachte toch niet worden geschaad.

Als het meisje wel door de zedenpolitie en de rechter-commissaris kon worden gehoord (zij het op de beschreven gebrekkige wijze), waarom zou het dan te veel gevraagd zijn haar ook nog eens op de zitting — eventueel achter gesloten deuren — te horen. Dan zouden de rechters die moeten beslissen over een eis van twaalf jaar gevangenisstraf, zich zelf een beter oordeel kunnen vormen over de zaak. En de verdachten zouden gebruik kunnen maken van het onvervreemdbare recht om ter terechtzitting de geloofwaardigheid van de belastende persoon te toetsen.

Incestzaken plaatsen de rechter voor een dilemma. Het slachtoffer dient met het grootste respect te worden behandeld en er moet naar worden gestreefd de negatieve effecten van de juridische procedure voor haar zo klein mogelijk te houden. Anderzijds heeft de verdachte recht op een *fair trial* en kan alleen veroordeling volgen als het objectief wettelijk bewijs is geleverd.

VICTOR LEBESQUE

Vk 29 Verdachte houdt ook in incestzaak recht op „fair trial”

gedragingen zoals die genoemd plegen te worden in gewone-mensentaal. De door de rechter voorgelezen passages uit de verklaringen van het slachtoffer leverden een weerszinwekkend verhaal op. Beestachtige taferelen zouden zich hebben afgespeeld op en bij de boerderij in de Betuwe.

„Haar verhaal is zo ongelooflijk dat ze het niet verzonnen kan hebben”, oordeelde getuige-deskundige prof. Frenken, hoogleraar seksuologie. Hij observeerde het meisje tijdens de verhoren door de rechter-commissaris. Daar kon zij, net als eerder bij de zedenpolitie, niet spreken. Het meisje zou zo getraumatiseerd zijn dat zij haar gruwelijke belevenissen niet verbaal kon uitdrukken. Zij antwoordde met knikjes en kuchjes, waarmee ze ja of nee aangaf. „De verklaringen over haar misbruikervaringen moeten als onverkort geloofwaardig worden gekenschetst”, rapporteerde Frenken. Uit de vonnissen die al zijn geveld, blijkt dat de rechtbank de deskundige in zijn oordeel volgde.

Incest is een afschuwelijk misdrijf dat fel moet worden bestreden. Als er niets anders rest, komt het strafrecht als uiterste middel aan de orde. Het is, zoals de officier opmerkte, niet het meest fijnzinnige instrument dat de maatschappij kan hanteren tegen deze misdaden. Maar als het strafrecht erbij wordt gehaald, dient dat volgens de regels der kunst te worden toegepast.

jaar tot anderhalf jaar voorkomen.

„In zware zaken, waarbij er via het gerechtshof wordt geprocedeerd tot aan de Hoge Raad, is het nog veel erger”, zegt de strafpleiter mr. J.B. Boone uit Wijk bij Duurstede. Hij spreekt van een „vrij algemeen probleem”. Zijn collega mr. G. Spong uit Den Haag, specialist in de appelrechtspraak, heeft het over een „erg nijpende zaak”.

Prof. Melai: „De rechterlijke macht schuift het af op de grote werkdruk en dat heeft tot gevolg, dat vooral kleinere zaken langer blijven liggen.” De strafrechtspraak in Nederland staat daarom nog wel eens op gespannen voet met het „Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden” uit 1951, beter bekend als het Verdrag van Rome. Daarin staat dat „een ieder het recht heeft binnen redelijke termijn berecht te worden”.

Voorzichtig

Als een verdachte binnen die „redelijke termijn” niets heeft gehoord, maar later toch nog moet voorkomen, kan het openbaar ministerie niet-ontvankelijk worden verklaard door de rechtbank. Oftewel: het OM heeft zijn rechten dan verspeeld om een verdachte te mogen vervolgen.

Volgens mr. Spong is de Hoge Raad daar nog zeer voorzichtig mee. Spong: „Uit de rechtspraak kun je afleiden dat de grens voor de Hoge Raad nu globaal zo bij twee jaar ligt. Maar een paar jaar geleden was die termijn nog zo ongeveer drie jaar. Die „redelijke termijn” wordt voor de Hoge Raad dus steeds korter.”

Extra leed

Spong zegt dat de Hoge Raad dan wel rekening houdt met de aard van het delict en de opgelegde straf, en eventuele bijzondere omstandigheden. De Haagse advocaat: „Heeft lang wachten bij voorbeeld extra leed toegevoegd? Een verdachte kan toch in grote spanning en onzekerheid verkeren.”

Spong herinnert zich een zaak, waarbij alleen al het verzenden van de stukken van de ene naar de volgende instantie 19 maanden duurde. Ziekte van de president werd al excuus aangevoerd. En ook de al genoemde werkdruk wordt in dat soort gevallen vaak als verontschuldiging aangevoerd.

„Het erge van dat alles is”, zegt mr. Boone uit Wijk bij Duurstede, „dat langzamerhand het hele karakter van ons strafrecht wordt aangetast. De Hoge Raad heeft nu al gesanctioneerd, dat de gezamenlijk afgesproken termijn van 106 dagen, waarin iemand in voorarrest mag zitten, mag worden overschreden omdat de rechtbanken het zo druk hebben.”

Sneller

Boone vindt dat de ellende „bij de kern moet worden aangepakt.” Als een zaak voor hoger beroep naar het gerechtshof gaat en eventueel in cassatie nog naar de Hoge Raad rekent Boone al gauw op een periode van tweeënhalve jaar, die zijn cliënt in voorlopige hechtenis kan doorbrengen.

Zonder veel omhaal stelt hij: „Justitie roept maar over cellentekort. Er moeten hele huizen van bewaring bijkomen. Veel beter zou zijn als het hele apparaat van de rechterlijke macht zou worden uitgebreid, als al die strafzaken veel sneller behandeld worden. Bovendien kan een verdachte dan sneller naar een inrichting voor afgestraften, waar de voorzieningen weer beter zijn.”

Werkdruk

Boone: „De politie is de afgelopen jaren behoorlijk uitgebreid. Er worden steeds meer zaken aangebracht. De rechterlijke macht heeft daarmee geen gelijke tred gehouden. Vandaar die werkdruk en ophoping van zaken. Zorg dus dat er voldoende gekwalificeerde juristen bijkomen.”

Prof. Melai ten slotte: „Inderdaad, die zaken die in appel en in cassatie gaan, kennen angstaanjagende termijnen. En dat is een ramp voor ons strafrecht.”

'Toestaan onrechtmatig bewijs leidt tot afglijden maatschappij'

(Door Ineke Peters)

UTRECHT — Op het afgesproken tijdstip is de Utrechtse rechtercommissaris mr. L. M. Bückmann niet in de rechtbank. Navraag leert dat hij bezig is met een spoed huiszoeking. „Dat geeft gelijk een idee over het werk van de rechtercommissaris”, zegt hij, als hij drie kwartier later arriveert.

De lunch is er weer eens bij ingeschoten. De grootscheepse huiszoeking in een aantal panden is de avond tevoren om zeven uur van start gegaan. Rechtercommissaris Bückmann („ik kan er geen verdere mededelingen over doen”) was er met andere rechtercommissarissen bij betrokken. Hij heeft 's nachts na enen de betreffende panden bewaakt achter gelaten om er 's ochtends tegen acht uur weer terug te keren. Om kwart over twee zat zijn taak erop.

De geheel zelfstandig optredende rechtercommissaris heeft vergaande bevoegdheden. Hij is door de Nederlandse wetgever bevoegd verklaard om de privacy van mensen verregaand te schaden, wanneer er voldoende verdenkingen tegen deze mensen bestaan. Alleen deze onafhankelijke rechter kan de politie, eventueel op verzoek van de officier van justitie, toestemming verlenen om iemands telefoon af te luisteren of post open te maken.

„De rechter is geen partij”, licht Bückmann toe, „en weegt steeds de belangen van de burger af tegen die van de opsporingsinstanties. Wat bevoegdheden en dwangmiddelen betreft staat de rechtercommissaris inderdaad op eenzame hoogte. En ik geef toe dat ons werk moeilijk controleerbaar is. Pas achteraf kunnen onze beslissingen worden getoetst”.

Huiszoekingen mogen in de regel alleen met toestemming van en in bijzijn van een rechtercommissaris geschieden. Alleen als het spoedeisend belang van een inval zo groot is dat de tijd ontbreekt voor het inschakelen

Het werk van de rechtercommissaris, ook wel de onderzoeksrechter genoemd, is tamelijk onbekend, maar wel van enorm groot belang voor een zo eerlijk mogelijke rechtspraak. Het aantal zaken waarbij de rechtercommissaris wordt betrokken stijgt de laatste tijd met sprongen. In 1982 had de Utrechtse rechtbank één rechtercommissaris en die behandelde dat jaar zo'n 350 zaken. Nu is er sprake van tweeënhalfveer-

matieplaats. Mr. L.M. Bückmann, één van de Utrechtse onderzoeksrechters, verwacht dat het aantal zaken dit jaar zal uitkomen op 1400. Een extra formatieplaats erbij is daarom gewenst. Maar urgenter nog is een uitbreiding van het ondersteunende apparaat. Het aantal griffiers is te gering. En die personal computer die in '86 is toegezegd zou ook wel eens mogen komen. Dat zou de efficiëntie zeker bevorderen.

van de rechtercommissaris, kunnen politie en officier van justitie van die regel afwijken. Naderhand wordt dan gecontroleerd of ze daarmee juist hebben gehandeld. Zo niet, dan is eventueel bij die huiszoeking verkregen bewijs onrechtmatig verkregen en gaat de verdachte vrijuit.

Rechtercommissaris Bückmann vindt dat volkomen terecht. Hij reageert fel als de recente voorstellen van het wetenschappelijk bureau van de VVD ter sprake komen. De Prof. Teldersstichting bood minister Korthals Altes van Justitie vorige maand een rapport aan waarin werd aanbevolen de strafrechter in de toekomst de mogelijkheid te geven gebruik te maken van onrechtmatig verkregen bewijs. De politiemann die dat bewijs op onjuiste wijze heeft vergaard, zou daarvoor eventueel disciplinair kunnen worden gestraft.

Afglijden

„Als je onrechtmatig verkregen bewijs gaat toestaan, denk ik dat je als maatschappij heel erg aan het afglijden bent. Stel dat een politiemann zomaar ergens binnenstormt en huiszoeking gaat doen. Dan pleegt hij doodgewoon huisvredebreuk, want hij was niet gerechtigd op dat moment die woning binnen te gaan. Als de overheid dat soort zaken gaat toestaan, begeeft ze zich in feite ook op het criminele vlak”.

Iets anders vindt Bückmann het voornemen van de minister het openbaar ministerie in de toekomst de mogelijkheid te geven formele fouten in bijvoorbeeld de dagvaarding te herstellen. „Als er sprake is van een stom foutje, bijvoorbeeld een verkeerde plaatsnaam, vind ik het onterecht dat iemand daarvoor vrijuit gaat. Daarbij is de

maatschappij niet gebaat. En de verdachte wordt door een stom gelukje vrijgesproken. Tegen herstellen van dergelijke fouten heb ik geen bezwaar. De grens ligt voor mij bij de belangen van de verdachte. Zodra die worden geschaad door herstel van een fout vind ik dat je te ver gaat”.

De rechtercommissaris is een

'Soms is het een race tegen de klok'

'gewone' rechter die in die functie voor telkens twee jaar wordt benoemd door het gerechtshof. Hij leidt het gerechtelijk vooronderzoek, dat in een groot aantal strafzaken wordt ingesteld. Tijdens dit gerechtelijk vooronderzoek kan de 'onderzoeksrechter' de verdachte en getuigen horen, huiszoekingen doen, telefoontaps verlenen en reconstructies houden.

Bewaring

Een andere belangrijke taak van de rechtercommissaris is het in bewaring stellen van verdachten. Dat kan voor twee keer zes dagen. De politie kan iemand die van een strafbaar feit wordt verdacht twee keer 24 uur in verzekering stellen. Daarna moet de officier van justitie worden ingeschakeld. Hij kan de verdachte nog eens twee dagen

laten vasthouden. Voordat de vierde 24 uur zijn verstreken moet de verdachte worden voorgeleid aan de rechtercommissaris. Hij beslist daarop of een inbewaringstelling van zes dagen op zijn plaats is.

„Soms is het een race tegen de klok”, vertelt mr. Bückmann. „Dan ligt er 's ochtends meer dan een halve meter leesvoer voor de achttien voorgeleiden die dag. Al die dossiers kan ik natuurlijk nooit van a tot z doorlezen. Ik probeer zo goed als mogelijk de hoofdpunten uit de stukken te halen en tegelijkertijd moet ik in de gaten houden op welk tijdstip de termijn van de voorlopige hechtenis verstrijkt. Als ik niet binnen de wettelijke termijn iemand in bewaring stel, moet hij op vrije voeten worden gesteld”.

„Om dat te voorkomen gebeurt het wel dat ik om één minuut voor drie, als om drie uur de termijn om is, de cellengang hier beneden inren en de betreffende verdachte alvast op grond van de stukken in bewaring stel. Later die dag hoor ik hem dan verder over de zaak en kan ik de bewaring eventueel alsnog schorsen en hem vrijlaten”.

Zaken

Rechtercommissaris Bückmann heeft momenteel zo'n honderd zaken onder zich. Hij weet 'echt niet' welke zaken dat allemaal zijn. De grote zaken, waarbij hij telefoontaps verleent, huiszoeking doet en veel getuigen hoort, kent hij 'van haver tot gort'. Maar zijn aandeel in een zaak kan ook slechts bestaan uit het benoemen van een psychiater die een rapport over de verdachte moet uitbrengen.

Het zou makkelijk zijn als zijn zaken in een personal computer zaten opgeslagen, zodat hij met één druk op de knop een over-

zicht zou kunnen oproepen, maar meer dan een elektronische typemachine heeft hij niet tot zijn beschikking. Ook een fax-apparaat zou geen luxe zijn. „Als tegelijkertijd huiszoeking in Utrecht en Maastricht moet gebeuren, moet het verlof voor die huiszoeking op papier naar Maastricht. Zonder dat papier mag de huiszoeking niet beginnen. Als ik het opstuur duurt het een of twee dagen eer het er is. De rechtbank heeft geen fax. Voor dringende zaken mag ik gebruik maken van de fax van de parketpolitie. Ja, het is een beetje belachelijk dat we die apparatuur niet hebben, maar je leert ermee leven en op een gegeven moment zullen die dingen wel komen”.

Eerder dit jaar, in de week voor pasen, draaide hij 98 uur. Die week werden enkele mensen in het arrondissement Utrecht gewelddadig om het leven gebracht en Bückmann moest overal aanwezig zijn om huiszoekingen te leiden. Tussendoor kwam ook nog het 'gewone' werk.

Fout

„De week daarop heb ik een fout gemaakt die ik anders nooit gemaakt zou hebben”, vertelt hij. „Ik ben in een advocatenruimte getrapt. Daardoor is iemand ten onrechte op vrije voeten gesteld. De advocaat wees me op een formele fout in het proces verbaal. Later ontdekte ik dat de formaliteit waarover het ging eerder in het proces verbaal wel juist stond beschreven. Ik had de stukken vóóraf gelezen, maar door de vermoeidheid herinnerde ik me dat niet meer. De zaak is door die fout van mij gelukkig niet kapot gegaan. Binnen vier dagen zat de verdachte weer vast voor een nieuwe inbraak. Maar ik had door mijn vermoeidheid ook een heel onderzoek kapot kunnen maken. Dat is gelukkig niet gebeurd”.

In tegenstelling tot een 'gewone' rechter, die voornamelijk met papieren dossiers werkt en alleen op de zitting contact heeft met de betrokkenen, heeft de rechtercommissaris voortdurend contact met mensen. Dat is wat Bückmann één van de aantrekkelijke kanten van zijn werk

als rechtercommissaris vindt. „Ik wil graag met mensen praten, samen zijn met mensen en met mensen werken. Dit is een baan waarin je heel dynamisch bezig bent. Dat vind ik erg leuk”. Zijn mensbeeld is door alle ellende die hij onder ogen krijgt niet negatiever geworden. „Ik denk eerder dat ik, door mijn

werk positiever over mensen denk. Op papier kan iemand een vreselijke rotjongen lijken, maar als je hem dan voor je ziet en met hem praat, kan dat beeld veranderen. Dan pas kun je wellicht enig begrip krijgen”. „Mijn houding ten opzichte van andere mensen is door dit werk niet veranderd. In mijn

werk heb ik wel een gezond wantrouwen, maar privé ben ik, denk ik, knap naïef”. Dat laatste illustreert hij met een voorval tijdens zijn vakantie in Frankrijk. Nietsvermoedend liet hij zich door een man bij zijn auto weglukken. Een andere man pikte vervolgens een tas uit het voertuig.

Die kunnen wel aan de informatie komen via het openbaar ministerie. Daarbij worden de belangen van de verzekeraar afgewogen tegen bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de betrokkene.

Verzekeraars kunnen niet bij de politie terecht voor gegevens over veroordeelden. De Hoge Raad bepaalde al in 1965 dat politie geen gegevens uit haar registers mag doorspeelen aan verzekeraars.

De politie krijgt door de wet niet de verplichting om gegevens ook daadwerkelijk af te geven, maar wel de bevoegdheid daartoe.

Hij wil met de bepaling een wettelijke basis verschaffen aan richtlijnen, die onder meer de politie vorig jaar ontving voor verbetering van de positie van het slachtoffer.

Het slachtoffer kan alleen gegevens opvragen, als hij die nodig heeft om via de rechter voor zijn belangen op te komen. De minister denkt daarbij aan personen, die financiële schade willen verhalen op de veroordeelde.

Van onze parlementaire redactie DEN HAAG — Slachtoffers van strafbare feiten moeten de mogelijkheid krijgen persoonsgegevens van een veroordeelde op te vragen uit het politieregister. Minister Korthals Altes (Justitie) heeft de Tweede Kamer laten weten, dat hij aan dat plan wil vasthouden.

Slachtoffers krijgen recht op gegevens van daders 15/10

ROBERT LONG

Seks

Het moet er nu eindelijk maar eens uit: ik ben als kind misbruikt!

Nu zo langzamerhand twee derde van de Nederlandse bevolking de dupe schijnt te zijn (geweest) van allerlei zaken die niet door de beugel kunnen, wordt het tijd dat ik mijn verhaal in de openbaarheid breng, om zodoende allerlei onderzoek(st)ers een nog scherper inzicht te verschaffen in het leed dat ouders hun kinderen aandoen.

Ja, inderdaad, ik werd misbruikt door mijn ouders. Vooral door mijn moeder, hoewel mijn vader nooit ingreep, integendeel zelfs, hij moedigde haar vaak nog aan. De eerste keer die ik mij herinner zal zo rond mijn vierde jaar zijn geweest. Mijn moeder misbruikte al haar autoritaire macht om mij dingen te laten doen die ik niet kon en niet wilde doen omdat ik er nog niet aan toe was.

Ik kreeg straf, moest zonde eten naar bed en mocht niet buiten spelen, net zolang tot ik gedaan had wat zij van mij verlangde. Ik walgde ervan. Toen ik uiteindelijk toegaf moest ik braken. Nu, vele jaren later, kan ik er eigenlijk wel om lachen, sterker nog, ik ben een liefhebber geworden, maar die allereerste keer dat ik witlof moest eten vond ik het afgrijpselijk.

O jeetje, daar hoor ik die mevrouw met dat zure mondje iets roepen; ik was er al bang voor. „Inderdaad, ik vind het schandig dat u op zo'n lage wijze durft te spotten met problemen als incest en gedwongen seksueel verkeer!“ Maar ik spot daar helemaal niet mee, mevrouw, alles wat een vrouw, man of kind tegen zijn of haar wil doet of gedwongen wordt te doen vind ik in feite onjuist. Alleen is de verontwaardiging soms een beetje selectief en daardoor komt dat wel eens een tikje schijnheilig over, zeker waar het kinderen betreft.

Een mens doet het eerste kwart van zijn leven zo ontzettend veel wat hij eigenlijk helemaal niet wil en dat kan later een levensgrote frustratie opleveren. Tegenwoordig wordt een kind van veertien al geacht een schoolkeuze te maken waar hij of zij later wellicht een enorme spijt van zal hebben. Veel kinderen raken gefrustreerd; meisjes die liever voetballen, jongens die liever truien willen breien, kinderen die op pianoles moeten, zonen die arts moeten worden omdat hun ouders dat eisen en ga zo maar door.

Maar als oom Piet één keer zijn hand op Bepie's knie legt of wat al te vaak zijn arm om Nelleke's schouder slaat wordt haar door steeds meer onderzoekers en therapeuten voorgedragen dat oom aardig bezig is met haar een seksueel trauma te bezorgen. Volgens die onderzoekers blijkt dat vrouwen — veel meer, vaker en

CARTE BLANCHE DORRESTEIN EN HET KAPPERSVAK

MR F. J. VAN VELSEN

In haar rubriek in de Tijd van 23 september ('De Van Velsens') beoefent Renate Dorrestein het edele kappersvak. Nu is juist in deze branche de beunhazerij niet van de lucht, zodat een dergelijke exercitie een zorgvuldige beschouwing ten aanzien van de kwaliteit van het gebodene betreft.

Mevrouw Dorrestein opent met de mededeling dat zij een boek voorbereidt. Heel opmerkelijk kwalificeert zij dat boek bij voorbaat reeds als een standaardwerk. Om deze tour de force te kunnen volbrengen leest zij nu dagelijks *NRC Handelsblad*. Dit beperkt zij dan echter kennelijk wel tot de opiniepagina. Dat is natuurlijk vragen om moeilijkheden: wie de eigenlijke inhoud van de krant ongelezen laat loopt groot risico de commentaren niet te kunnen volgen. Zo ook hier: Renate ergert zich groen en geel aan de haar aankijkende middelbare heren die haar met grote wijsheid een wereld uitleggen die niets te maken heeft met haar doordeweekse realiteit.

Gelet op dit misnoegen verbaast het dat haar eigen column eenzelfde beeld vertoont: ook zij kijkt de lezer met zorgvuldig geposeerde, peinzende blik aan en zij weet een apodictisch niveau te bereiken waarop een beetje goeroe jaloers zou zijn.

Na haar inleiding diskwalificeert zij mijn artikel over verkrachting binnen het huwelijk in de *NRC* van 30 augustus. Zij portretteert mij als dolgedraaide Zoroaster die zij wast, knipt en scheert. Daarbij plaatst zij zichzelf in de rol van mijn denkbeeldige echtgenote die soppend aan de afwas mijn onstuitbare vleeselijke begeerte opwekt. Een beeld dat nu juist weer erg ver verwijderd ligt van mijn alledaagse realiteit en iets wegheeft van vooroorlogs volkstoneel.

Wie zulke vooroordelen etaleert, louter op de persoon speelt en tot absurde conclusies komt moet het welhaast verkeerd hebben begrepen. Dat is dan ook zo.

Mijn mededeling dat de gehuwde man 'een zekere mate van rechtszekerheid dient te hebben over zijn positie' was blijkens de eraan voorafgaande, door Renate niet gelezen, althans door haar niet geciteerde zin een — door mij onderschreven — conclusie van het PvdA-Kamerlid Roethof in een eerder artikel over hetzelfde onderwerp. Als Renate de moeite zou hebben genomen dat artikel er even bij te zoeken zou zij — ook bij volledige onbekendheid met het juridische begrippenapparaat — meteen hebben gezien dat de stelling iets totaal anders — en veel gecompliceerder — betreft dan door haar in haar boze onschuld vermoed.

Het gaat er natuurlijk niet om of de vrouw ongewenst geslachtsverkeer met haar partner moet dulden. Moederlijke adviezen

dieper dan mannen — onder allerlei problemen gebukt gaan die terug te voeren zijn tot seksualiteit.

Ja logisch, meisjes worden bang gemaakt tot ver na hun huwelijk. Jongens niet want als Joop op zijn vijftiende wel drie vriendinnen heeft begint hij al een echte kerel te worden („Je zorgt dat ze niet zwanger worden, hè zoon?“), terwijl Vera een kleine slet is als zij op die leeftijd eens een nacht bij een vriendje wil blijven slapen („Hoe durf je op jouw leeftijd om de pil te vragen, kind!“).

Zolang kinderen — onterecht — geacht worden geen seksuele gevoelens te hebben omdat zij daar 'nog lang niet aan toe zijn', zal het op dat gebied wel tobben blijven. Oude volkswijsheden bevatten vaak een grote kern van waarheid en dat geldt dus ook voor jong geleerd, oud gedaan, hoewel je bij dit soort gevallen zou moeten zeggen jong goed geleerd, oud goed gedaan.

Ik pleit voor een uur seks-onderwijs per week, minimaal (niet over bloemen, bijtjes, zaadjes en eitjes maar over de plezierige kant van de zaak) vanaf de tweede klas lagere school. Bijvoorbeeld door Xaviera Hollander. Volgende week: seks bij volwassenen.

in de goed-Victoriaanse trant van 'close your eyes and think of England' zijn in enigszins beschaafde kringen zo rond de Eerste Wereldoorlog toch in onbruik geraakt. Had Renate bovendien een Burgerlijk Wetboek opgeslagen, dan zou zij weten dat daarin ook niets van dien aard is opgenomen. Mijn bezwaren betreffen ook niet de rechten van de man (die zijn er terzake niet) naar diens rechtszekerheid. Die zou volledig overboord worden gegooid indien de wet zou worden gewijzigd zoals bepleit, zonder gelijktijdige maatregelen ter voorkoming van valse aangiften.

Verkrachting als delict is naar de aard nu al moeilijk bewijsbaar. Gaat het om volslagen vreemden of personen van wie in redelijkheid mag worden aangenomen dat deze niet vrijwillig tot geslachtsverkeer overgaan, dan kan vaak met het bewijs van de coitus worden volstaan. Bij partners kan dat laatste niet omdat bij hen de coitus nu eenmaal niet geheel ongebruikelijk is. Het gaat dan alleen nog maar om de (on)wil van de vrouw. Die te bewijzen zal vrijwel altijd een onmogelijke opgave zijn.

Daarmee staat dan de deur wijd open voor valse aangiften. Verkrachting is een zeer ernstig misdrijf (er staat zelfs een hogere straf op dan op bij voorbeeld mishandeling met dodelijke afloop!). Bij een dergelijk delict kan (en zal dus) voorlopige hechtenis worden toegepast. Dat betekent dat de verdachte — in afwachting van de resultaten van het onderzoek — voorlopig zijn schoenveters moet inleveren en de cel ingaat. Na geruime tijd blijkt dan dat dat — naar de aard ook nog eens zeer onsmakelijke — onderzoek niets oplevert, maar dan is

het kwaad geschied. Bij een vrijwel onbewijsbaar delict is ook de valse aangifte niet vast te stellen, zodat die ongestraft kan plaatsvinden. Daarmee is de mannelijke partner dan volstrekt chantabel geworden. Naar maatstaven van behoorlijke wetgeving is dat onaanvaardbaar.

Mijn opmerking dat er 'een méér dan graadueel verschil' bestaat tussen de verkrachter en de partner betreft een ander en verdergaand principieel bezwaar. Wanneer een man het vertikt te respecteren dat zijn partner op het ene moment nog wel en op het volgende moment niet meer met hem naar bed wil, is er iets grondig mis met de relatie tussen hen beiden. Over de persoon van de dader in strafrechtelijke zin zegt het letterlijk niets. De man die in die relatie faalt wordt daarmee nog geen misdadiger die een gevangenisstraf van twaalf jaar verdient. Het is een relationeel probleem dat in die sfeer moet worden opgelost. Komt het stel (er zijn er immers twee voor nodig) er niet uit, dan dient die ongelukkige relatie te worden verbroken. Vanaf dat moment heeft de vrouw jegens haar ex-partner dezelfde — strafrechtelijk gesanctioneerde — bescherming als tegenover iedere willekeurige vreemde.

Aan Renate zal dit alles voorbijgaan; voor haar staat bij voorbaat vast dat mannen gorilla's en vrouwen ziertjes zijn: Barbertje moet hangen. Het zij zo. Toch zou ze er goed aan doen het advies te volgen dat de bonafide kappers hun cliëntèle geven in antwoord op de zwarte knippers: kijk eens wat vaker in de spiegel (van de kapper).

Mr F. J. van Velsen, Haarlem

'Het bewijzen van de (on)wil van de vrouw is vrijwel altijd een onmogelijke opgave.'

DE TIJD 28/10/1988

Liefdeslijn kwetst volkszanger vkr 6

„Als u weet dat Vader Abraham zijn eerste tv-show voor de KRO deed en zijn katholieke achtergrond kent, dan begrijpt u misschien waarom de opmerkingen juist van die omroep zo hard aankomen.“ Op de burelen van Pierre Kartner — alias Vader Abraham — heeft het KRO radio-programma *Zalige Liefdeslijn* voor ontsteltenis gezorgd. Dat presentator Paul van der Lugt Vader Abrahams duet *Waarom huil je nou* met de zevenjarige Tessa afkraakte, raakte Kartner nauwelijks. Geschokt is hij echter over de toespelingen die Van der Lugt gemaakt zou hebben over vermeende pedofiele trekjes van de volkszanger.

Kartner heeft de KRO om schriftelijke excuses gevraagd en rectificatie in Van der Lugts programma op Radio 3. Volgens Pierre Kartner zou de presentator het plaatje hebben aangekondigd met de zin: „Die Pierre, die dacht dat pedofilie uit de taboesfeer is gehaald (...).“ Vervolgens zingen Tessa en Opa Abraham samen over echtscheidingsperikelen. *Waarom*

huil je nou gaat over een kind wiens ouders ruzie hebben. Ze komt uithuilen bij opa en deelt hem zingend mee: „En als ik dan eens met je trouw, we zouden samen heel gelukkig zijn, omdat ik heel veel van je hou.“ Waarop Van der Lugt zou hebben uitgeroepen: „Dat is toch niet gezond!“

Niet alleen Vader Abraham, die zich als vieze man te kijk voelt gezet, is onthutst. Ook Tessa zelf — het is haar eerste plaatje — is door de affaire aangeslagen. „Mensen die het programma gehoord hebben, spreken haar er op aan. Zij begrijpt er natuurlijk niets van. Ook ten opzichte van Tessa en haar ouders voelen we ons verplicht stappen tegen de KRO te ondernemen“, aldus een medewerkster van Kartner.

De KRO is niet van plan in te gaan op het verzoek tot rectificatie. „Er is in het programma alleen over de kwaliteit van het plaatje gesproken. En dat mag. We hebben Kartner laten weten niet op zijn verzoek in te zullen gaan.“

Vader Abraham overweegt gerechtelijke stappen.

Engelschman voorvechter van emancipatie homoseksuelen

Oprichter van
COC overleden NRC

AMSTERDAM, 29 okt. — Op 75-jarige leeftijd is deze week Niek Engelschman, de oprichter van het COC (de Nederlandse vereniging tot integratie van homoseksualiteit) overleden. Onder de schuilnaam Bob Angelo richtte hij in 1939 het blad 'Levensrecht' op, waaruit na de oorlog het COC voortkwam.

Van onze verslaggeefster ^{VK 29}
AMSTERDAM — Niek Engelschman, oprichter en eerste voorzitter van het COC, de belangenvereniging van homoseksuelen is donderdag op 74-jarige leeftijd gestorven. Engelschman is twintig jaar voorzitter geweest van het COC.

De organisatie begon in 1946 onder de naam Wetenschappelijk, Cultureel en Ontspanningscentrum Shakespeare Club met Engelschman als voorzitter. Hij bleef dat tot 1966, het jaar waarin de organisatie allang de versluierende naam had afgeworpen (alleen nog voortlevend in de afkorting COC) en werd aangeduid als vereniging tot integratie van homoseksualiteit.

Acteur

Bij het veertigjarig bestaan van het COC werd Engelschman door minister Brinkman van WVC koninklijk onderscheiden. Met die onderscheiding werd voor het eerst openlijk waardering geuit van de kant van de overheid voor de betekenis die het COC in Nederland heeft voor de emancipatie van homoseksuelen en respect getoond voor de manier waarop mensen als Engelschman vlak na de oorlog moeizaam vochten tegen toen algemeen heersende vooroordelen over homoseksualiteit. Vooroordelen die niet in het minst bij de overheid zelf leefden en zich hebben geuit in openlijke tegenwerking van de vereniging in de eerste tientallen jaar van zijn bestaan.

Engelschman, acteur van beroep, werd in Amsterdam geboren. Hij was actief in de vakbond Mercurius (voorloper van de huidige Dienstenbond FNV), het AJC (Arbeiders Jeugd Centrale) en de Revolutionair Socialistische Arbeiderspartij. Al voor de oorlog verliet hij deze partij. Hij werd zich bewust van zijn homoseksuele voorkeur en daarmee van het isolement waarin hij verkeerde. In die tijd werd homoseksualiteit doodgezwegen. Er werd nauwelijks over gepubliceerd, over gepraat, over nagedacht. De zeldzame keren dat er over werd gesproken of geschreven, was het in afkeurende zin.

Engelschman wilde zijn politieke energie liever besteden aan het doorbreken van die situatie. Met enkele vrienden gaf hij voor de oorlog een rondschrift uit waarin hij het tijdschrift „Levensrecht” aankondigde. De inval van de Duitsers verhinderde dat het echt zover kwam. Engelschman dook onder (nadat hij de namen op de verzendlijst van zijn rondschrift uit het hoofd had geleerd om vervolgens de lijst te vernietigen), en ging in het verzet.

Weerstand

In 1946 kwam Levensrecht alsnog uit. Tegelijk werd een lezerskring opgericht onder de naam Shakespeareclub. Die lezerskring werd snel opgezet in een vereniging, het Cultuur en Ontspanningscentrum, de voorloper van het huidige COC. Engelschman heeft er altijd naar gestreefd de vereniging zowel te laten dienen als ontmoetingscentrum voor homo's als een beweging die opkomt voor politieke rechten van een minderheid.

De weerstand tegen de vereniging, de leden en het bestuur waren aanvankelijk groot. Jarenlang werden de activiteiten nauwgezet gevolgd door zedenpolitie en justitie. Intimidatie van bestuursleden werd niet geschuwd. Engelschman, die aanvankelijk optrad in de vereniging en publiceerde onder het pseudoniem Bob Angelo, heeft zelf ook onder zware druk gestaan. Hij werkte na de oorlog voor de KRO als hoorspelacteur. Toen de omroep lucht kreeg van zijn werk voor het COC werd hij ontslagen. Dertig jaar later ontving Engelschman alsnog excuses van de KRO-leiding.

Heel bijzonder was dat Engelschman altijd de confrontatie aanging met politie, justitie en de rest van de maatschappij. Hij liet de scheldpartijen over zich heen komen en probeerde vervolgens de tegenpartij ervan te overtuigen dat hij opkwam voor mensenrechten, in dit geval die van een seksuele minderheid. Engelschman en zijn toenmalige collega's in het bestuur zochten nadrukkelijk contact met opinieformers in de maatschappij. Zo werden gesprekken geopend met de katholieke psychiater C. Trimbos en dominee A. Klamer. Dat heeft ertoe geleid dat beiden in hun radioprogramma voor het eerst aandacht vroegen voor de bijzondere positie van de homoseksuelen. Ook Trimbos en Klamer keurden homoseksualiteit niet meteen „goed.” De manier waarop het vroege COC-bestuur en zijn voorzitter hen benaderde en voorlichtte, leidde wel tot een eerste open discussie over het onderwerp.

Ernst Braches: *Nachtboog*.
Uitgeverij Meulenhoff. 108 blz.
Prijs: f 27,50.

Er valt ook onder debutanten een zekere vergrijzing te constateren. De gemiddelde leeftijd ligt de laatste jaren eerder rond de dertig dan rond de twintig. Veel mensen schijnen tegenwoordig eerst hun studie af te willen maken, of een degelijk vak te willen leren én uit te oefenen, voordat ze zich op het ongewisse schrijverspad begeven. Ernst Braches, tot begin dit jaar hoofd van de Amsterdamse Universiteitsbibliotheek, is al helemaal niet over één nacht ijs gegaan. Hij heeft zelfs de VUT afgewacht voordat hij met de verhalenbundel *Nachtboog* debuteerde. Maar dit debuut mag er dan ook meteen zijn.

Nachtboog is om meer dan één reden een opmerkelijke bundel. Al in het eerste verhaal introduceert Braches een gewaagd, want - ook zonder Oude Pekela - omstreden thema: pedofilie. Even opmerkelijk is zijn stijl. *Nachtboog* is een moeilijk, ontoegankelijk, maar daardoor juist aantrekkelijk boek. De verhalen 'lijden' aan een lichte vorm van autisme, alsof ze hun betekenis liever verborgen zouden houden, waardoor ze juist extra intrigeren. De meeste zinnen zijn kort en in zichzelf besloten. Ze wijzen niet behulpzaam terug of vooruit. Een willekeurig voorbeeld: „Hij schrok wakker in diepe schemer. Regen vlaagde sissend binnen. Een jaloezie klepte dicht, viel open, sloeg opnieuw dicht, de andere piepte op de haak. Het bruisde zwart en wild.” Dit zijn zinnen die elkaars nabijheid niet goed verdragen.

De verhalen in *Nachtboog* vragen erom vaker dan eens gelezen te worden, zoals goede poëzie. Zij geven zich maar langzaam prijs, beeld voor beeld. De 'camera' moet bij zijn slakkegang worden gevolgd: „Ik zette de bril op mijn voorhoofd. Toen ik vooroverboog om de benzinekraan open te draaien, zag ik twee bestofte bruine kindervoeten. De magere benen waren bekrast en droegen donkere littekens. Een schraal torsje. Ten slotte het muizige gezicht.”

Zes van de zeven verhalen spelen zich af in Nederlands-Indië, maar een Indische bundel is *Nachtboog* daarmee nog niet. Braches, geboren in Padang in 1930, haalt geen idyllische herinneringen op aan zachthandige baboes, betoverende landschappen of buigende inlanders die het de Europeanen naar de zin proberen te maken. Evenmin valt er trouwens een anti-kolonialistisch bewustzijn in de bundel te bespeuren. Vertrouwd Indisch in het opmerkelijk regenachtige Indië van Braches zijn alleen woorden als djongos, krossie malle, goeling en waroeng en de 'Verklaring van exotische woorden'

Ernst Braches (foto Freddy Rikken)

ERNST BRACHES OVER PEDOFILIE

Stinkende mannen in bevleekte kleren

achterin. De tropen vormen niet veel meer dan het decor waartegen zich tijdloze gebeurtenissen afspeelen.

In de verhalen figureren 8 tot 12-jarige eenzame, ouderloze jongetjes, half Indisch, half Europees, die begeerd worden door volwassen mannen. Er is geen alwetende verteller die de verhalen van psychologisch commentaar voorziet, en de jongens van een verleden of toekomst. De lezer is dus met hen overgeleverd aan een beklemmend heden.

De kracht van dit debuut ligt niet in het opheffen of in het 'bespreekbaar maken' van het taboe op pedofilie, maar eerder in de bevestiging ervan. Er rust een doem op deze 'liefde die geen liefde is'. De verhalen spelen zich af in verdachte omstandigheden: in de schemering, bij nacht en ontij. De enige die toekijkt is de maan, de 'nachtboog' waar de bundel zijn titel aan ontleent.

In het verhaal 'Op Walodjeng' lijkt er iets moois te zijn tussen een kleine en een grote jongen. Maar de zuiverheid van hun gevoelens wordt overschaduwd door de aanwezigheid van stinkende mannen in bevleekte kleren, een hysterisch bloot meisje en een masturberende gek.

Steeds is er de suggestie van god, gebod en zonde, van regels en wetten die niet alleen de erotische, maar alle betrekkingen tussen een man en een kind in de weg staan. Zij zijn daardoor gedoemd langs elkaar heen te leven, ieder in zijn eigen eenzame wereld. Het lugubere, maar prachtige verhaal 'De ogen van de nacht' is daarvan een

goede illustratie. Een jonge man wordt gedwongen de nacht door te brengen met het jongetje op wie hij verliefd is, zonder dat hij hem aan mag raken. Hij voert een duihvelse strijd tegen zijn seksuele verlangens, door niet meer dan een rolkussen van het kind gescheiden. Het valt niet uit te maken of er iets ergs gebeurt, of dat het alleen het maanlicht is dat hem parten speelt. „Een gitzwart wier wiegde. Het stroomde er traag, het golgde en vloede, het boog neer en richtte zich op, het strekte zich en trok zich terug. Nachtzwart glom het terwijl het als een schaduw tussen de schaduwen bewoog. Toen zocht het een uitweg.”

De man is zozeer begaan met zichzelf, dat hij niet in staat is het kind goed te observeren. Pas de volgende ochtend blijkt het een gebrek te hebben. Voor de lezer, die net als de man opging in het nachtelijke schimmenspel, maar het ook had kunnen weten, is deze ontdekking al even schokkend.

Het laatste verhaal, met de exotische maar onverklaarde titel 'Valdemar Daae', speelt niet in de tropen, maar in de winderige Hollandse polder. De 12-jarige hoofdpersoon wordt met liefde en respect benaderd door zijn pleegouders. Maar ook hij is gedoemd tot eenzaamheid, omdat zij zijn (Indische) achtergrond niet kennen en hem daarom nooit zullen begrijpen. Met kleine variaties duikt telkens, als een stokregel, een lyrische verzuchting op, die het statenloze kind typeert: „Hij wist niet of hij er gelukkig of ongelukkig was.”

JANET LUIS

Handoplegging

Op 7 juli van dit jaar trekken de 14-jarige Tatiana en vriendin Marie samen met vier opgeschoten knapen het bos in van Missillac, dorp in het noord-oosten van Frankrijk. Een mooie dag voor kalverliefde, maar de temperatuur loopt op en het juveniel gefrunk uit de hand. De twee meiden moeten het bovenstuk ontbloten en wanneer de jongens de exhibitie integraal willen, neemt Marie de lange spillenbenen, ontkomt. De jonge honden gooien zich op Tatiana die vijf keer verkracht wordt. Na afloop krijgt het meisje te horen dat zij onder geen beding over het gebeuren reppen zal. "Als je klikt of vervelend gaat doen, ben je ons vriendinnetje niet meer. Klap je uit de school, kun je klappen verwachten. Wij branden je tepels af, maken je van kant".

Twee maanden lang dient het doodsbanige meisje als speelbal, doorstaat een gamma aan seksuele fantasieën, de jongens geven blijk van rijke vicieuze verbeelding. Hoe meer piefels hoe meer vreugd: de bende krijgt versterking van een ander klad dorpsjeugd. Op 9 augustus wordt Tatiana door een tiental gasten meer dan vijftig keer genomen. Het verhaal stond in de kranten, ook dat het dorp partij koos voor de jongens, toen men die eindelijk bij de kladden nam.

Ver van Missillac probeert een kind te genezen van de zomer van 1988; haar moeder, alleenstaande vrouw met drie kinderen, ondervond zoveel dorps vijandigheid dat zij haar werk opgaf en ook verhuisde. De lokale publieke opinie, oordelend dat het meisje meegaand was en kreeg waar zij om vroeg, beschermt de zonde-bokken als slachtoffers.

Het stond in de kranten, je stoot zowat dagelijks in de pers op incestverhalen, kinderporno, kollektieve verkrachting. In de Nederlandse "De Telegraaf" van 24 september staat het verhaal, 'te erg voor woorden', van de 15-jarige Utrechtse Yvonne die op haar twaalfde jaar op Hoog Catharijne -de hete buurt- begint te tippelen en een paar jaar later door vader en stiefmoeder op gezette tijden dronken wordt gevoerd en tegen betaling uitbesteed als kollektief vertier voor buurtbewoners.

De vrouw nog steeds nigger of the world? Het gebeurt ook met jongens, zoals dat in België gevaarlijk getuigen is, maar in regel blijft de vrouw, van baby tot bejaard, in zoveel ogen het 'weerloze' geslacht, de fysiek aantrekkelijke prooi, met wat viriele overredingskracht gemakkelijk op de rug te leggen.

Men zegt dat het niet méér gebeurt dan vroeger, misschien minder, maar men er nu durft over te spreken. Vandaar dat bepaalde kranten soms kolommen te kort schieten voor een relaas van stuitende feiten waar de lezer gnuiwend kennis van neemt.

Verkrachting, incest, kinderporno, vallen terug te voeren tot primair machtsmisbruik. Zolang die op grote schaal wordt toegepast, vertegenwoordigen wij een aapmensachtige samenleving, alle personal computers en digitale hoogstandjes ten spijt. De nieuwste stap vooruit in Frankrijk is dat de politie niet langer licht wanneer een vrouw aangifte doet van een verkrachting... Het stond in het weekblad "Le Nouvel Observateur" van eind sep-

tember, in het omslagverhaal dat nog eens uitstippelt wat het lokaas te wachten staat wanneer zij de moed opbrengt haar schoffeerder voor de rechter te dagen. De advocaat van de tegenpartij zal haar honend aanwrijven meegaand te zijn geweest, sneren dat haar 'nee' niet overtuigend klonk, een uitnodigende weigering. De goegemeente wordt in alle delikate aspecten betrokken, men hoort de buurt uit of er bij madame X. vaak heren over de vloer kwamen... Met taktvolle konsideratie wordt voor het tribunaal overwogen in hoeverre de verkrachte frigide zal blijven.

Kleuters lijken de geile appetijt vandaag extra te prikkelen. Wie denkt dat wij van de jaren zestig geleerd hebben op een bevrijde manier te rotzooien, zonder rem en met respect, ziet de seksuele revolutie zich aan zijn kinderen vergrijpen. Een hallucinant inspelen op het gezegde dat een kinderhand gauw gevuld is.

- +++
- Is dat de oktoberzon, die gouden medaille?
- Kranz-Josef Strauss
- +++

Machtsmisbruik. De verkrachter van Poperinge.

Een vriend woont in de Westhoek en wordt twee weken geleden in het Maria-ziekenhuis van Poperinge opgenomen. Amice is oprecht agnosticus, die de godsdienst en zijn beoefenaars op een gezonde afstand houdt, maar moest bij hoogdringendheid onder het mes en in een straal-een aura van zoveel Westvlaamse kilometers valt geen kliniek zonder crucifix te bekennen. Bovendien verspeelt amice dan bijstand van de huisdokter die ziektes binneste als dokters broekzak kent.

Amper ligt amigo tussen de Maria-lakens of een meneer pastoor steekt zijn ronde lachende koppeje door de deurkier. Copain wuift de blijde verschijning weg. Een halve dag later ontwaart hij bij het ontwaken een andere zwartrok, in zilvergrijs kolbert, aan het voeteneind, joviaal gestukulerend. Maat maant geestelijke aan op te hoepelen. Een etmaal na dien stuift de kliniek-aalmoezenier de kamer binnen, uit een olijk vat kwinkslagen tappend. Gabber gebaart dat hij daar niet van gediend is.

Een dagje wapenbestand. Kameraad lijdt helse pijnen. ('t Zal hem leren.) Krijgt bezoek van moeder, op haar hielen gevolgd door zwaar geschut. Monseigneur Pol Mol, deken van Poperinge. Zieke broeder vraagt om niet gestoord te worden, Mol neemt een stoel en installeert zich. De bedlegerige kout met haar die hem die gekweld dagen schonk. Plots staat meneer de deken op, buigt zich over de heiden, tekent geroutineerd een kruisje op zijn voorhoofd en maakt zich uit de vissersvoeten.

Naar het schijnt krijgt de klerus aan de balie inzage van verse aanvoer aan patiënten in het Maria-ziekenhuis en trekt vervolgens op hostietoet door de gangen. Gaat het niet goed-schiks, dan hostiel.

Lig je gevloerd, wordt je ziel door de plaatselijke Pol Pot gezandstraald. In West-Vlaanderen blijven vrijzinnigen boatpeople of the country.

door
Johan
ANTHIERENS

dag 5 oktober 1988 - *DE MORGEN*
[5/10/88.]

HP 8
Too hot to handle (4)
(HP 27 augustus 1988)
De vorige maand bracht De Tijd een serie verhalen over het vermeende incestschandaal in het Engelse Cleveland. Terwijl deze serie met de indruk wekte dat dit 'schandaal' meer dan een incident was, is het nu blad dat de hoopgemaakte achtergrondinformatie geeft over de hysterie rond kinderporno en pedofilie. Ik waardeer het bijzonder dat uw blad de moed heeft gehad om tegen de stroom in te gaan en dit uitstekend gedocumenteerde artikel van Peter Hofstede te plaatsen.
Den Haag Jan Schuur

Too hot to handle (5)
(HP 27 augustus 1988)
Ook ik onderga nu man aandeel in de huidige pedo-hysterie en niet in het minst mijn minderjarige partner: er is een gerechtelijke procedure tegen mij gaande vanwege ontucht met een minderjarige. Vandaar dat ik met meer dan gewone belangstelling de essays van Peter Hofstede gelezen heb. Waar ik echter mee zit is het volgende: de stukken van Hofstede maken een dermate doorzochte en gedetailleerde indruk dat er slechts twee mogelijkheden zijn: of Hofstede verzint de hele boel bij elkaar, of zijn ondedukkingen worden door de andere media genegeerd; ik merk er in ieder geval niets van dat zijn analyses in brede kring ingang hebben gevonden. Peter, of je bent een grote fantaat, en in dat geval moge Andrew Vachas je lynchen, of je behoort tot de beste journalisten in Nederland, en in dat geval nodig ik je alvast uit voor een feestje ter sjuwete in mijn gevangencel.
Utrecht Robby Elmore

zaterdag 8 oktober 1988

NRC

TESTBEELD

Symbolische porno

Het merkwaardigste programma dat de Nederlandse televisie heeft voortgebracht is ongetwijfeld de *Mini Playback Show*. Kinderen van zo rond de tien jaar imiteren hier hun favoriete popzanger met zang en dans. Het programma heeft alles wat televisie kan bieden: travestie (kinderen uitgedost als volwassenen), ont koppeling van beeld en geluid (de lippen boetseren klanken, maar het geluid komt van

slechts op hint, wordt door de bewegingen ritmisch geillustreerd. Een speciale rol is daarbij toebedacht aan de handmicrofoon, instrument ter versterking van de boodschap (de passie) en vormgegeven als een forse fallus. De manipulatie van de handmicrofoon is voor de zangeres wat de kunst van de waaier was voor de geisha: instrument van verleiding en afwering. Het samenspel van mond en micro is een choreografie van orale seks, waarvan de symboliek zelfs een visuele analfabeet niet kan ontgaan.

Door Ron Kaal

de band) en miniaturisering (klein verbeeldt groot). Dit is de wereld van fop, waar niets is wat het lijkt, een catalogisering van de mogelijkheden van het medium.

De reactie van de kijker schommelt tussen bewondering en weerzin. Bewondering voor het inlevingsvermogen (als in een droom), voor de afwezigheid van plankenkoorts, voor het ritmisch naturel, voor het theatrale vertoon (het manueel is perfect geobserveerd). Weerzin is er tegen de presentatie. Opmaak en kleding veranderen het kind minder in de ster dan wel in een replica, een Barbie-pop. Make-up en pruik in combinatie met laag uitgesneden en hoog opgesneden jurken transformeren de meisjes (zij vormen de meerderheid) tot volwassenen op zakformaat.

Het repertoire van popmuziek beslist vooral de liefde. De aanbestede wordt bezongen, de verlating betreurd, de smachting tot klinken gebracht. De overheersende vorm is de serenade, de melodische hofmakerij. De geschiedenis van de serenade is verbonden met die van vervalzing, verkleedpartij en rolverwisseling. Cyrano leent zijn retorische gave aan een ander om Roxanna te kunnen aanbidden. Don Giovanni dwingt Leporello tot een verkleedpartij (E tutto amore) en brengt in zijn schaduw een serenade aan Donna Elvira. Je ziet de pop, maar je hoort de buikspreeker. De grammofoon nu is een *Cyrano-machine*, om een begrip van Evan Eisenberg te lenen: een instrument om de liefde mee te bezingen. De grammofoon is de *stand-in* van de stemlozen.

De vertolking van popmuziek is niet alleen een kwestie van keel en stembuiging, maar ook van theater. Het is een lichamelijke encensering van de tekst en, als bij zoveel toneelspel, vooral een overdrijving. Waar de tekst

opgetuigd tot miniatuur-volwassenen. Het spel dat de zangeres met de microfoon speelt is in de popmuziek een bewuste suggestie. Het kind dat de zangeres na doet imiteert ook dat spel. Maar het kind weet niet wat het imiteert: de kijker weet dat wel. De aantrekkingskracht van het programma ligt minder in de perfectie van het spektakel, dan in de verlustiging van de kijker. Het geluid kan de kijker niet boeien (dat is radio); het beeld maakt hem tot voyeur. Het is pikant dat het juist de kro is die dit programma brengt. Een katholieke opvoeding leidt, gelijk bekend, tot van alles, maar zelden tot iets goeds. De repressie van het natuurlijke, de gelijkstelling van seks met onkuisheid, de bestraffing van alleen al de *gedachte* aan genot met boetedoening en koude stortbaden, heeft menige geest verbogen. Ontucht en tucht, dat zijn de polen waartussen dat denken zich beweegt. En waar de geest niet gaan mag, daar kronkelt hij zich een weg. De omroep die het niet zou wagen een pornofilm uit te zenden, brengt nu wekelijks een symbolische pornovoorstelling. Daarin wordt het natuurlijke (de jeugd, de onschuld) ten tonele gevoerd in de travestie van het onnatuurlijke (de imitatie, de vormomming). De ernst en toewijding die het kind in het spel legt wordt bron van bespotting en dubbelzinnigheid. Het kind is hier geen kind, maar een *mini*: de fetisj van volwassenheid. (E tutto amore).

kro's *Mini Playback Show*, dat is Pipo in Oude Pekela.

Groenman (D66): Ik mocht niet slagen

JK 29/9

door Louis Cornelisse

DEN HAAG - Louise Groenman is gisteren tegen een politieke muur aangelopen. „Het is treurig. Alle partijen zijn het eens met mijn initiatief, maar door rare manoeuvres mag ik niet slagen.”

De minister van justitie kon ook gisteren geen tijd vrijmaken om naast het D66-Kamerlid achter de regeringstafel te gaan zitten. Net als de dag ervoor liet de VVD'er Korthals Altes weten dat hij het verloop van Groenmans initiatief wel uit de handelingen (het steonografisch verslag) zou volgen. Een goede inschatting, want haar voorstel haalde het bij lange na niet. En hij hoeft ook niet, want het is haar voorstel.

Het D66-idee om het mogelijk te maken dat organisaties voor individuen een rechtszaak beginnen, onderschrijven alle 150 parlementariërs. Het vervelende voor Groenman is alleen dat zowel het kabinet als de PvdA met een algemene wet gelijke behandeling is gekomen. De regeringspartijen CDA en VVD hebben dus geen behoefte aan het succes van het initiatief. Groenman, want dat zit ook in het allesomvattende wetsvoorstel van het kabinet. Voor de PvdA geldt hetzelfde, maar kon het volgens Groenman gisteren 'niet maken' haar idee de grond in te boren. „Al met al een kinderachtige toe-

Mevrouw Groenman (D66, rechts) en een medewerkster achter de regeringstafel: ... regeringspartijen hebben geen behoefte aan het succes van haar initiatief. FOTO SABLEROLLE

stand," vindt Groenman. „Groepsactie wordt door iedereen geaccepteerd. Tenminste als het gaat om discriminatie van ras, godsdienst en geslacht. Maar de regeringspartijen CDA en VVD zijn bang dat daarin omstreden gevallen worden meegenomen, zoals ho-

moseksualiteit en de vrijheid van meningsuiting. Dat is niet de bedoeling." Eer dat het gehele wetsontwerp gelijke behandeling van het kabinet door de Tweede Kamer is behandeld zijn jaren verloren, denkt Groenman. „Waarom kunnen we

dan niet een onomstreden onderdeel naar voren halen? De rechter heeft voor discriminatie naar godsdienst, geslacht en ras al normen. Nu kunnen alleen individuen naar de rechter stappen. Veel mensen doen dat niet, omdat ze denken dat dat te duur is of omdat ze er

tegenop zien." Groenman vindt het onbegrijpelijk dat vooral het CDA er zich bij de behandeling van haar initiatief met een Jantje van Leiden vanaf maakt, omdat het later toch wel wordt geregeld. „Wat de CDA'er Krajenbrink dinsdag deed was op zijn zachtst gezegd onhoffelijk tegenover mij. Hij deed het af met een soort stemverklaring, dat het CDA het voorstel 'nog niet opportuun' vond." Het D66-Kamerlid kan zich daar giftig over maken: „Dat betekent wel dat er jaren voorbij gaan voordat belangenorganisaties kunnen procederen voor de mensen voor wie ze staan. Neem nou mensen die in de knel komen door het stel van sociale zekerheid. Minister De Koning zei pas nog dat een zaak, waarin iemand zich tekort gedaan voelt, wel een jaar of acht kan duren. Zo'n lange adem heeft toch bijna niemand?" Getergd wordt Groenman als haar collega's Swildens (PvdA) en Rempt (VVD) menen dat het toestaan van groepsacties voor het gerecht te veel geld gaat kosten. Groenman: „Het is logisch dat het op den duur een besparing oplevert. Allerlei kleine procedures worden samengebracht. Maar los daarvan: het is toch te gek dat de hele Kamer iets wil en het niet doet omdat er gewacht moet worden op een wet waar tal van andere zaken in worden geregeld, die hier niets mee te maken hebben?"

Voorschotje D66 op wet gelijke behandeling weggeschoten

JK 28/9

Van onze parlementredactie DEN HAAG - De Tweede Kamer wil nog geen wettelijke regeling die een organisatie in staat stelt te procederen voor een individuele klager. CDA, PvdA en VVD willen een dergelijke regel liever opnemen in de algemene wet gelijke behandeling, die de Kamer binnenkort bespreekt.

Daarmee werd een initiatief-wetsvoorstel van het D66-Kamerlid Groenman gisteren al kopje onder geduwd. Alle fracties vonden het voorstel van Groenman om 'groepsactie' te regelen sympathiek, maar hadden er op dit moment geen behoefte aan.

De regeringspartijen CDA en VVD meenden zelfs dat het wijzer is te wachten op de brede Algemene wet gelijke behandeling van het kabinet en het initiatiefvoorstel van de PvdA tegen seksdiscriminatie. De CDA'er Krajenbrink: „Dit is geen logische volgorde." VVD-woordvoerder Rempt: „De VVD wil ook groepsactie, maar vindt dat nu nog niet opportuun.”

Haar collega Swildens (PvdA) vond het loskoppelen van de groepsactie van de rest van de onderdelen van de wet gelijke behandeling ook niet goed, maar vroeg zich tevens af of het wel een goed voorstel was. Er liggen volgens haar betere klaar. Lankhorst (PPR) en Wolffensperger (D66) vonden die bezwaren gezocht.

VVD kraakt adoptienota Korthals Altes botst met eigen partij

JK 21/10

door Milja de Zwart

DEN HAAG - VVD-Kamerlid Hans Dijkstal is zeer kort over de notitie 'Adoptie anders dan door een echtpaar' van zijn partijgenoot minister Korthals Altes (justitie). „Dat is op zichzelf een waardeloze notitie.”

Rustig achterover leunend in zijn stoel wuift Dijkstal zo het idee weg dat de VVD-fractie wel eens in haar maag kon zitten met Korthals Altes' notitie. De minister kondigde afgelopen voorjaar aan de huidige adoptieregels iets te willen versoepelen voor alleenstaanden en familieleden. Te denken valt aan een echtpaar dat door scheiding of overlijden tijdens de adoptieprocedure uit elkaar valt, of aan een man of vrouw waarvan de huwelijkspartner zoek is of geestelijk gestoord. Maar naast die verruiming wil Korthals Altes, in het belang van het kind, uitsluiten dat homoparen of ongehuwde heteroparen een kind adopteren. De tegenstand in de Kamer, die maandag de notitie bespreekt, is groot. Van de grote fracties is alleen het CDA op de hand van Korthals Altes. Maar dan nog: wat woordvoerder Ali Doelman-Pel betreft hoeft er eigenlijk niets te worden versoepeld aan de huidige regels. Ten eerste gaat het maar om een zeer beperkt aantal kinderen, 44 Nederlandse en 700 buitenlandse, en ten tweede vindt ze dat Korthals Altes juist hier het gladde pad der inconsequentie opgaat. Het mildeste oordeel vanuit de hoek van de tegenstanders uit de Twee-

de Kamer komt van D66-Kamerlid Louise Groenman: „Het is een open discussiestuk." Dijkstal is daar een stuk venijniger over. Hij vist de notitie uit een stapel papier, toont de laatste pagina en zegt: „Kijk, dit heb ik nog nooit eerder meegemaakt. De notitie eindigt in een reeks vragen!”

Eensgezind

De meerderheid in de Tweede Kamer komt eensgezind tot het oordeel dat, in het belang van het kind, juist niemand van te voren moet worden uitgesloten van adoptie. „Ik denk er héél anders over, aldus Groenman. Iedereen, ongeacht seksuele geaardheid of het bezit van een boterbriefje, kan een goede ouder zijn." Ook PvdA-Kamerlid Ineke Haas-Berger denkt in dezelfde richting. Geconfronteerd met de mening van Dijkstal zegt zij: „Als dat waar is, dan kan ik maandag wat bereiken met de VVD." Dijkstal: „De vraag die essentieel is: 'Waar ligt het belang van het kind en hoe kunnen we dat vaststellen', wordt niet beantwoord in de notitie. Die is zeer eenzijdig vanuit een juridische invalshoek geschreven. Heel ingewikkeld ook: hoe adoptie zich verhoudt tot het familie-, personen-, afstammingsrecht." Volgens Dijkstal heeft Korthals Altes zo de discussie over verruiming van de adoptieregels op het verkeerde been gebracht. „Er wordt nu alleen nog maar gepraat over de vraag of de overheid al dan niet alternatieve samenlevingsvormen moet aanvaarden en of er wordt gediscrimineerd. Ik weiger die dis-

cussie te voeren. Mijn redenatie is volstrekt anders. Versoepeling is hard nodig: belemmeringen die geen doel dienen moeten worden weggenomen." Omdat Dijkstal vindt dat adoptie en pleegzorg in elkaars verlengde liggen, zoekt hij aansluiting bij de procedure die in de pleegzorg wordt gehanteerd, waarbij gekeken wordt of het 'klikt' tussen pleegkind en verzorgers. „Dat betekent dat er twee volwassenen in beeld komen - of één, inderdaad - ik laat in het midden van welke kunne, en dan gaat het erom of die in staat zijn of is een hechte, affectieve band met het kind te krijgen." Het CDA zal hij voor zo'n benadering niet over de streep kunnen trekken. „Als ik uitga van het belang van het kind - en let wel, een adoptiekind heeft altijd een verleden, hoe jong het ook is - en ik zoek de meest natuurlijke situatie, dan kom ik toch terecht bij een man en een vrouw in de meest doorzichtige relatie en dat is het huwelijk." Dijkstal erkent wel dat er juridische problemen kunnen ontstaan bij adoptie door ongehuwden, maar beschouwt dat niet als onoverkomelijke hindernis. „In veel situaties zal de huwelijksband de beste oplossing voor het kind zijn, maar ik zie niet in waarom dat bij wet moet worden geregeld. Om een voorbeeld te geven: een tante en een nichtje gaan al veel met elkaar om, die tante wil dat nichtje adopteren. Maar die tante woont samen met een andere vrouw, ze is lesbisch. Juridisch kan een kind natuurlijk niet twee moeders krijgen. Dan zeg ik:

dan moet daar dus een juridische oplossing voor komen." Het VVD-Kamerlid denkt dat de juridische bezwaren tegen adoptie door een ongehuwd homo- of heteropaar vrij eenvoudig kunnen worden weggenomen door de gegadigden een samenlevingscontract te laten opstellen. Bij adoptie van buitenlandse kinderen kunnen de problemen wat moeilijker liggen, als het donorland eist dat de adoptieouders gehuwd moeten zijn. „Ja, maar dan ligt het niet aan onze wetgeving, maar aan die van het donorland. En daarover politiek overleg voeren met bijvoorbeeld Sri Lanka lijkt me weinig zinvol." Voor Doelman-Pel is dat reden om nog sceptischer gezichten te trekken bij de voorgestelde versoepeling. „Waar praten we dan over: 44 kinderen." Reagerend op Dijkstals voorbeeld over de tante en het nichtje: „Ik zie daar een inconsequentie." Van Korthals Altes zou bij wijze van uitzondering een tante een nichtje mogen adopteren, ook als ze samenwoont of alleenstaand is. Maar Doelman-Pel vraagt zich af waar dan de grens ligt: geldt de bijzondere omstandigheid ook in het voorbeeld van Dijkstal, waarbij de tante lesbisch is? „En waarom in plaats van de tante de buurvrouw niet? Die kan ook een hechte, affectieve relatie met het kind hebben. Als Korthals Altes geen betere onderbouwing hiervan geeft, dan vind ik dit soort versoepelingen niet passend. Want waar ligt nu het wezenlijke verschil dan tussen een buurvrouw en een tante?"

'Ministers discrimineren homo'

TR 29/9

Van onze kerkredactie
UTRECHT - Uitsluiting van bepaalde groepen mensen, zoals homo-paren en alleenstaanden, van het recht op adoptie of nieuwe voortplantingstechnieken is in strijd met het grondwettelijk verbod van discriminatie. Bovendien is ze niet op grond van enig wetenschappelijk onderzoek te rechtvaardigen.

Dat zegt het Humanistisch Verbond in een reactie op de notitie 'Kunstmatige bevruchting en draagmoederschap' van de ministers Brinkman en Korthals Altes, waarin het recht op gebruik van kunstmatige voortplantingstechnieken en reageerbuisbevruchting uitsluitend aan hetero-paren wordt toegekend. Eerder publiceerde het wetenschappelijk bureau van het CDA in het rapport 'Zinvol leven' een vergelijkbare opvatting. Het Lindenboominstituut, een reformatorisch bezinningscentrum

voor medische ethiek, wijst in een rapport dat deze week verscheen, in alle gevallen het gebruik van reageerbuisbevruchting af, omdat door deze techniek de voortplanting wordt losgemaakt van de geslachts-gemeenschap binnen het huwelijk.

Het Humanistisch Verbond meent dat mensen het recht hebben zelf vorm en inhoud te geven aan hun bestaan, met respect voor het zelfbeschikkingsrecht van anderen. Mensen mogen zelf beslissen of zij relaties met anderen aangaan en welke vorm zij aan die relaties geven.

Onthouden

De overheid moet zich volgens het verbond zoveel mogelijk onthouden van maatregelen die bepaalde levensvormen boven andere bevoordelen. Indien mensen voor ouderschap kiezen, mag de overheid dat niet belemmeren. De stelling dat kinderen van homo-paren of alleenstaande ouders in hun ontwikkelingsmogelij-

kheden worden geschaad, lijkt uit te gaan van een waardeoordeel dat geen bevestiging vindt in resultaten van wetenschappelijk onderzoek, aldus het Humanistisch Verbond. Het Lindenboominstituut voert als argument voor een overheidsverbod op toepassing van kunstmatige bevruchting aan, dat deze techniek vaak schadelijk is voor het ongeboren leven. Negentig procent van de embryo's die bij een in-vitro-fertilisatie ontstaan, sterven. De bevruchte eicellen zouden schade ondervinden wanneer ze ingevroren worden. Bovendien is het Lindenboominstituut bang dat de techniek van de reageerbuisbevruchting zal leiden tot genetische manipulatie met menselijk leven dat in een zeer pril stadium verkeert.

Adoptie

In het blad Christen Democratische Verkenningen van deze maand, schrijft mevrouw dr. M.W.H. Steemers-Van Winkoop, studietoelichting van de r.-k. kerk, dat in het rapport

'Zinvol leven' van het CDA de belangen van volwassenen die geen kinderen kunnen krijgen, gesteld worden boven de belangen van kinderen die geen ouders meer hebben. Ze stelt vast dat door de ontwikkeling van de voortplantingstechnieken adoptie als alternatief voor ongewenste kinderloosheid in de verdrinking dreigt te raken.

Volgens dr. Steemers-Van Winkoop is het te betreuren dat de mens de vereiste eerbied, respect en zorgvuldigheid nooit heeft getoond wanneer het ging om de voortplanting van dieren.

„Hier is de mens ontrouw geweest aan zijn opdracht tot rentmeesterschap en heeft rentmeesterschap geleid tot uitbuiting. Misschien zal het feit dat de mens nu zelf met de mogelijke utwassen van zijn technologie geconfronteerd wordt, ertoe leiden dat hij zich bezint op zijn wijze van omgaan met het aan hem toevertrouwde leven,” aldus dr. Steemers-Van Winkoop.

Ierse Republiek moet wetgeving homo's aanpassen

De anti-sodomiewet op grond waarvan Oscar Wilde in 1895 tot twee jaar dwangarbeid werd veroordeeld, zal binnenkort ook in de Ierse Republiek tot het verleden behoren. Het Europese Hof voor de Mensenrechten heeft het moreel orthodoxe Ierland opdracht gegeven de archaïsche wetgeving die homoseksualiteit verbiedt, te herroepen en te liberaliseren.

De huidige wetgeving in Ierland, waaronder sodomie theoretisch nog met levenslang kan worden bestraft, is gebaseerd op twee wetten van het Britse Parlement, uit 1861 en 1885. In Engeland, Schotland en Wales werd de anti-homowetgeving aan het einde van de jaren zestig hervormd. Zowel de katholieke als protestante kerken hielden een dergelijke liberalisering in Noord-Ierland tot 1981 tegen, toen ook daar het Europese Hof intervenieerde. Dominee Ian Paisley, leider van de Unionisten, voerde campagne tegen de hervorming onder de slogan *Save Ulster from Sodomy*.

Ook in de Republiek zal de emancipatie van homoseksuelen weerstand opleveren. Maar de nationale hysterie zal niet zo hoog oplopen als aan de vooravond van de referenda over abortus en echtscheiding. De rooms-katholieke kerk en het kabinet-Haughey beraden zich nog op de situatie. De *Gay Rights Movement* wil dat de wet op de helling gaat om homoseksualiteit „uit de criminele

sfeer” te halen. Maar de *Family Solidarity Movement* voelt daar niets voor.

De uitspraak van het Europese Hof dat de wet in strijd is met de Europese Conventie voor de Rechten van de Mens, is te danken aan een veertien jaar lange kruistocht van David Norris, een van de oprichters van de Gay Rights Movement en lid van de Ierse Senaat.

„Wij zijn een paradoxale samenleving”, aldus Norris. „We hebben deze barbaarse wetten, maar die passen we niet toe. We negeren ze gewoon. Dat is een Latijnse, misschien wel katholieke, eigenschap. In Engeland werd de wet hervormd en vervolgens zo rigoureus toegepast dat het aantal veroordelingen aanzienlijk steeg.”

ZD 14
 OVER DAGBOEKEN
 WIM KAN

Uit evenwicht

De dagboeken van 'De Radiojaren' melden ook gebeurtenissen die hem met reden erg uit zijn evenwicht haalden. Zoals de conflicten met zijn impresario Saks, die met Kan uitverkoop leek te houden, en een gebeurtenis in 1959 in Scheveningen. Kan werd toen aangehouden op verdenking van

ontucht met kinderen, op aanwijzing van een man die later door een zich verontschuldigende politieagent wordt omschreven als een „nazorgpatiënt”.

„In feite komt het er op neer dat wanneer iemand op tientallen meters afstand beweert dingen te hebben gezien, een politieagent je zo maar mee kan nemen naar het politiebureau, waar enkele agenten een hoarding aannemen van „kom, er is wel wat gebeurd”. Het is zeker niet de eerste keer dat ik met kinderen in gesprek raakte, altijd met veel plezier. Nu, door dit geval voel ik me een „vieze oude man met snoepjes”, schrijft Kan bitter in zijn dagboek.

De getuige bekent later het verhaal te hebben verzonnen. Kan is woedend, maar het kwaad is al geschied. Opmerkelijk is wel dat Kan, duidelijk ongelukkig met de situatie, de politie bijvoorbeeld niet verzocht een ontlastende verklaring af te leggen.

Scholieren moeten praten met homofiele jongeren na vechtpartij

AD 28/9

ZUTPHEN (ANP) — De politierechter in Zutphen heeft drie scholieren opgelegd om de tafel gaan zitten met homofiele jongeren, met wie zij hebben gevochten.

De 18-jarige E.T. uit Schalkhaar, de 19-jarige P.B. en de 18-jarige J.v.D., beiden uit Deventer, hadden in de nacht van Oud op Nieuw homofiele jongeren die uit het gebouw van het COC in Deventer kwamen uitgescholden, geslagen en geschopt.

Potenrammerij, concludeerde rechter mr. B.E.P. Myjter gisteren. Een van de drie verdachten zei de homofielen in elkaar te hebben geslagen omdat hij er een hekel aan had als ze 'het' in het openbaar deden. 'Het', zo bleek op vragen van de rechter, betekende volgens de jongen seks. Maar hij voegde daar meteen aan toe dat ze 'het' in de bewuste nacht niet hadden gedaan.

Drie van de vier slachtoffers waren bij de rechtzaak aanwezig. Ze eisten geen schadevergoeding, maar stelden voor de verdachten een scholingsprogramma te laten volgen op het COC. De rechter voegde daar een aantal weekeinden klussen aan het gebouw aan toe.

Bullinga's boek over geëmancipeerde samenleving

'Gelijkheid voor iedereen en weg met de relatiedwang'

(Door Martelle Osté)
UTRECHT - Marcel Bullinga, auteur van het zojuist verschenen boek 'Een wereld van verschil', heeft een droom te boek gesteld. Een ongekend heerlijke en harmonische droom. Waarover die gaat is niet snel verteld, maar samengevat komt te neer op een maatschappij zonder vooroordelen en met gelijkheid voor iedereen.

Anders gezegd: Bullinga schetst de utopie van een heterogene samenleving. Een mekka voor minderheden en onderdrukten, voor vrouwen en homoseksuelen.

Voordat de auteur aan dit sprookjesbeeld van idealen begint, laat hij zien wat er allemaal schort aan de huidige stand van zaken. En dat is niet weinig. In vijf hoofdstukken passeert bijna de complete maatschappelijke orde de revu. Het sociale stelsel,

arbeid, recht, opvoeding, onderwijs, godsdienst, allemaal onderwerpen waarbij voortdurend wordt gevraagd: waar zit de discriminatie, waarom is die ongelijkheid er en hoe zou die kunnen worden verwijderd? Of: hoe komt het dat vrouwen en mannen met een homoseksuele relatie lijden onder gebrek aan respect, uitsluiting en niet of onhandig geregelde voorzedeningen?

Antwoorden op de vragen worden gegeven aan de hand van interviews met vooraanstaande wetenschappers over onder meer de hopeloze Nederlandse situatie van de kinderopvang, de discussie over homoseksueel ouderschap, het homoonvriendelijke personeelsbeleid en het onderwerp, op het kerngezin gebaseerde stelsel voor sociale zekerheid.

Huishoudster

Vooral het 'gezinsdenken' is een doorn in het oog van de auteur en de door hem ondervraagde deskundigen. Socioloog Jans wijzer: 'Somnige groepen hebben extra profijt van de huidige situatie. Wie geen kinderen heeft maar wel een huisvrouw, geniet het voorrecht van een door de overheid betaalde huishoudster'. De alleenverdienende kostwinner geniet immers tal van voordelen boven tweeverdieners en alleenstaanden.

Sleutelwoord bij Bullinga is steeds opnieuw 'individualisering'. De hele sociale regelgeving moet worden geïndividualiseerd, vinden de ondervraagde deskundigen, zodat elk mens dezelfde rechten heeft. Dwaars tegen de christen-democratische visie in, die nu eenmaal zegt dat de samenleving gebaat is bij handhaving van het traditionele huwelijksmodel.

Bullinga, journalist als hij is, is doordrongen van het principe 'hoor en wederhoor' en verkoopt zijn maatschappij-vol-indivi-

foto Jan Lachveld
DE WERELD als mekka voor minderheden en onderdrukten, voor vrouwen en homoseksuelen. Daar droomt journalist schrijver M. Bullinga van.

duen niet door een egaal roze beeld ervan voor te stellen. Hij laat daarom ook een erkend ethicus behoudend commentaar geven, die vindt dat de mens een woordelijk voelt voor anderen.

Arbeidsplicht

Een begin van individualisering lijkt er overigens wel te zijn: de arbeidsplicht voor vrouwen, die in 1990 zal gelden. Maar bijster consequent is die niet, want er staat geen individueel uitkeringsrecht tegenover. Trouwens, ook geen werkgelegenheid,

scholing, gezinshulp. Het wordt kortom weer zo'n wet die op papier gelijkheid predikt, maar die, volgens juriste Stuart, 'niks inhoudt'.

Van Bullinga's verzamelde ondervragen wordt je niet te somber worden, vindt de auteur. Hij nam in het hart van het boek elf lange interviews op met 'gewone mensen', die proberen op niet-traditionele wijze geluk te vinden. Levendige portretten zijn dat geworden, onder andere van een zestigjarige geschiedenisdame die wekelijks swingt in een discotheek, van een homoseksue-

ele Turk en van een geëmancipeerd echtpaar.

Hoe ziet Bullinga's droom er verder ongeveer uit? Zoals hij zelf zegt: 'een pakket ideeën en strategieën die in de progressieve hoek leven. In een geëmancipeerde maatschappij ontbreekt relatiedwang en is ieder individu gelijk aan een ander. Bullinga werkt het uit in termen van algemene arbeidstijdverkorting, doorbetaald ouderschapsverlof, goedkope kinderopvang. Er moeten, vindt hij, actieve commissies komen die streng toezien dat vrouwen, mannen,

homo- en heteroseksuelen steeds gelijk worden behandeld en geen enkel relatie-model mag in financiële of fiscale zin worden bevoordeeld. Ooit vroeg de GPV aan de regering 'wat eigenlijk de maatschappelijke baten van vrouwenemancipatie zijn'.

Voor wie zich afvraagt wat voor maatschappelijke zin het heeft als niet wordt gediscrimineerd is 'Een wereld van verschil' misschien niet geschreven. Maar het boek laat wel zien hoe allerlei zaken in onze samenleving heel goed anders geregeld zouden kunnen worden.

(Marcel Bullinga, Een wereld van verschil, op weg naar een geëmancipeerde samenleving. Uitgeverij An Dekker, prijs 34,50).

GITAAT

'Het is, ik moet het toegeven, verbazingwekkend hoe grondig de homoseksueel in Nederland is geaccepteerd en als patroontje nummer zoveel in het rijkgeschakeerde tapijt van al de gekken die daar leven werd opgenomen. (...) Populaire televisiesterven, die het toch moesten hebben van het getal en de grootste gemene deler wisten niet, als ze toevallig homoseksueel waren, met wat voor schelijke kippedrift ze uit de kast moesten duiken om, toen de kust eenmaal veilig was, te vertellen hoezeer ze in het geheim of in familiekring altijd op de barricaden hadden gestaan' (Gerrit Komrij in NRC Handelsblad).

UN 24/10

MARTIJN DOKUMENTATIESERVICE, LIJST 16, 22-11-1988 / PERSFOCUS OKTOBER 1988

dokumentatienummer

		aantal pagina's		
			prijs per exemplaar (indien bestelbaar via Martijn inclusief verzend- en administratiekosten)	
				indien bestelbaar via Martijn: X
				titel enz.
DC 153	82	7,50	X	Dokumentatiemap 'Het (verscherpte) vervolgingsbeleid t.a.v. pedofilie en kinderbloot-foto's' ter gelegenheid van de forum-discussie in juni 1988, georganiseerd door Martijn in samenwerking met de werkgroep pedofilie van de NVSH-Amsterdam. Bevat o.a. cijfermateriaal over het vervolgingsbeleid (zie voor het meest recente DC 148!), artikelen over de zin van vervolging, teksten van overheid en commentaren. <u>Met</u> verslag van forum-discussie. Uitg. Martijn.
DC 154	1		gratis	Beknopte literatuurlijst, nederlandstalig, uitg. Martijn november 1988. Te bestellen door een telefoontje naar Vereniging Martijn, 020-448266.
DC 155	1	1,80	X	Brief van A. de Klerk aan Prof. Mik, 4-11-1988
DC 156	1		gratis	Beknopte literatuurlijst, nederlandstalig, uitg. NVSH werkgroep pedofilie IJsselstreek, november 1988. Te bestellen door te schrijven naar NVSH Werkgroep pedofilie IJsselstreek, Postbus 692, 7400 AR Deventer.
DC 157	6			Artikel 'Hoe kinderlokken te werk gaan', in 'Het Beste' van november 1988. Nederlandse bewerking van een artikel uit de U.S.A.; bevat een hier en daar karikaturale beschrijving van methoden en angstaanjagende preventiemodellen.
DC 158	1	1,80	X	Brief van A. de Klerk aan de redactie van Elsevier, 15-11-1988 over artikel 'De dubbele moraal' van Heleen Crul in nr. 44.
DC 159	1	1,80	X	Brief van A. de Klerk aan hoofdredactie OPZIJ, 20-11-1988, over artikel over seksueel geweld door Ariane Amsberg in OPZIJ nr. 11 - 1988.

Aanvulling op eerdere lijst:

DC 147 D	2	1,85	X	Brief van Prof. Dr. J. Frenken / NISSO aan A. de Klerk, 3-11-1988, over brandpuntuitzending in antwoord op DC 147 C.
DC 147	6	2,80	X	147 A,B,C en D; briefwisseling van A. de Klerk met de redactie van KRO-Brandpunt en Prof. Dr. J. Frenken n.a.v. de uitzending van 23-9-1988.

Bestelwijze, alleen voor de met X gemerkte stukken:

maak het bedrag over op Postbank 54.59.646 t.n.v. Vereniging Martijn, Postbus 5478, 1007 AL Amsterdam, o.v.v. het gewenste dokumentatienummer.

Let op: korting op verzend- en administratiekosten bij bestelling van meer stukken en / of exemplaren tegelijk. Zie de berekeningswijze in Persfocus maart 1988. Gewijzigde kopieprijs: f 0,05 per kopie. Informatie: 020-448266.

THE FOLLOWING INFORMATION IS UNCLASSIFIED DATE 11-15-2000 BY SP-6 [redacted]

EXEMPT FROM AUTOMATIC DOWNGRADING AND DECLASSIFICATION

DATE 11-15-2000 BY SP-6 [redacted]

EXEMPT FROM AUTOMATIC DOWNGRADING AND DECLASSIFICATION

DATE 11-15-2000 BY SP-6 [redacted]

EXEMPT FROM AUTOMATIC DOWNGRADING AND DECLASSIFICATION

DATE 11-15-2000 BY SP-6 [redacted]

EXEMPT FROM AUTOMATIC DOWNGRADING AND DECLASSIFICATION

DATE 11-15-2000 BY SP-6 [redacted]

EXEMPT FROM AUTOMATIC DOWNGRADING AND DECLASSIFICATION

DATE 11-15-2000 BY SP-6 [redacted]

EXEMPT FROM AUTOMATIC DOWNGRADING AND DECLASSIFICATION

DATE 11-15-2000 BY SP-6 [redacted]

EXEMPT FROM AUTOMATIC DOWNGRADING AND DECLASSIFICATION

DATE 11-15-2000 BY SP-6 [redacted]

EXEMPT FROM AUTOMATIC DOWNGRADING AND DECLASSIFICATION

DATE 11-15-2000 BY SP-6 [redacted]

EXEMPT FROM AUTOMATIC DOWNGRADING AND DECLASSIFICATION

DATE 11-15-2000 BY SP-6 [redacted]

EXEMPT FROM AUTOMATIC DOWNGRADING AND DECLASSIFICATION

DATE 11-15-2000 BY SP-6 [redacted]

EXEMPT FROM AUTOMATIC DOWNGRADING AND DECLASSIFICATION

DATE 11-15-2000 BY SP-6 [redacted]

EXEMPT FROM AUTOMATIC DOWNGRADING AND DECLASSIFICATION